

**MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE UZAKTAN EĞİTİM İLE
GELENEKSEL EĞİTİMİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Fatma ÖZSOY İLHAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ELEKTRİK EĞİTİMİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2010

ANKARA

**MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE UZAKTAN EĞİTİM İLE
GELENEKSEL EĞİTİMİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Fatma ÖZSOY İLHAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ELEKTRİK EĞİTİMİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN 2010

ANKARA

Fatma ÖZSOY İLHAN tarafından hazırlanan MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE UZAKTAN EĞİTİM İLE GELENEKSEL EĞİTİMİN KARŞILAŞTIRILMASI adlı bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Ercan Nurcan YILMAZ

Tez Danışmanı, Elektrik Eğitimi Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Elektrik Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Osman Ayhan ERDEM

Elektronik Bilgisayar Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Ercan Nurcan YILMAZ

Elektrik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Doç.Dr. Ramazan BAYINDIR

Elektrik Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Tarih: 03/06/2010

Bu tez ile G.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Bilal TOKLU

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Fatma ÖZSOY İLHAN

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE UZAKTAN EĞİTİM İLE GELENEKSEL EĞİTİMİN KARŞILAŞTIRILMASI

(Yüksek Lisans Tezi)

Fatma ÖZSOY İLHAN

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Haziran 2010

ÖZET

Zaman ilerledikçe ve nüfus çoğaldıkça insanların en temel haklarından biri olan eğitim hakkı konusundaki talebin arttığı görülmektedir. Bu artış, her bireye eğitim ortamı sağlayabilme problemini de beraberinde getirmiştir. Bu problemi aşabilmek için iletişim teknolojilerinden de istifade edilir olmuştur. Bilgisayar ve internet'in yaşamımızın her anına girdiği şu günlerde eğitim ortamlarında bilgisayar ve internet'ten yararlanmak kaçınılmaz bir hal almıştır. İnternet, öğrencilere yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazandırılmasında önemli bir yere sahiptir. Öğrencilerin ihtiyacı olan bilgiyi sağlamada yardımcı olacak bir araç olan internet, onların bilgiye ulaşmaları için sorumluluk almalarını da sağlamaktadır. İnternet sunduğu bir çok olanakla buna izin vermekte ve öğrencilerin öğrenme gereksinimlerini karşılayabilmektedir. Bu sayede mesafeler kısalmış, okul dışı ortamlar da eğitim alanı içine dahil edilmiştir. Son zamanlarda uzaktan eğitim sayesinde çok geniş kitlelere hitap eden programlar hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu uygulamalar yaygınlaşarak uygulama temelli eğitim veren Mesleki ve Teknik Eğitim kurumlarını da uzaktan eğitimle tanıştırmıştır. Uygulama temelli eğitim veren ve eğitim sistemimizin önemli bir bölümünü oluşturan Mesleki ve Teknik Eğitim kurumlarının uzaktan eğitimle öğrenci mezun etmelerini de tartışmaya açık bir konudur.

Bu tezde, uygulamalı eğitim veren Mesleki ve Teknik eğitim kurumlarının görsel ve uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırılması üzerine bir çalışma yapılmıştır. Bunun yapılabilmesi için değişik anketler hazırlanmış, örgün eğitim ve uzaktan eğitim öğrencilerine hazırlanan anketler uygulanmıştır. Bu anketlerin sonucuna göre Mesleki ve Teknik Eğitim kurumlarında uzaktan eğitim ile örgün eğitimin farkları, eksikleri ve avantajları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bilim Kodu	: 703.3.033
Anahtar Kelime	: Uzaktan Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim
Sayfa Adedi	: 99
Tez Yöneticisi	: Yrd. Doç. Dr. Ercan Nurcan YILMAZ

**COMPARISON OF DISTANCE LEARNING AND FORMAL LEARNING
IN VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION**

(M.Sc. Thesis)

Fatma ÖZSOY İLHAN

**GAZİ UNIVERSITY
SCIENCE INSTITUTE**

June 2010

ABSTRACT

As time progresses and the population increase is one of the most basic rights of human rights education is seen to increase on demand. This increase is to provide each individual learning environment also brought problems. To overcome this problem has been communication technologies will also benefit. Nowadays, computers and internet are integrated into our lives in such a way that one can never consider ignoring the use of them on education. The internet has an important role in acquiring life time learning ability for students. The internet, which is a tool to help provide information for students's needs and for them taking responsibility of getting information. The internet allows that by facilitating and satisfying the learning requirements of students. So that the distance was shortened, non-school environments have been incorporated into the training area. Recently, thanks to distance education programs that appeal to a wide audience, prepared and implemented. Becoming common practice based on these applications, providing education or vocational and technical education institutions have met with distance education. Application-based training and education system constitutes an important part of our vocational and technical education institutions with distance education to graduate students is also an issue open to debate.

In this thesis, the practical training of vocational and technical education institutions on a comparison of visual and distance education system, a study was conducted. This was prepared for conducting the various surveys, formal education and distance education students are prepared questionnaire was administered. According to the results of this survey in Vocational and Technical Education institutions of formal education and distance learning differences, have tried to identify shortcomings and advantages.

Science Code	: 703.3.033
Key Words	: Distance Learning, Formal Learning, Vocational and Technical Education
Page Number	: 99
Adviser	: Assist.Prof.Dr. Ercan Nurcan YILMAZ

TEŞEKKÜR

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla ben yönlendiren hocam Yrd. Doç Dr. Ercan Nurcan Yılmaz'a ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan aileme ve arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xv
1. GİRİŞ	1
2.MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM	5
2.1.Mesleki ve Teknik Eğitim Kavramı	5
2.2.Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı	7
2.3.Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi	8
2.4.Mesleki ve Teknik Eğitimin Ekonomik Gelişmeye Etkisi.....	9
2.5.Mesleki ve Teknik Eğitim-İstihdam İlişkisi.....	11
2.6.Türkiye’de Mesleki Eğitimin Gelişimi.....	15
2.6.1.Cumhuriyet öncesi dönem	15
2.6.2.Cumhuriyet dönemi	16
3.UZAKTAN EĞİTİM	19
3.1.Uzaktan Eğitim Tanımları.....	19
3.2.Uzaktan Eğitimin Hedef Kitlesi	20
3.3.Uzaktan Eğitimin Kullanım Alanları	21
3.4.Uzaktan Eğitimi Teşvik Eden Gereksinimler.....	21
3.4.1.Erişime duyulan ihtiyaç	22
3.4.2.Ders programında esneklik ve seçme hakkına duyulan ihtiyaç.....	23
3.4.3.Uzaktan eğitimin sunduğu imkânlar	23
3.4.4.Öğrencilerin uzaktan eğitim programlarına katılmaları	23
3.5.İnternet Destekli Eğitim Türleri	25
3.6.İnternet Destekli Uzaktan Eğitimin Avantajları.....	26
3.7.İnternet Destekli Uzaktan Eğitimin Dezavantajları.....	30
3.7.1.Uzaklık sorunu.....	32

	Sayfa
3.8.Uzaktan Eğitim Sisteminin Özellikleri	33
3.9.Uzaktan Eğitim Nasıl Verilmesi	35
3.10.Uzaktan Eğitimde Teknoloji Seçimi	36
3.11.Uzaktan Eğitimde Kullanılan Materyaller ve Öğretim Ortamları.....	36
3.11.1.Basılı malzeme.....	39
3.11.2.İşitsel kaynaklar	39
3.11.3.Görsel kaynaklar	41
3.11.4.Uzaktan eğitimde telekonferans (video-konferans).....	43
3.11.5.Bilgisayarlı kaynaklar	46
3.11.6.İnternet'in kullanımı.....	48
3.12.Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Tasarlanması	50
3.13.Uzaktan Eğitimde Çoklu Ortam Uygulamalarının Kullanılması	51
4.MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE GELENEKSEL EĞİTİM İLE UZAKTAN EĞİTİMİN KARŞILAŞTIRILASI.....	53
4.1.Yöntem	53
4.2.Araştırmanın Amacı	53
4.3.Bulgular	54
5.SONUÇ VE ÖNERİLER	88
KAYNAKLAR.....	94
ÖZGEÇMİŞ	99

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. 15-34 yaşındaki fertlerin eğitime devam durumu (2009 II. Dönem).....	12
Çizelge 2.2. Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Oranlarının Karşılaştırılması (%).....	15
Çizelge 3.1. Uzaktan Eğitim Türleri	25
Çizelge 4.1. Demografik özellikleri ölçmeye yönelik sorular	54
Çizelge 4.2. Bilgisayar ve internet kullanımına yönelik sorular	55
Çizelge 4.3. Eğitim çeşidini ölçmeye yönelik sorular.....	56
Çizelge 4.4. Öğrenim görülen okula ilişkin görüşleri belirlemeye yönelik sorular. ..	56
Çizelge 4.5. Öğrencilerin aylık ortalama harcamaları	57
Çizelge 4.6. Öğrencilerin ikamet ettikleri yerlere göre.....	57
Çizelge 4.7. Öğrencilerin ortalama aylık gelirleri.....	57
Çizelge 4.8. Öğrencilerin kaldıkları yerler.....	58
Çizelge 4.9. Öğrenciler bilgisayar kullanmayı nereden öğrenmiştir?	58
Çizelge 4.10. Öğrencilerin Windows işletim sistemi kullanma düzeyleri	59
Çizelge 4.11. Öğrencilerin Ofis yazılımlarını kullanım düzeyleri	59
Çizelge 4.12. Öğrencilerin İnternet kullanma amaçları	59
Çizelge 4.13. İnternet hizmetlerine ulaşma sorunu	61
Çizelge 4.14. Örgün eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili düşünceleri.....	61
Çizelge 4.15.Örgün eğitim öğrencilerin öğrenim gördükleri okula olan düşünceleri	63
Çizelge 4.16. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimin karşılaştırılması	65
Çizelge 4.17. Öğrencilerin okulda görmüş oldukları eğitim türüne ilişkin memnuniyet düzeyleri.....	67
Çizelge 4.18. Öğrencilerin okulda görmüş oldukları eğitim türüne ilişkin elde edilen değerler.....	67

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.19. Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarına ilişkin memnuniyetleri ..	68
Çizelge 4.20. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin yeterliliği konusundaki memnuniyet düzeyi ile genel memnuniyet düzeyi	69
Çizelge 4.21. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim türleri hakkındaki memnuniyet düzeyleri.....	70
Çizelge 4.22. Öğrenci işleri biriminin hizmetleri konusundaki memnuniyet düzeyi ile genel memnuniyet düzeyi	70
Çizelge 4.23. Ortalama aylık harcama karşılaştırılması.....	72
Çizelge 4.24. Yaşadığı yer karşılaştırılması.....	72
Çizelge 4.25. Ortalama aylık gelir karşılaştırılması.....	72
Çizelge 4.26. İkamet ettikleri yer karşılaştırılması	73
Çizelge 4.27. Kişisel bilgisayar olmasının karşılaştırılması	73
Çizelge 4.28. Windows kullanım düzeyleri karşılaştırılması.....	73
Çizelge 4.29. Ofis kullanım düzeyleri karşılaştırılması	74
Çizelge 4.30. İnternet bağımlılığı karşılaştırılması	74
Çizelge 4.31. İnterneti kullanma amacı karşılaştırılması	74
Çizelge 4.32. İnternet hizmetlerine ulaşılması karşılaştırılması	75
Çizelge 4.33. Örgün eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitimi hakkındaki bilgileri	76
Çizelge 4.34. Uzaktan eğitimin örgün eğitime göre üstünlüğü.....	76
Çizelge 4.35. Verilen eğitimin yaşama katkısı olup olmadığının karşılaştırılması....	76
Çizelge 4.36. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin karşılaştırılması.....	76
Çizelge 4.37.Uzaktan eğitimi seçme sebepleri	77
Çizelge 4.38. Verilen eğitimin yaşama katkısının olup olmamasının karşılaştırılması	77

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.39. Dersleri teorik yönden yeterli bulmalarının karşılaştırılması	77
Çizelge 4.40. Derslerin işlenme biçimi(öğretim yöntemi bakımından) doğru olduğunun karşılaştırılması.....	78
Çizelge 4.41. Derslerin işlenmesi laboratuvar/staj/uygulama yönünden yeterliliği	78
Çizelge 4.42. Derslerde yararlandığınız teknolojik olanakların yeterliliği	78
Çizelge 4.43. Ders kitaplarındaki şekil, grafik, şema fotoğraf gibi görsel öğelerin öğrenmelerine etkisi.....	78
Çizelge 4.44. Öğrencilerin(Uzaktan eğitim ve örgün eğitim) öğrenim gördükleri okula ilişkin düşünceleri	79
Çizelge 4.45. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin memnuniyet düzeylerine ilişkin bilgiler.....	80
Çizelge 4.46. Uzaktan eğitimi seçme öncelikleri.....	81
Çizelge 4.47. Uzaktan eğitimdeki sınırlılıklar	82
Çizelge 4.48. Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin üstünlük değerleri	82
Çizelge 4.49. Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin yaşama hazırlayıcı etkisi karşılaştırma değerleri.....	84
Çizelge 4.50. Uzaktan eğitimin öğretim tatmin düzeyi ve üstünlük değerleri.....	85

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 3.1. Öğrenme Piramidi.....	28
Şekil 4.1. Verilen eğitim programını öğrencileri yaşama hazırlamaya katkısı	85
Şekil 4.2. Uzaktan eğitim teknikleri ile yüz yüze öğretime göre üstünlüğü	86
Şekil 4.3. Derslerde yararlandığınız teknolojik olanaklardan memnuniyetleri.....	86
Şekil 4.4. Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve yaklaşımları.....	87

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklama
BAİ	Bilgisayar Aracılığıyla iletişim
BBS	Bulletin Board Systems
BDÖ	Bilgisayar Destekli Öğrenim
BM	Basılı Materyal
BTÇ	Bilgisayar Tabanlı Çokluortam
BYÖ	Bilgisayar Yönetimli öğrenim
DBMS	Data Base Management System
DSL	Digital Subscriber Line
FTP	File Transfer Protocol
HTTP	HyperText Transfer Protocol
ICMP	Internet Control Message Protocol
IGMP	Internet Group Management Protocol
IRC	İnternet Bağlantılı Sohbet
LAN	Local Area Network - Yerel Alan Ağı
LMS	Öğrenim Yönetim Sistemi
RDBMS	Bağıntısal Veri Tabanı Yönetim Sistemleri
RSS	Really Simple Syndication
RTP	Real-time Transport Protocol
UDP	User Datagram Protocol
UEYUP	Uzaktan Eğitim Yayın Uygulama Projesi
VTYS	Veri Tabanı Yönetim Sistemi
WAN	Wide Area Network - Geniş Alan Ağı
WWW	World Wide Web

1. GİRİŞ

İyi yetişmiş genç nüfus 21. yüzyılda gerek ülkemizin rekabet gücünün artmasında gerekse AB'ye katılma sürecinde ülkemizin en büyük gücü olacaktır. Bu konuda sahip olduğumuz potansiyel o kadar büyüktür ki, sadece üniversite kapısında bekleyen genç sayısı, birçok ülkenin toplam nüfusunu geride bırakmaktadır. Potansiyel büyüktür ancak önemli olan mevcut bu potansiyelin ne oranda kinetiğe çevrilebildiğidir. Üzerinde durulması gereken, bu genç nüfusun nasıl eğitileceğidir.

Gelecek kaygısı gençler için önemli bir olgudur. Gelecek kaygısı olmayan gençlerin, aynı zamanda üniversiteyi düşünmedikleri gözlemlenmektedir. Bu kaygı eksikliğinin dönütü eğitimsizlik, bunun sonucu da genellikle suç ve işsizlik olmaktadır. Buna bir örnek Kars İl Emniyet müdürlüğünün yaptığı bir araştırmadır. Bu araştırmaya göre eğitimsizler yüzde 21, ilköğretim okulu mezunları yüzde 51, lise mezunları yüzde 23 ve üniversite mezunları da yüzde 5 oranında suç işlemektedir [1].

Bu oranların oluşmasında çok çeşitli nedenlerin etkisi olduğu düşünülebilir. Değişik illerde değişik oranlar ile karşılaşılabilir. Ancak, burada yadsınamaz olan gerçek üniversite mezunlarının çok daha az suç işlediğidir. Bunun yanında, üniversite mezunu oranı yüksek olan ülkelerin ekonomik yönden de kalkınmış olduğu; nüfuslarının az bir kısmı üniversite okuyan ülkelerin de ekonomik yönden az gelişmiş olduğu bilinen bir gerçektir. Ülkeler için, üniversite eğitiminin teşvik edilmesi bir gerekliliktir. Ancak teşvik gerekliliği bir tarafa, üzücü olan üniversite okumak isteyen öğrencilerin kontenjan yetersizliği nedeniyle reddedilmesidir.

Üniversitelerimizin kontenjan yetersizliği problemi yeni öğretim elemanları yetiştirerek, yeni üniversite ve derslikler açarak geçmişten bugüne çözülmek istenmiştir. Ancak, bunun 2020 yılına kadar dünyanın nüfus artış hızı en yüksek ikinci ülkesi olması beklenen ülkemiz için pek mümkün olmadığı görülmektedir [2]. Üniversite kapısında bekleyen genç nüfus her geçen yıl artmaktadır.

İnsanoğlunun sahip olduğu en büyük bilgi hazinesi üniversitelerden meslek sahibi

olmak için veya sadece kişisel gelişim amaçlı faydalanmak isteyen hiçbir gönüllünün bu isteği hiçbir gerekçe ile engellenmemelidir. “Eğitim hakkı engellenemez” anayasal bir gerçekliktir. İnsan hakları evrensel beyanname; “Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yüksek öğretim, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır.” derken bunu kastetmektedir.

Öğretim elemanı ve derslik sayısının yeterli olmadığı bir ülkede, herkesin üniversite hakkına sahip olduğu fikri savunulamaz. Yüz yüze eğitim yöntemlerinde derslik problemleri çözülebilir, yurt, ulaşım gibi diğer eksiklikler giderilebilir, her ne kadar uzak da olsa yeterli bütçe varsayılarak her şey yapılabilir ancak milli eğitim amaçlarını özümsemiş gerekli yeterliliğe sahip öğretim elemanlarının aynı hızda yetiştirilemeyeceği açıktır. Yeni öğretim görevlilerinin yetiştirilmesi için uzun bir süreç gerektiğine göre mevcut beyin gücünün daha etkili kullanılması gerekir, ancak bir öğretmenin klasik yöntemlerle hitap edebileceği öğrenci sayısının da çok az olduğu düşünüldüğünde sorunun çözülemediği görülür. Yeterli kalitede bir eğitim, konusunda uzman öğretim elemanlarının yeterli donanıma sahip uzaktan eğitim sistemleri imkânlarıyla daha fazla öğrenciye ulaşmasıyla sağlanacaktır.

Gelişen bilgisayar teknolojisi beraberinde yenilikleri getirmiştir. Günümüzde iletişim teknolojilerinin gelişmesi ile eğitim sisteminin yapısıyla beraber eğitim ortamlarında uygulanan öğrenme ve öğretme faaliyetleri de değişime uğramıştır Bilgisayarın kullanımının artışı ve getirdiği imkânlarla birlikte eğitim-öğretim alanında kullanımına neden olmuştur. Bilgisayar teknolojisinin, haberleşme ve iletişim sağlama amacı ile oluşturulan internetin de kullanması eğitimi uzaktaki insanlara ulaşma imkânı sağlamıştır.

Uzaktan eğitim sistemlerin en yaygın kullanım alanlarının başında üniversiteler gelmektedir. Bunun yanında özel şirketlerin eğitim faaliyetleri için de son zamanlarda ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Ekonomik durgunluklar şirketleri eğitim giderlerini azaltmaya yöneltmektedir. Ulaşım, konaklama gibi masraflar olmadan

gerçekleştirilen uzaktan eğitim, çok düşük bütçe ihtiyacı ve zaman kaybının da önüne geçmesi ile şirketler için her açıdan vazgeçilmez bir eğitim aracı olmaya başlamıştır.

Uzaktan eğitim ile, birbirinden yüzlerce kilometre uzaklıktaki öğretmen ve öğrenci, mesafe tanımaksızın iletişim kurabilmekte ve öğrenme sürecini devam ettirmektedirler. Uzaktan eğitim için internet, bilgi aktarma, arama ve geliştirme aracı olarak kullanılmaktadır. Web sayfaları sesli ve görüntülü araçlarına, etkileşimli araçlara (sohbet, video konferans vb.), haberleşme araçlarına (elektronik mektup, liste ve haber grupları) ve diğer web sayfalarına bağ içerebildiğinden, eğitim materyali hazırlanırken herhangi bir kısıtlama olmadan tüm bu servisler günümüzde kullanılmıştır.

Ülkemizin gelişmesinde ve kalkınmasında sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip yüksek verimi gerçekleştirecek insan gücünün yetiştirilmesi gerekmektedir. Mesleki alanda yeterliği olan elemanların bilgi ve becerisi, ekonomik başarının temelidir. Gelişmeler, doğrudan iş dünyasını etkilemekte, iş dünyasında değişikliklere yol açmaktadır. Modern insanın her zamankinden daha iyi bir şekilde belirli bir sistem ve plan içerisinde hazırlanmasını gerekli kılmaktadır. Bu durum, gelişen ve değişen ortama göre örgütlenmiş kaliteli bir meslek eğitimini de beraberinde gerektirmekte; sadece akademik eğitim ile piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman yetiştirilmesi söz konusu olamamaktadır. Çünkü akademik eğitim, toplumdaki tüm bireyler için ortak olan bilgi, beceri ve davranışları kazandırarak, herhangi bir mesleki alana bağlı kalmadan, bir toplumu oluşturan bireylerin toplu olarak yaşamalarını sağlayan genel kültürü verir. Akademik eğitim, toplumun kültürünün devamını sağlar ve bireylerin sorumlu birer vatandaş olarak yetişmelerini amaçlar. Akademik eğitim alan bireyler, üniversiteye yönelerek orada istedikleri bölümü okuduktan sonra bir meslek edinebilmektedirler. Bilindiği üzere ortaöğretim kurumları; akademik eğitim veren liseler, mesleki ve teknik eğitim veren liseler olarak ikiye ayrılmakta; akademik liseler daha çok üniversiteye öğrenci hazırlamaktadırlar.

Uzaktan Eğitim, geleneksel öğrenme-öğretme yöntemlerindeki sınırlılıklar nedeniyle sınıf içi etkinliklerin yürütülme olanağı bulunmadığı durumlarda eğitim çalışmalarını planlayanlar ve uygulayanlar ile öğrenenler arasında iletişim ve etkileşimin özel olarak hazırlanmış öğretim üniteleri ve çeşitli ortamlar yoluyla belli bir merkezden sağlandığı bir öğretim yöntemidir.

Uzaktan Eğitim, Mesleki ve Teknik Eğitim alanında son yıllarda yükselen bir grafik çizmektedir. İmalat sektöründen inşaat sektörüne kadar bireylerin öğrenmesi gereken bir yazılım türü olmuştur. Bu çalışmada uzaktan eğitimin mesleki alanda ne kadar gelişme gösterdiği, öğrenci başarısına etkisi, yüz yüze eğitimden farkları, benzerlikleri, sınırlılıkları ile yapılan anket sonucunda değerlendirilecektir. Ortaya çıkan değerlendirmede eksiklikler saptanarak daha uygun bir öğrenme ortamı sağlanmasına faydası olacaktır.

Mevcut haliyle uzaktan eğitim sistemlerinin, belirli bazı eksiklerinin yanında, çok daha fazla avantajlara sahip olduğu bir gerçektir. Aslında uzaktan eğitimin çok daha geniş alanlarda hali hazırda kullanılmıyor olmasının nedeni de bu eksikliklerdir. Bu tez, yüz yüze eğitim gören öğrencilere ve uzaktan eğitim gören öğrencilere yapılan anket sonucunda her iki sistemde bulunan eksiklikler, sınırlılıklar, farklılıkları ön plana çıkarıp mevcut durumu değerlendirerek iyileşme yönünde bir adım atmaya yarar sağlamak amacıyla yapılmıştır. Uzaktan eğitim sistemlerinde de verilen eğitimin eksiksiz gerçekleştirilebilmesi, uzaktan eğitimin önündeki problemlerin aşılabilmesi için atılmış önemli bir adım olacaktır.

2. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

2.1. Mesleki ve Teknik Eğitim Kavramı

“Eğitimin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir. Bilenin bildiklerini bilmeyene öğretmesiyle başlayan bu süreç günümüze gelinceye kadar pek çok değişmelere uğramış ancak tek değişmeyen eğitimin taşıdığı değer olmuştur. Bireylerin eğitimi ulusların geleceği için değerli bir yatırım olarak görülmüş ve eğitim süreç içinde bir kamu hizmeti olarak kurumlaşmıştır[1].”

Eğitim, “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlanmaktadır[2]. Ancak eğitim, toplumsal bir süreç olduğuna ve toplumsal yaşamın ekonomik boyutu da olduğuna göre, eğitim sürecinin ekonomik amaçlarının da bulunması kaçınılmaz bir olgudur. Eğitimin ekonomik amaçlara dönük en çok görülebilen yönü, işgücü verimliliği artışına olan etkisidir. Eğitim bu yöndeki bir etki ile üretim sistemine, toplumsal anlamda da kalkınmaya katkıda bulunmaktadır.

Eğitimin üretime dönük boyutu daha çok mesleki eğitim ve yetiştirme kavramları ile ifade edilmektedir. Ünal, Mincer’in “yetiştirme”yi, hem okuldaki eğitim sürecini hem de işteki öğrenme süreçlerini içerecek biçimde kullandığını ve “beceri kazandırmak veya işgücü verimliliğini geliştirmek için yapılan yatırımlar” olarak tanımladığını belirtmektedir[3]. Öte yandan mesleki eğitimin (vocational education) “kısmen genel eğitim, kısmen de yetiştirmeden oluştuğu” genel eğitimin (general education) “insanın toplumu ve kültürü anlama kapasitesini geliştiren bir süreç” olarak ele alındığı görülmektedir[4].

Yetişmiş insan gücü olmadan ne maddi ne de manevi kalkınma mümkün değildir. Bunun delili doğal kaynakları çok sınırlı olan ülkelerin gelişmiş ülkeler arasında yer alması buna karşılık yeterli doğal kaynaklara sahip ülkelerin az gelişmişlikten kurtulamamasıdır.

“Ferdin iş hayatındaki belirli bir meslek alanında üretici olarak herhangi bir statü ile yer alabilmesi için gerekli asgari yeterliliğe ve genel meslek kültürüne sahip olmasını mümkün kılan eğitime mesleki eğitim denir. Teknik eğitim ise; ileri seviyede fen ve matematik bilgisi ile tatbiki kabiliyetler kazanmış mühendislik, tarım, sağlık, ticaret, beslenme vs. gibi her alanda yer alabilecek insanı yetiştiren eğitimidir[5].”

“Mesleki ve teknik eğitim; bilim ve teknolojiye paralel olarak, bireylere iş hayatındaki belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri, davranışlar kazandıran ve bireylerin yeteneklerini geliştiren eğitim sürecidir. Milli Eğitim Temel Kanununun 3. maddesine göre mesleki ve teknik eğitim; İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamaktır[6].”

Alkan ve diğerlerine göre; “Mesleki ve teknik eğitim genel anlamda, bireysel ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli biçimde geliştirme sürecidir. Mesleki ve teknik eğitim; birey, meslek ve eğitim boyutlarının dengeli bir biçimde bir araya getirilmesinden oluşmuş bir eğitim sürecidir ve bireyin tüm yönleriyle gelişimini esas almaktadır. Mesleki ve teknik eğitim topluma dönük, istihdama dayalı, tüm eğitim kademelerini kapsayan, kuram ile uygulama ve iş ile eğitimi bütünleştiren bir nitelik taşımaktadır [7].”

Doğan'a göre ise; “Milli Eğitim sisteminin bütünlüğü içinde endüstri, tarım ve hizmet sektörleriyle birlikte her türlü mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin planlanması, araştırılması, geliştirilmesi, organizasyonu ve eşgüdümü ile yönetim, denetim ve öğretim etkinliklerinin bütünüdür [8].”

2.2. Mesleki ve Teknik Eğitimin Amacı

“Mesleki ve teknik eğitim, teknolojik gelişmelere uygun olarak bireylere iş hayatındaki belirli bir meslekle ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireylerin yeteneklerini çeşitli yönleri ile geliştiren eğitim sürecidir [9].” Bu tanıma göre, mesleki ve teknik eğitim yoluyla kişilerin yeteneklerinin geliştirilerek belirli bir meslek edinmeleri amaçlanmaktadır.

“Eğitimin önemli bir boyutu olan mesleki ve teknik eğitim, oldukça farklı mesleki alanlarda ve karmaşık yapıdadır. Mesleki teknik eğitimin en önemli görevi istihdam dünyasına iş gücü yetiştirmektir. Görev yapacak iş gücünde aranan nitelikler ise farklılık göstermektedir. Çünkü bilgi çağı, mal ve hizmet üreten iş gücünde aranan beceri düzeyini ve sorumluluğunu artırmış bulunmaktadır [10].”

“Mesleki ve teknik eğitimin başlıca amacı, ferde iş piyasasında geçerliliği olan bir işe girebilmesi ve bu işte ilerleyebilmesi için gerekli olan temel davranışları kazandırmaktır [11]. “

“Temel mesleki ve teknik eğitim iş hayatının talebi ile uyumlu olarak bir meslek alanında işe giriş için gerekli asgari mesleki davranışları kazandırmayı amaçlar. Temel mesleki eğitimde derinlik değil, mesleki genişlik esastır. Mesleki derinlik bireyin bir dalda uzmanlaşmasını ifade etmektedir. Mesleki uzmanlık eğitimi, çağdaş mesleki eğitim sistemlerinde ileri meslek eğitiminin işlevi olarak kabul edilmektedir. Bireyin bir dalda eğitimi bilimin ve teknolojinin hızlı değişmesine dayalı olarak istihdamda ve bireyin değişime uyumunda güçlükler yaratmaktadır. Bireyin bir meslek alanında temel mesleki yeterlilikleri kazanması ona istihdamda esneklik ve değişikliklere uyum gücü kazandırmaktadır [12].”

Doğan’a göre mesleki teknik eğitimin esas amacı; “Endüstride kullanılan insan gücünü hazırlamaktır. Endüstride kullanılan üretim metotları, araç ve gereçler değiştikçe, yetiştirilen insan gücünün özellikleri de değişmektedir. Bu bakımdan mesleki ve teknik eğitim, teknoloji ve bilimsel çalışmalar arasında çok yakın bir

ilişki bulunmaktadır[13].”

“Türkiye’de mevcut olan, ticaret ve turizm okulları dâhil orta öğrenim düzeyinde mesleki ve teknik okulların ana hedefleri aşağıdaki gibidir:Endüstri ve ticaretin ilgili sektörlerinde istihdam için vasıflı insan gücünün eğitim ve öğretimi.Öğrencilerin yüksek öğrenim kurumlarına giriş için hazırlanması.Öğrencilerin Türkiye’nin sorumlu yurttaşları haline gelmesi için hazırlanması[14].“

2.3. Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi

Mesleki ve teknik eğitim; toplumsal hayatın her alanında ihtiyaç duyulan mesleklerde kalifiye teknik elemanlar yetiştirilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin verildiği eğitimidir. Mesleki ve teknik eğitimin amacı, toplumun hedefleri ve iş çevrelerinin talepleri doğrultusunda bireylere belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve uygulama yeterliliklerinin kazandırılmasıdır.

“Mesleki eğitim, işi bir araç olarak kullanarak bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinsel (psikomotor) yönden gelişmesini amaçlar. Bir toplumun en önemli varlığı insan kaynağıdır. Bu nedenle günümüzde tüm toplumlar işgücüne ve insan kaynaklarına yatırım yapma yarışındadırlar.

Çağımızda, bilim ve teknolojide meydana gelen hızlı değişme ve gelişmeler sonucu, Türk sanayisi çok boyutlu bir yapıya ulaşmıştır. Ülkemizin kalkınma hedefleri doğrultusunda istenilen hızda gelişebilmesi için, sanayi ve iş çevrelerince ihtiyaç duyulan sayıda ve nitelikte, orta düzeyde meslek elemanlarının yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında, mesleki ve teknik eğitim ülkemiz için büyük önem arz etmektedir[15].”

Şahinkesen; “Gelişmekte olan bir toplumda insan gücü ihtiyacı ancak mesleki teknik eğitimle karşılanabilir” diyerek mesleki eğitimin önemini vurgulamıştır[16].

“Dünya’da teknoloji ve hizmetler alanında çok hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu

alanlarda ülkeler arası ve iç piyasalarda kıyasıya bir rekabet mevcuttur. Bu acımasız ortamda ayakta kalabilmek için daha seri ve daha kaliteli üretime ihtiyaç duyulmaktadır. Yeni teknolojiler üretmek için de, mevcut teknolojileri en üretken şekilde kullanabilmek için de emeğin vasfının geliştirilmesi gerekmektedir. Bu ise mesleki eğitimle mümkündür. Ucuz, vasıfsız işgücü ile düşük maliyetle üretim yaparak ayakta kalabilmenin dönemi artık gerilerde kalmıştır. Bu nedenle mesleki eğitim ayrıca önem arz etmektedir [17].”

“Çağımızda bir ülke ekonomisinin uluslar arası piyasalarda sahip olduğu konum, sunduğu ürün ve hizmetlerin kalitesi ile doğrudan ilişkilidir. Ürün ve hizmetlerin kalitesi ise, üretimden pazarlamaya kadar görev alan personelin eğitim ve kalifiye eleman olmaları ile yakından bağlantılıdır. Bu da iş piyasaları ile mesleki eğitim arasındaki doğrudan ve zorunlu ilişkiyi ortaya çıkarmaktadır. Aynı zamanda işletmelerin rekabet gücü açısından vazgeçilmez bir faktör haline gelen mesleki eğitimin önemi, 21. yüzyılın işletmelerinde daha belirgin bir görünüm kazanacaktır [18].”

“Meslekî ve teknik eğitimden beklenen verimin alınabilmesi için, eğitimin toplumsal değer ve tutumlara uygun olması, yeni teknolojileri kapsamı, yeni politikalar ve finansal taahhütlerde bulunması ve yerel, bölgesel ve küresel imkânları ve ilgileri dikkate alması gerekmektedir. Meslekî ve teknik eğitim sistemleri, ekonomik boyutlarının yanında, kültürel ve çevresel yönleri ile gelişimsel yaşam deneyimleri (developmental life experiences) olarak tasarlanmalıdır [19].”

2.4. Mesleki ve Teknik Eğitimin Ekonomik Gelişmeye Etkisi

“Eğitimin ekonomik kalkınmaya katkısı konusundaki kuramsal tartışmaların 1960'ların başında, İnsan Sermayesi Kuramıyla hızlandığı söylenebilir. İnsan Sermayesi Kuramında en kazançlı yatırımın insana yapılan yatırım, yani eğitim olduğu, birey ve toplum açısından bu yatırımın birçok fiziksel sermaye biçiminden daha kazançlı olduğu ileri sürülmüştür. Eğitimin, özellikle sanayi ve hizmet sektörünün gereksinme duyduğu bilgi ve beceriye sahip nitelikli işgücünü

yetiştirerek, dolayısı ile çalışanları daha verimli kılarak ekonomik büyümeye çok önemli katkıda bulunacağı ileri sürülmüştür [20].”

Örneğin Hesapçıoğlu, “Özellikle işgücü piyasası bakış açısından geliştirilen modellerde İş Arama (Job Search) Yaklaşımları, İkili İşgücü Piyasası Kuramı ve Radikal Ekonomi Kuramı, İnsan Sermayesi Kuramının aksine, ekonomik büyüme sürecinde eğitime daha düşük bir rol atfedildiğini belirtmektedir.” Özellikle örgün eğitim için geçerli kabul edilen bu yaklaşımla "eğitimin işgücü verimliliğini artırmadaki rolü firma içi eğitim ile sınırlı kalmaktadır [21].”

“Firma içinde gerçekleşen eğitim, doğrudan işgücü eğitimi niteliği taşımaktadır. Ancak işgücü eğitimi, yalnızca firma içi eğitimle sınırlı bulunmamaktadır. İşgücüne nitelik kazandırma etkinliği okulların yanı sıra, işyerleri dışındaki mesleki eğitim birimlerinde de gerçekleştirilmektedir. Bu noktada, eğitim-meslek-iş arasında kurulan ilişki çok büyük önem kazanmaktadır. Sektörün istihdam kapasitesi yetişmiş insan gücü ihtiyacının değerlendirilmesinde önemli bir etkidir. Uygulanan ekonomi politikalarının bu talebi artıran bir nitelikte olması gerekir. Eğitim bir arz kaynağıdır ve görevi bu talebi karşılamaktır. Bu bakımdan insan gücü, istihdam ve eğitim arasında sıkı bir ilişki ve etkileşim vardır [22].”

“Bugün artık, bir ülkenin zenginliği ve uluslararası pazarlarda rekabet gücü, giderek hammaddelerine daha az, buna karşılık teknolojik gelişmelere ve bunların etkin kullanımı için sanayi kültürünün yerleşmişliğine daha çok bağımlıdır. Çünkü teknolojik gelişmelerinin hızının ve sürekliliğinin korunması, ancak sanayi kültürünün geliştirilmesiyle mümkündür [23].”

“Gelişmekte olan ülke ekonomilerinin karşılaştığı gelişmeyi engelleyen faktörler arasında gerekli vasıf ve kalitede iş gücünün temin edilmemesi de sayılabilir. Nitekim emek piyasasında açık işyerleri sayısı ile birbirine denk olması halinde dahi iş gücünün aranan vasıf ve kalitede olması halinde işsiz sayısında herhangi bir azalma olmayacak, istihdam sorununu çözümleyici faktörler arasında önemle belirtilmesi gerekmektedir [24].”

“Çağımızda bir ülke ekonomisinin uluslararası piyasalarda sahip olduğu konum, sunduğu ürün ve hizmetlerin kalitesi ile doğrudan ilişkilidir. Söz konusu ürün ve hizmetlerin kalitesi ise, üretimden pazarlamaya kadar uzanan zincir içinde görev alan personelin eğitim ve nitelikleri ile yakından bağlantılıdır. Bu açıdan bakıldığında, iş piyasaları ile mesleki eğitim arasındaki doğrudan ve zorunlu ilişki ortaya çıkmaktadır. Bugün işletmelerin rekabet gücü açısından vazgeçilmez bir faktör haline gelen mesleki eğitimin önemi, 21. yüzyılın işletmelerinde daha belirgin bir görünüm kazanacaktır [25].”

“Kalkınma çabası içinde bulunan ülkeler, sanayileşme atılımında başarı sağlayabilmek ve mevcut kaynakları iyi bir şekilde kullanarak, azami faydayı elde edebilmek için yetişkin eğitilmiş işçi-yönetici-müteşebbis kadrosuna mutlak surette muhtaçtırlar. Zira bugün eğitim ile ekonomik kalkınma özellikle gelişmekte olan ülkelerde bir arada mütalaa edilmektedir [26].”

2.5. Mesleki ve Teknik Eğitim-İstihdam İlişkisi

Türkiye genç ve dinamik bir nüfusa sahip olmasına karşın, bu kaynak, istihdamda verimli olarak kullanılamamaktadır. 2009 yılı II. dönemi itibariyle, Türkiye’de kurumsal olmayan nüfus 70 milyon 435 bin kişi olup bunun % 33,5’ini (23 milyon 627 bin kişi) 15-34 yaş grubu oluşturmaktadır. Söz konusu dönemde, 15-34 yaş grubundaki nüfusun % 23’ünü (5 milyon 428 bin kişi) eğitimine devam edenler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında, çalışma durumu ile ilgili soruların hedef kitlesi olan, en az ilkokul mezunu olup, eğitimine devam etmeyenlerin oranı %67,5’dir (15 milyon 943 bin kişi). [27].

Gelişmekte olan ülkelerin en önemli meselelerinden biri mesleki ve teknik eğitimidir. Geleneksel sektörden modern sektöre işgücü aktarımı sağlıklı bir şekilde ancak mesleki eğitimle mümkün olabilir. Gelişmiş ülkelerde dahi, yaşanan çok hızlı teknolojik değişim sonucu ortaya çıkan üstün vasıflı insan gücü ihtiyacı, konuyu son derece önemli bir noktaya taşımaktadır. Bu nedenle işgücü piyasası kısa süreli

düzeltilmelere uygun olmadığından, eğitim süreçleri ve onlara bağlı ekonomik ve sosyal maliyetlerin uzun vadeli olmasından dolayı ülkeler eğitim planlamaları yapmaktadırlar. Bu çalışmalar, yaşanan değişimle ilgili olarak uzun vadede işgücü piyasalarında ortaya çıkabilecek talep değişiklikleri göz önünde bulundurulmak suretiyle yapılmaktadır.

Çizelge 2.1. 15-34 yaşındaki fertlerin eğitime devam durumu (2009 II. Dönem) [27]

Yaş grubu	Toplam	Eğitimine devam etmeyen		
		Eğitimine devam eden	Bir okul bitirmeyen	En az ilkokul mezunu olan
Toplam	23 627	5 428	2 256	15 943
15-19	6 144	3 507	632	2 006
20-24	5 360	1 277	750	3 333
25-29	6 301	456	476	5 369
30-34	5 822	187	398	5 237

15-34 yaş grubunda en az ilkokul mezunu olan ve eğitimini tamamladıktan sonra 3 aydan uzun süreli bir işte çalışmış olanların (10 milyon 860 bin kişi);

- % 64,5'i erkektir,

- % 54,4'ü lise altı eğitim seviyesinde, % 28,8'i lise ve dengi mezunu, % 16,9'u ise yükseköğretim mezunudur.

- % 16,6'sı ilk işinde nitelik gerektirmeyen bir iş yapmıştır.

- Yükseköğretim mezunu olanların, % 57,6'sı ilk işlerinde profesyonel veya yardımcı profesyonel meslek mensubu olarak çalışırken, % 2'si nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmıştır.

- % 76,7'si ilk işlerinde ücretli, maaşlı veya yevmiyeli olarak çalışmıştır.

- Yükseköğretim mezunu olanların, % 93,2'si ücretli, maaşlı veya yevmiyeli olarak çalışmıştır.

- % 62,6'sı ilk işini aile, akraba veya arkadaşlarının yardımı ile bulmuştur.

- Yükseköğretim mezunu olanların, % 29,7'si ilk işini aile, akraba veya arkadaşlarının yardımı ile, % 48,7'si ise doğrudan işverene yaptığı başvuru sayesinde

işini bulmuştur.

15-34 yaş grubunda olup, meslek lisesi veya yükseköğretim mezunu olan ve eğitimine devam etmeyen fertlerden,

-Öğretmen eğitimi ve eğitim bilimleri mezunu olanların, % 65,3'ü referans haftasında istihdamda, % 11,5'i işsiz, % 23,1'i ise işgücü dışındadır.

-İş ve yönetim bölümleri alanından mezun olanların % 63'ü referans haftasında istihdamda, % 15,6'sı işsiz, % 21,4'ü ise işgücü dışındadır.

-Sağlık alanından mezun olanların % 87,9'u referans haftasında istihdamda, % 2,2'si işsiz, % 10'u ise işgücü dışındadır.

15-34 yaş grubundaki eğitimine devam etmeyen fertlerin, annesi yükseköğretim mezunu olanların % 81'i de aynı şekilde yükseköğretim mezunudur.

15-34 yaş grubunda yer alan ve eğitimlerine devam etmeyen fertlerin (bir okul bitirmeyenler dahil) eğitim durumları ile anne ve babalarının eğitim durumları karşılaştırıldığında;

-Annesi bir okul bitirmeyen 15-34 yaş grubundaki fertlerin % 79,3'ü, babası bir okul bitirmeyenlerin ise % 85,8'i lise altı eğitim seviyesindedir (bir okul bitirmeyenler dahil).

-Annesi yükseköğretim mezunu olanların % 81'i, babası yükseköğretim mezunu olanların ise % 63,9'u yükseköğretim mezunudur [27].

“Teknolojik gelişmeler ve işletmeler arası rekabet yapısal değişmeye hız vermektedir. 10 yıl içinde şu anda kullanılan teknoloji eskiyecek ve daha geliştirilmiş yenisiyle değiştirilmiş olacaktır. Bu gelişmelerin etkilerinden biri yeni teknolojilerin hızla iş fırsatlarını ortadan kaldıracağı korkusunun yaygınlaşmasıdır. Özellikle, yeni teknolojik değişmeler daha yüksek vasıf talep etmekte, düşük vasıflı işçilere olan talebi büyük ölçüde azaltmaktadır. Ayrıca, teknolojik gelişmelerin, vasıflı ve vasıfsız işçiler arasındaki ücret farklılıklarının büyümesinin ve işsizliğin düşük vasıflı işçiler

arasında hızla artışının temel nedeni olduğu belirtilmektedir[28].”

“Mesleki-teknik ortaöğretimin sayıca geliştirilememiş olmasının yanında üzerinde önemle durulması gereken konu, mevcut mesleki ve teknik eğitim kurumlarının verimliliğidir. Eğitim planlaması her tür ve düzeyde eğitimin içeriğini, yöntemlerini dikkate almak durumundadır. Çünkü eğitim dizgesi bir bütün olarak incelenmelidir. Bu anlamda yalnızca öğrenci sayısı ve maliyet üzerinde durularak içsel verimin artırılmasının yetersiz olduğu savunulmaktadır. Kalkınma için eldeki insan kaynaklarının tam istihdam düzeyinde çalıştırılmasını sağlayacak dışsal verim sorunu büyük önem taşımaktadır[29].”

“Mesleki-teknik eğitim kurumlarının kendilerine atfedilen önem ve önceliklerine göre etkin olamadıkları, ekonominin gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştiremediği, genel kabul gören bir görüş haline gelmektedir. Meslek liselerinin bölümlerindeki dağılımın, ekonomik gelişmeye, kalkınma ve çağdaşlaşmaya uygun olmadığı; birçok mesleki eğitim alanında istihdam-belge ilişkisinin kurulamadığı, meslek lisesi mezunlarının birçoğunun alanları dışında çalıştıkları ya da işsiz kaldıkları şeklinde eleştiriler yöneltilmektedir[30].”

“Sanayi kesimi açısından bakıldığında da işçilerin eğitim durumunun oldukça düşük olduğu görülmektedir. TİSK'in yaptığı "Çalışma İstatistikleri ve İşgücü Maliyeti" araştırmasının 1989 yılı sonuçlarına göre, sanayi kesimi işçilerinin % 63.5'i ilkökul mezunu iken, % 12.4'ü ortaokul, % 20'si lise düzeyinde bir okul mezunudur[31].”

“Meslek lisesi mezunlarının çok büyük bir bölümünün de, ekonominin gereksinme duyduğu nitelikte ara insan gücü olma yerine, yükseköğretim kurumu mezunu olmak istediği görülmektedir. Geleceğin nitelikli işgücünü yetiştirmeyi amaçlayan mesleki ve teknik eğitimde geniş tabanlı, mesleki yeterliklere dayalı, yenilenen ya da değişen mesleklere yönelik biçimde, öğrencilerin sürekli eğitimi için temel oluşturulmalıdır. Geniş tabanlı mesleki ve teknik eğitim, değişim sürecinin dinamikliğini taşıyan ve daha karmaşık yapıda bulunmaya başlayan meslekler için de uygun görülmektedir. Çünkü öğrenmeyi bilme kavramına sahip, esnek becerilerle donanmış iş gücüne

duyulan ihtiyaç artmaktadır. Bu nedenle geniş taban kavramı, yoğunlaştırılmış bilgiye dayalı olup, bu bilgiyi farklı durumlarda kullanma becerisini ifade etmektedir. Geniş taban kavramı, meslekî ve teknik eğitim ile genel eğitim arasındaki ilişkiyle ilgili kuşkuları da ortadan kaldırmaktadır. İş hayatına değişik düzeylerde eleman yetiştiren mesleki ve teknik eğitimin, dünyadaki değişimlere oldukça duyarlı olan dinamik yapısı, bu kurumların amaç, yapı ve programlarını sürekli geliştirmelerini zorunlu kılmaktadır. AB'ye uyum çalışmaları kapsamında, ülkemiz mesleki ve teknik eğitim sisteminde köklü değişikliklere ihtiyaç olduğu açıktır. Bu doğrultuda, Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması gerekmektedir[32]. ”

Çizelge 2.2. Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Oranlarının Karşılaştırılması (%) [32]

	İstihdam		İşgücüne Katılım	
	1990	2003	1990	2003
Türkiye	52,1	43,2	56,6	48,3
ABD	61	65	67	70

2.6. Türkiye’de Mesleki Eğitimin Gelişimi

Türk toplumu köklü bir eğitim geleneğine sahiptir. Bunun içinde mesleki eğitimin ayrı bir konumu vardır. Türk eğitim tarihi incelendiğinde mesleki eğitimin genellikle yaygın eğitim kategorisinde ele alındığı görülür. Türkiye’de meslekî ve teknik öğretim, İmparatorluk (Cumhuriyet öncesi) ve Cumhuriyet dönemleri olmak üzere iki bölümde incelenebilir. Selçuklular döneminde Ahilik adıyla kurulmuş bulunan esnaf-sanatkâr teşkilatı; Osmanlılar döneminde de Lonca ve Gedik adları altında devam etmiştir. Türkiye’de teknik öğretimin plânlı bir şekilde yayılması ve teknik öğretim kurumlarının ülke ihtiyaçlarına göre geliştirilmesine, ancak Cumhuriyet döneminde başlanabilmektedir.

2.6.1. Cumhuriyet öncesi dönem

“Toplumumuzda 12. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar mesleki eğitim; geleneksel usullerle ve bir sistem içerisinde esnaf, sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür. Osmanlı

İmparatorluğu döneminde mesleki eğitim, ekseriyetle yaygın eğitim kurumları (Ahi Birlikleri ve Loncalar) vasıtasıyla yapılmıştır. Bu alanda örgün eğitim kurumlarının açılması, 1847 yılında Ziraat Mektebi'nin kuruluşuna, hatta 1861 yılında Mithat Paşa'nın öncülüğünde kurulan "Islahhaneler" e kadar uzanmaktadır. Cumhuriyet öncesi dönemi, mesleki eğitimin sadece yaygın eğitim faaliyeti olarak yapıldığı dönem, hem örgün hem de yaygın eğitim faaliyeti olarak yapıldığı dönem olarak ele almak mümkündür[33].”

2.6.2. Cumhuriyet dönemi

“Cumhuriyet'in kuruluşu ile birlikte Devlet, mesleki ve teknik eğitimin durumu ile ilgilenmeye başlamıştı. I. Dünya Savaşı'nda ve Kurtuluş Savaşı'nda teknik eleman eksikliğinin meydana getirdiği sorunların fazlasıyla yaşanmış olması, ekonomik ve sosyal gelişme için bireylerde yeni yeteneklerin geliştirilmesi zorunluluğu ve genel becerili işçi düzeyinde nüfus artması sonucunda boşluğu doldurmak ihtiyacı, mesleki eğitim üzerinde dikkatlerin yoğunlaşmasını gerektirmiştir[34].”

“Cumhuriyetin ilk yıllarında çeşitli okullar ve kurslar, değişik Bakanlık ve daireler tarafından dağınık bir şekilde yönetilmiştir. Bu dönemlerde, Millî Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatında meslekî ve teknik öğretim konularıyla ilgilenen bir daire kurulamamıştır. 1927 yılına kadar il ve belediyelerin meslek okulu açma yetkileri bulunduğundan okullar birlik ve bütünlükten yoksun eğitim vermekteydiler. Öğretim düzeyleri, programları, yönetim biçimleri, öğrencilerin sahip oldukları nitelikler ve programların süresi farklılık göstermekteydi. Bu sebeple, 1926 yılında meslekî ve teknik öğretim, önce İlköğretim Dairesi, daha sonra da Yüksek Öğretim Dairesi bünyesinde yer almıştır. 1927'de de Yüksek ve Meslekî Öğretim Genel Müdürlüğü haline getirilmiştir[35].”

“Meslek liselerinde bazı ortak eğitim standartları geliştirmek amacıyla 9 Haziran 1927 yılında 1052 sayılı "Meslek Mektepleri Hakkında Kanun" kabul edilerek illere bazı mali sorumluluklar yüklemiştir. Masrafların il bütçelerinden karşılanması, okulların bir bütünlük içinde gelişmesine engel olmuştur. Bu sebeple 1929 yılında

1491 sayılı Kanunla okulların iâşe ödeneği ile öğretmen masraflarını karşılamak için genel bütçeden yardım sağlanmışır[36].”

“1931 Yılında; 1867 Sayılı Kanunla iller 9 bölgeye ayrılmış ve her bölgede; malî ve yönetimi bölgeye dahil illerce karşılanmak üzere, birer sanat okulu faaliyete geçirilmiştir. Böylece, sanat okulları Bölge Sanat Okulları haline getirilmiştir. 22.6.1929 tarihinde M.E.B.'de Mesleki Eğitim ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Meslek okullarının sayılarının artması karşısında, bu okulların ayrı bir Genel Müdürlüğe bağlanarak idare edilmelerine ihtiyaç duyulduğundan 1933 yılında çıkarılan 2287 sayılı Maarif Vekaletleri Merkez Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkındaki Kanunla, Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığına bağlı olarak Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü olarak kurulmuştur. 1940 ile 1950 yılları arası, ülke ihtiyacı olan insan gücünün örgün mesleki eğitim kurumları vasıtası ile yetiştirilmesine çalışılmışır. Bu dönemde mesleki eğitim alanında yapısal, finansal ve hukuksal açıdan önemli gelişmeler sağlanmışır[37].”

“1942 yılında 4303 sayılı Kanunla girişilen planlı çalışmalar, 1950 yılında 5642 sayılı Kanunla devam ettirilerek Meslekî ve Teknik Öğretim Kurumları büyük bir gelişme devresine girmiştir.1960'lı yıllarda ülkenin ihtiyaç duyduğu vasıflarda insan gücünün sadece okullar aracılığı ile sağlanamayacağı görüşü hâkim olmuştur. Bu dönemde mesleki eğitim için kaynak araştırma faaliyetleri yoğunlaştırılmış ve elde edilen kaynaklar beklemeksizin harekete geçirilmiştir. Bu doğrultuda Avrupa İskân Fonundan sağlanan 1,5 milyon dolarlık kredi ile 5 Eylül 1962 tarihinde Ankara Mesleki Eğitim Merkezi Kurulmuş, 15 Nisan 1993 tarihinden itibaren bu merkezde monitör eğitimine başlanmışır.1968-1969 Öğretim Yılından itibaren teknik öğretim kurumları, mühendis seviyesinin altında üç ayrı seviye ve nitelikte operatör, işçi, yarı becerili işçi, usta ve teknisyen gibi üretici teknik personeli yetiştirebilecek üç ayrı okul tipi halinde toplanmışır. Bunlar Pratik sanat okulları, Sanat enstitüleri ve Teknisyen okullarıdır 1969-1970 öğretim yılında, mühendis ile becerili işçi ve usta arasındaki yardımcı teknik personeli yetiştirmek amacıyla teknisyen okulları açılmışır[38].”

“1969-1970 öğretim yılında Teknisyen Okulları olarak açılan bu okullar, III. Beş Yıllık Kalkınma Planı hedefleri ve 9. Milli Eğitim Şurası doğrultusunda 1973- 1974 öğretim yılında; Teknisyen Okulları Teknik Liselerine, Sanat Enstitüleri ise Endüstri Meslek Liselerine, Kız Enstitüleri de Kız Meslek Liselerine dönüştürülmüştür[39].”

“1970'li yıllarda eğitim kurumları ile sanayi işbirliğini öngören önemli gelişmeler olmuştur. Bu dönemde bazı kamu kurum ve kuruluşları ile yapılan protokoller gereği tekstil, matbaa, metalürji gibi bazı meslek alanlarında ortaklaşa eğitim uygulamaları başlatılmıştır.1973 yılında öğrenim çağında ve öğrenim çağını geçirmiş bulunan yetişkinlerin meslek sahibi yapılması amacıyla Mesleki ve Teknik Öğretim Okulu kurulmuştur. Yine aynı yıl Teknisyen Okulları'nın adı Teknik Lise olarak değiştirilmiştir[40].”

3. UZAKTAN EĞİTİM

Eğitim, bir ülkenin ekonomik, politik ve sosyal gelişiminde temel yapı taşıdır. Önceleri eğitim denildiğinde yüz yüze eğitim olarak da adlandırılabilen sınıf ortamlarında sürdürülen eğitim modeli anlaşıldı. Bireyler okul yıllarında öğrendikleri ile yetinir ve kazanılan diploma ile eğitimin tamamlandığı varsayılırdı. Oysa gelişen teknolojiye bağlı olarak eğitim kavramı da çok değişik biçimlerde uygulanmaya başlanmış ve bunun sonucunda yaşam boyu eğitim, sürekli eğitim gibi birçok yeni kavram ortaya çıkmıştır.

Geçmiş 19. yüzyıla kadar giden uzaktan eğitimin bugünkü anlamda ortaya çıkışı 1920'li yıllara dayanmaktadır. Eğitim teknolojisi alanındaki gelişmelerle uzaktan eğitimdeki gelişmeler paralellik göstermektedir. Küreselleşme nasıl uluslararası duvarları ortadan kaldırmaktaysa, uzaktan eğitim de eğitimdeki sınırları ortadan kaldırmıştır. Uzaktan eğitimin tarihine bakıldığında değişik modellerin, değişik amaçlar için uygulandığı görülmektedir. Yetişkinlerin mesleki eğitiminden ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin eğitimine kadar çok geniş yelpazede çok değişik modeller uygulanmış ve geliştirilmiştir. Uzaktan eğitim sistemlerinin gelişmesinin temel nedenleri, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, eğitim talebindeki artış, eğitimde maliyet sorunu, etkililiği artırma ve yaygınlaştırma ihtiyacıdır [41].

3.1. Uzaktan Eğitim Tanımları

Uzaktan eğitim teknolojik gelişmelerin neticesinde bu araştırmaların en önemli meyvelerinden birisidir. Tanımlanacak olursa, uzaktan eğitim, eğitimci ile öğrencilerin aynı mekânda olmadan gerçekleştirdikleri eğitimidir. Bu özelliğiyle uzaktan eğitim, isteyen istediği yaşta, istediği yer ve zamanda, istediği hızda öğrenme olanağı sağlar [41,42].

Uzaktan eğitim; insanların istedikleri yerde, istedikleri zaman, istedikleri hızda bilgisayar üzerinden eğitim almalarını sağlayan bir eğitim sistemidir. Aynı zamanda öğrencilerin öğretim elemanları ile eşzamanlı görüşme ihtiyaçlarının giderilmesinde

en basit olarak e-sohbet ile giderilme avantajına da sahiptir [54].

3.2. Uzaktan Eğitimin Hedef Kitle

Uzaktan eğitimde hedef kitle çok değişik özellikler taşımaktadır. Hedef kitle, bir yetişkin grubu olabildiği gibi, ilköğretim öğrencileri ya da üniversite öğrencileri de olabilir. Dolayısıyla eğitim-öğretim tasarımıındaki, materyallerin seçiminde ve hazırlanmasında önceliği hedef kitlenin özelliği belirleyecektir. Uzaktan eğitimde öğrenme niteliği ve hedef kitlenin özellikleri nedeniyle çok kişisel bir çaba gerektirir. Yetişkinler, gençler ve çocuklar, deneyimleri, gelişme evreleri, güdülenmeleri, öğrenme istekleri ve kendilerini yönlendirmeleri açısından ele alınarak eğitilmelidirler. Uzaktan eğitimi düzenleyenler, hedef kitlenin kişisel öğrenme biçimlerini, yeni bilgi ve beceri edinmedeki tercihlerini, olgunluk düzeylerini, aralarındaki farklılıkları ve yeni öğrenme durumlarına aldıkları tavrı dikkate almalıdırlar. Önemli olan, hedef kitlenin özelliklerini, öğrenme biçimlerini doğru olarak saptamak, uygun medyayı seçmek ve gereksinimleri olan etkili öğretim materyallerini sunmaktır [41].

Uzaktan eğitim programları gruplar şeklinde yürütüldüğü takdirde öğrenci motivasyonu artmaktadır. Uzaktan eğitim programına devam eden öğrenci sayısı, geleneksel eğitim, diğer bir ifadeyle kampüs içinde gerçekleştirilen eğitim programına devam eden öğrenci sayısına oranla daha fazladır.

İş hayatında oldukça aktif olan öğrencilerin kampüs içerisinde gerçekleştirilen eğitim programına devam etmeleri zor olduğu için uzaktan eğitim programı bu insanlara kendi iş yerlerinde eğitimlerini sürdürebilmeleri için gayet iyi bir imkan sağlamaktadır. International Foundation of Employee Benefits Plans tarafından yapılan araştırmalar sonucu elde edilen verilere göre iş dünyasının içinde olan öğrenciler için eğitimi devam ettirebilmek, çocuğu ile ilgilenmekten, dinlemeye vakit ayırmaktan, ailesiyle beraber vakit geçirmekten ve bunun gibi daha başka işlerden daha önemlidir [59].

3.3. Uzaktan Eğitimin Kullanım Alanları

Başlangıçta eğitim programına takviye olarak ortaya konulan uzaktan eğitim programı sonraları eğitim alanında çokça rağbet gören bir program oldu. Günümüzde kolejler, üniversiteler, küçük ya da büyük iş grupları, eğitim acentaları, askeri kuvvetler, dini kuruluşlar, endüstri kuruluşları, özel girişimciler ve daha bir çok sahada, uzaktan eğitim programı oldukça rağbet görmektedir [54].

Son yıllarda telefon hattının, kişisel bilgisayarların, video araçlarının, CD-ROM'ların ve internet üzerinden gerçekleştirilen çevrimiçi kursların kullanımının yaygınlaşmasıyla uzaktan eğitim etkileşimli, dinamik ve oldukça canlı bir boyut kazanmıştır.

3.4. Uzaktan Eğitimi Teşvik Eden Gereksinimler

Bu gereksinimleri şöyle sıralanabilir,

- Bireylerin farklı eğitim gereksinimi duymaları ve mevcut eğitim sisteminin bunu karşılayamadığı durumlarda yeni olanaklar geliştirerek, bireysel, bağımsız öğrenme ile kitle eğitiminin sağlanması,
- Geleneksel eğitim uygulamalarındaki aksaklıkları giderici yeni seçenekler yaratılması,
- Mevcut eğitimin dışında kalan bireylere eğitim olanağı yaratan yeni modeller yaratılması,
- Tüm bireylerin eğitimden eşit yararlanmasının sağlanması,

Bu durum ve gereksinimler eğitim alanında uzaktan öğretim, açık öğretim, bağımsız öğrenme, programlı öğrenme, ortamlara dayalı öğrenme, bireysel öğretim, kitlesel öğretim, sürekli öğretim, dönüşümlü eğitim, yaşam boyu eğitim, açık üniversite ve benzeri kavram ve uygulamaların gelişmesini teşvik etmektedir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, eğitim isteğindeki artış, maliyet, etkililik ve

verimlilik, uzaktan eğitimin gelişmesini sağlayan nedenlerdir.

Uzaktan Eğitim öğrenenle öğretenin fiziksel olarak birbirinden uzakta olduğu bir eğitim biçimi olma özelliğiyle, isteyene, istediği yaşta, istediği yer ve zamanda, istediği hızda öğrenme olanağı sağlar.

Moore'a göre uzaktan eğitimde iletişimin üç elemanı vardır: Öğrenen, öğretene ve iletişim metodu. İletişim metodu öğrenen ile öğretene arasındaki bağıdır. Bu bağ ya da ortam teknolojinin herhangi bir biçiminin kullanılması ile oluşur. Bu; posta olabilir, radyo, TV yayını, kablolu yayın, bilgisayar ağı, internet olabilir. Basılı materyal, ses, görüntü ve grafik uzaktan eğitim için kullanılan ürünlerdir.

Uzaktan eğitimde yeni öğrenme ortamlarından birisi de, gelişime en açık olan alan web ortamıdır[53]. İnternet ortamında uzaktan eğitimin geleneksel uzaktan eğitime göre sayılabilecek yararları şunlardır:

- Eğitim merkezinden tüm dünyaya bilgi gönderilir,
- Postalama masrafı ortadan kalkar. Bilgi dağıtımı baskı ve taşıma masrafları sıfırlanmış olarak internet üzerinden yapılır,
- Bir servisten tüm bilgi düzeltilip güncelleştirilir,
- Öğretene ve öğrenenle öğrenenler arasında metin, grafik iletişim gibi çeşitli öğretim teknikleriyle etkileşim sağlanır,
- İnternet yazımında işbirliğine olanak sağlar,
- Öğrenciler geri bildirimlerini kolayca yaparlar.

Bu gereksinimler değerlendirildiğinde, uzaktan eğitimin tercih edilmesini sağlayan etmenleri başlıklar altında incelemek yerinde olacaktır.

3.4.1.Erişime duyulan ihtiyaç

Eğitim kurumlarındaki yetersiz ders materyalleri, ya da bu eğitim kuruluşlarının uzak

yerlerde olması gibi etkenlerden dolayı uygun fiyatlarla, kaliteli öğretmenlere ya da kolejlere ulaşmak günümüzde duyulan en büyük ihtiyaçlardan birisidir. Küçük yerleşim birimlerinde öğrencilere her alanda eğitim verecek, farklı daldan branş öğretmenleri bulunamamaktadır [55].

3.4.2. Ders programında esneklik ve seçme hakkına duyulan ihtiyaç

Yetişkin öğrenciler geleneksel yöntemlerle sürdürülen eğitim programında meydana gelen gelişmeleri, bu programlarla verilen eğitimi takip etmekte zorlanabilirler. Fiziksel ya da sosyal bazı engellerden dolayı öğrenciler sürekli olarak derse katılamıyor olabilir. Bazı mesleki sebeplerden ya da taşıdığı ailevi sorumluluklarından dolayı iş programları, ders programları ile uymayan ya da kendilerini normal sınıf ortamında rahat hissetmeyen yetişkinler, kendilerine alternatif bir yol arayabilirler [55].

3.4.3. Uzaktan eğitimin sunduğu imkânlar

Eğitim sisteminde birçok sorunla karşılaşılmaktadır. Bu sorulardan birisi öğrenci ve öğretmen arasındaki bağlantının sağlanmasıdır. Uzaktan eğitimde kullanılan yöntemlerin işbirliği ve öğrenci - öğretmen arasında uzlaşmanın teminiyle eğitim sağlamak için gerekli bağlantı kurulabilir. Zaman ve mekânın sınırlandırıcı özelliklerini ortadan kaldıran çevrimiçi bağlantı sistemiyle eğitimi gerçekleştirilebilir ve eğitim amacıyla kullanılan birçok yöntemden faydalanılabilir [55].

3.4.4. Öğrencilerin uzaktan eğitim programlarına katılmaları

Okul sayısının gittikçe artması, nüfusun hızlı bir şekilde genişlemesi ve gelişen teknoloji ile birlikte eğitilmiş eleman ihtiyacının bir o kadar artması okulların rolünü değiştirmektedir. Bu gelişmenin sonucu olarak okulların eğitim sahasında liderliklerini korumak ve insanlara yeterli hizmeti verebilmek için bünyesindeki farklı öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermeleri konusu gündeme gelmektedir.

Yaşları 26'nın üzerinde olan öğrencilerin çoğu çalıştıkları için, çalışma saatleri ile ders saatleri çakışmaktadır. Bu yüzden yetişkin öğrenciler daha esnek bir eğitim programı talebindedirler. Başka bir ifadeyle günümüzün iş dünyasına uyum sağlayan imkânların sunulmasını beklemektedirler.

Yetişkin öğrencilerin yeniden eğitim almak istemelerinin birçok sebebi vardır. Bunlardan bazıları mesleklerini değiştirmek, iş için ya da kişisel sebeplerden dolayı bilgi seviyesini artırmak, kültür seviyesini artırmak, yeni bir dil öğrenmek ya da ailevi veya mesleki bazı sebeplerden ötürü sahip olduğu kariyeri ilerletmektir.

Fakat bütün bunların yanında uzaktan eğitim programlarının seçilmesinde en önemli etken öğrencilerin ders yerini ve zamanını kendilerine göre ayarlama imkânlarının olmasıdır.

Uzaktan eğitim programına katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu bayan öğrencilerden oluşmaktadır. Bunlar genelde tek başlarına yaşadıkları gibi meşguliyetlerinden ötürü çocuklarına bakmakta zorlanıyor olmaları ya da evde bakmaları gereken, özürlü akrabalarının olması gibi çeşitli sebeplerden ötürü ailelerinin yanında bulunmayı tercih etmektedirler. Uzaktan eğitimi tercih eden bir başka öğrenci grubu da fiziksel özründen dolayı okula gitmekte zorlanan kimselerdir.

Bir başka grubun uzaktan eğitim programını seçme sebeplerini para ya da zaman azlığıyla ilgili sorun yaşayabilme ihtimalleri, kampüs eğitimine devam edebilecek yeterli bilgi kapasitesine sahip olmamaları olabilir.

Uzaktan eğitim programı yetişkinlerin yanında 6-12 yaş grubu öğrencilere de hitap etmektedir. Artık gelişen teknoloji sayesinde eğitim hayatınızda yeni bir kavram olan uzaktan eğitim ile okullar, düşük oranda kayıtlar, kaliteli öğretmen açığı, yetersiz materyaller ya da kırsal alanda yerleşmiş olmaktan kaynaklanan olumsuz sebeplerden etkilenmeyeceklerdir. Çünkü dünyanın dört bir yanına gelişmiş iletişim teknolojilerinden faydalanarak eğitim verilebilecektir [55].

3.5. İnternet Destekli Eğitim Türleri

Uzaktan eğitim uygulama yöntemine göre senkron ve asenkron olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilebilir:

Senkron uzaktan eğitimde, öğrenci ile eğitimci, eğitim sürecinde karşılıklı bir iletişim içerisindeyler. Ortaklaşa hazırlanan bir rapor, ses ve video düzeneği üzerinden anında izlenebilen dersler, herhangi bir iletişim aracılığı ile fikir alışverişinde bulunulabilecek ortamlar senkron uzaktan eğitime örnek olarak gösterilebilir. Senkron uzaktan eğitim, yukarıda belirtilen eğitimci-öğrenci etkileşim yetersizliğini teknolojinin belirlediği sınırlar çerçevesinde ortadan kaldırmaya da en aza indirmektedir [41].

Asenkron uzaktan eğitimde, eğitimci bilgiyi iletişim kanalı aracılığı ile dağıttıktan sonra öğrenci bu bilgiye herhangi bir zamanda ulaşabilir. Etkileşimli paylaşım yoktur. Bilgi kullanıma ve erişime açıktır, öğrenci bilgiyi alıp almamakta ya da istediği zaman almakta öğretim elemanı tarafından denetlenen bir özgürlüğe sahiptir [41]. Uzaktan eğitim sisteminde bu iki yöntem paralel uygulanmaktadır.

Çizelge 3.1. Uzaktan Eğitim Türleri [61]

KİŞİ	EĞİTMEN/ÖĞRENCİ		
ZAMAN/MEKAN	Aynı mekânda	Bir kısmı aynı bir kısmı farklı mekânda	Tamamen farklı bir mekânda
Zamandan bağımsız			1
Zamandan yarı bağımsız	5	4	2
Zamana bağımlı			3

Çizelge 3.1'e göre;

- Birinci tür eğitimde öğrenci ile öğretmen zamandan bağımsız tamamen farklı mekanlarda bulunurlar. Bu tür uzaktan eğitim uygulamalarında içerik web üzerinden dağıtılır. İletişim için e-posta kullanılır.

- İkinci tür eğitim, mekândan bağımsız fakat zamana yarı bağımlı olarak yürütülür. Bu tür uzaktan eğitimde karşılaşılan özel bir problemi çözmek ya da dersle ilgili bir konuyu tartışabilmek için İnternet bağlantılı sohbet (Internet relation chat) yani etkileşimli web araçları kullanılır.
- Üçüncü tür eğitim, mekândan bağımsız fakat zamana tamamen bağımlı olarak yürütülür. Karşılıklı olarak soruların sorulduğu ve cevaplandığı video konferans sistemi bu tür uzaktan eğitim çalışmalarında kullanılır.
- Dördüncü tür eğitim, eğitimin bir kısmının yüz yüze, yer ve zamana tamamen bağımlı, bir kısmının ise tamamen uzaktan yani yer ve zamandan tamamen bağımsız verildiği durumdur. Genel olarak programın başlangıcında yeralan kayıt ve sonunda yer alan sınav aşamaları yüz yüze gerçekleştirilir; diğer aşamalar ise uzaktan eğitimle verilir.
- Beşinci tür eğitimde ise bir kampüs içinde elektronik tartışma destekli yüz yüze eğitim yapılmaktadır.

3.6. İnternet Destekli Uzaktan Eğitimin Avantajları

Her uzaktan eğitim uygulamasında olduğu gibi İnternet destekli eğitim uygulamasının da avantajları bulunmaktadır. Bu avantajlar [62].

İnternet destekli eğitimde öğrenciler, zaman ve mekândan bağımsız öğrenmeler gerçekleştirebilirler. Öğrenciler bireysel farklılıklarına rağmen etkileşimle aktif öğrenirler. İnternet destekli eğitimde ders materyali hızla güncelleştirilebilir. Basılı materyal dağıtımı hızlı bir şekilde yapılabilir. Öğrencilere, öğretmen ve diğer öğrencilerle hızlı bir etkileşim olanağı sağlar [63].

İnternet destekli eğitim bireylere kolay erişim olanağı sunar. Bu, öğrencilere her yerden her zaman erişim imkânı sağlar. İnternet destekli eğitimin kolay erişim imkânı sağlamasıyla her kesimden birey İnternet destekli eğitim alma fırsatı bulur. Bu eğitim türünde erişim kolaylığı eğitimde kaliteyi artırır.

İnternet destekli eğitim, multimedya tabanlı uygulamalara imkân tanır ve interaktif

öğrenme olanağı sağlar[60]. Bireysel ve proje tabanlı öğrenmelere imkân tanır. Öğrenci ve öğretmenler İnternet yardımıyla konuyla ilgili yapılan araştırma ve bu araştırmaları yapan araştırmacılara ulaşabilir. Öğrencinin kendi Öğrenmesini denetleyebilmesine imkân tanır.

Kruse ve Keil'e göre iyi tasarlanmış malzeme ile geleneksel sınıf ortamına oranla hatırlamada %25 artış ve öğrenme süresinde %40 ile %60 kısalma görülür [64].

İnternet destekli eğitimin öğrencilere tartışma imkânı sunması, bilgi paylaşımını ve öğrenci dayanışmasını arttırır. İnternet destekli eğitimde öğrencinin Öğretmen ve arkadaşlarından aldığı sürekli mesajlar nedeniyle dönem boyunca dersten kopmaması sağlanabilir ve öğrenimin etkinliği arttırılır [58]. İşlenecek ve tartışılacak konular önceden öğrencilere duyurulursa daha aktif öğrenmeler gerçekleşebilir.

İnternet destekli eğitim "Yüz Yüze Eğitim" ile "Her zaman her yerde eğitim" olgularını birleştirir [47]. Öğrenciye sürekli tekrar etme olanağı sağlar. Öğrencilerin girişimcilik ve düşünme yeteneğini geliştirir. İnternet ortamında öğrencilerin takibi ve kayıtlarının tutulması daha kolay olacaktır. Bu sayede Öğretmenler, öğrencilere ve onların yapacağı öğrenmelere daha fazla vakit ayırma fırsatı bulacak; buda eğitim-öğretim faaliyetlerini olumlu yönde etkileyecektir.

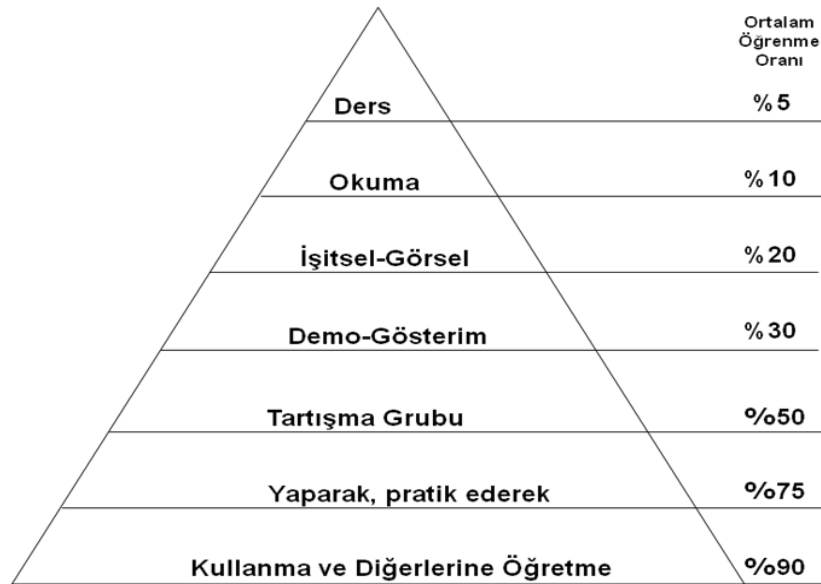
İnternet destekli eğitimde, Öğrenciye klasik eğitimde sunulan kaynaklardan çok daha büyük ve geniş kaynaklar sunulur [47]. İnternet destekli eğitimde, fiziksel kurum gereksinimi daha azdır. İnternet destekli eğitimde öğretmen bilgi kaynağı değil rehber rolü üstlenir. Öğrenci araştıran ve Öğrenmeyi öğrenen rolündedir.

İnternet destekli eğitimde diğer uzaktan eğitim uygulamalarına göre ders içeriklerinin hazırlanması daha hızlı, ucuz ve güncellenmesi daha kolaydır. Bu yapı İnternet destekli eğitimde anında öğrenmeler oluşturur. Bunun yanında işbirlikçi ve öğrenen merkezli eğitim yapma olanağı sağlar.

Bu eğitim, İnternet üzerinden çok yönlü haberleşme ile ders, seminer, konferans,

kurs vb. gibi eğitim materyallerinin aktarımında maksimum verime minimum maliyetle ulaşılmasına olanak tanıdığı gibi, farklı kuruluşlardaki öğretim elemanlarının karşılıklı işbirliği yapmalarını da sağlayarak eğitim kalitesinin yükselmesini desteklemektedir [46].

İnternet destekli eğitim bireylerin zamanını daha etkin bir şekilde değerlendirmelerine olanak sağlamaktadır. Bilgi ve becerilerin herkes tarafından rahatlıkla kullanılabildiği bu eğitim modelinde sadece yazılı metine dayalı değil ses, renk, interaktif animasyon, simülasyon gibi algıyı ve öğrenmeyi zevkli olduğu kadar kolay hale getiren görsel-işitsel araçların eklenebilmesi özelliği bilgilerin akılda kalıcılığını artırır (Bkz. Şekil 3.1.)

Şekil 3.1. Öğrenme Piramidi

Eğitimi psikolojisi uzmanı William Glasser'e göre öğrenme:

- Okuduğumuzun %10'u (sadece okuma)
- İşittiğimizin %20'si
- Gördüğümüzün %30'u
- İşittiğimiz ve gördüğümüzün %50'si (Multimedya)

- Tartıştığımızın %70'i (Forumlar)
- Uyguladığımızın %80'i (Aktiviteler)
- Başkalarına öğrettiğimizin %95 'i (hatta öğretmen öğrencisinden bile öğrenebilir)

Sosyal oluşumcular öğrenmeyi sosyal bir süreç olarak tanımlamaktadırlar. Davranış değişimi (yani öğrenme) pasif bir süreçle dış güçler tarafından gerçekleştirilemez. Anlamlı öğrenmeler, bireyler sosyal etkinliklere katıldığında gerçekleşir [45,62].

Geleneksel ders verme şekli tek yönlü iletişimle olmaktadır. Seminer ve tartışma güdümlü sınıflar, kişiler arası ilişkileri geliştirmekte daha başarılı olurlar. Fakat ekonomik baskılar geleneksel üniversitelerin bu formatı sağlayacak kadar küçük sınıflar oluşturmalarını günden güne zorlaştırmaktadır.

Çevrimiçi dersler, katılımcıları coğrafi mekan ve zaman olarak birbirinden ayırsa da, gerçekte geleneksel sınıflara nazaran kişiler arası daha yakın ilişkiler sağlamaktadır. İlk olarak, sınıfların küçük olmasına hiçbir engel yoktur. Geleneksel sınıfların daha küçük olması, daha büyük öğretim kadrosu ve öğretim üyelerine daha fazla ders yükü demektir. Bir çevrimiçi sınıfın ikiye bölünmesi ise, eğitim görevlisinin iş yükünü artırmaz. Eğitimci aynı sayıda değerlendirilecek ödev ve aynı sayıda cevaplandırılacak iletilerle uğraşacaktır. Bir yerine iki çevrimiçi sınıfa ders vermek, eğitiminin sadece bir yerine iki akıcı tartışmaya katılması demektir. Bazı yönlerden, sınıfın iki parça olması, eğitiminin bir bölümde ortaya çıkan fikirleri, diğer bölümde ders verirken kullanabilmesini sağlayarak yapılan işi kolaylaştırır.

Geleneksel sınıflarda, aktif öğrenciler kolaylıkla sınıftaki tartışmada baskın olabilirler. Tecrübeli bir profesör, çok konuşan bu öğrenciyi dışlamadan nasıl dengeleyeceğini bilir, fakat bu sırada zaman kaybedilir. Eş zamanlı olmayan (asenكرون) çevrimiçi derslerde, her bir katılımcı bir mesaja ne kadar zaman harcayacaklarına kendileri karar verir. Baskın ve kapsamlı mesajlar sadece gözden geçirilir veya göz ardı edilir.

Bunun yanında kaliteli ve faydalı mesajlar ise tekrar okunabilir ve incelenebilir.

Ayrıca, uzun ve karmaşık mesajlar geleneksel sınıflarda asla yapılamayacak şekilde paylaşılarak temel bilgilerin alınmasında kullanılabilir.

Çevrimiçi ortamlar katılımcılarını sokratik eğitim metoduna zorlamaktadır. Zira sanal ortamda otoriter bir eğitimci gibi görünmeye çalışmak doğru olmayacaktır. Öğrencilerine arkadaşları ve meslektaşları gibi davranabilen eğitimciler için, bu ortam geleneksel sınıf ortamlarında oluşturulamayacak ilişkiler kurmaya olanak sağlar [56].

3.7. İnternet Destekli Uzaktan Eğitimin Dezavantajları

İnternet destekli eğitimin avantajları olduğu gibi bazı dezavantajları da vardır. Bu dezavantajlar İnternet destekli eğitim alan öğrencilerin, bilgisayar ve internet okur-yazarı olması gerekir. Bu özellikle internet destekli uzaktan eğitimde öğrenci olabilecek kişilerde özel bilgi ve yeterliliklere sahip olunması gereğini ortaya çıkarmaktadır. İnternet destekli eğitimde ders materyali hazırlama ve dağıtılmasında kullanılan programların, öğrenci ve öğretmen tarafından bilinmesi gerekliliğinden dolayı öğrencinin eğitimi ve yazılımı öğrenmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

İnternet'in, sunucu bilgisayar ve teknik kapasite gerekliliği ve ülkemizde İnternet altyapısı, bağlantı hızı ve erişimle ilgili yaşanan problemlerin bulunması, internet destekli eğitimde öğrenci ve öğretmenlerin erişim konusunda problemlerle karşılaşmasına neden olmaktadır. İnternet destekli eğitim, öğrencilerin sanal ortamda iletişim ve etkileşim kurmalarından kaynaklanan grup birlikteliği, kültürel etkileşim, psikolojik ve sosyolojik unsurların sağlanamaması gibi olumsuzluklara yol açabilmektedir [63]. Sürekli bilgisayar kullanılması ile meydana gelen sağlık sorunları internet destekli eğitimde de öğrenci ve öğretmen iletişim ve etkileşimi esnasında ortaya çıkabilmektedir.

İnternet destekli eğitimde öğretmenin sınıfı kontrol edebilmesi örgün eğitime göre daha zordur. Öğretmenin materyal hazırlaması ve öğrencilerle ilgilenmesi daha çok zaman alır. Bu sebeplerden dolayı öğretmen kişisel çalışmalarına vakit ayıramayabilir.

İnternet destekli eğitimde, kabiliyet gerektiren konularda her ne kadar simülatörlerden faydalanılsa da tam bir başarı sağlanamayabilir [47]. Bazı derslerde uygulama ve atölyenin kullanımı gerektiğinden İnternet destekli eğitimde sanal ortamda gerçekleştirilen uygulamaların gerçek uygulamalara dönüştürülmesinde sıkıntılar yaşanabilir. İnternet destekli eğitimde öğrencilerle birlikte yapılan tartışma ortamlarını öğretmen iyi denetleyemezse amaçtan sapma meydana gelebilir.

İnternet destekli eğitim modelinde, klasik sınıftaki öğretmen-tahta ortamının yerine sanal bir öğrenme ortamı oluşturulmaktadır. Bu ortam belli varsayımlar üzerine kurulmuştur, her şeyin ideal olduğu durumda ancak kesintisiz ve hatasız bir öğrenme gerçekleşecektir [46]. İnternet destekli eğitimde öğretmen, öğrencileri ile bire bir ilgilenip her öğrencinin sorunlarına ve kişisel ihtiyaçlarına cevap verme imkânı bulamayabilir. Bilgisayarların ve İnternet teknolojilerinin her geçen gün gelişmesi ve eski bilgisayarların, yeni çıkan programların kullanımına olanak sağlamaması önemli bir problem oluşturmaktadır. Öğrenci ve öğretmenlerin İnternet ve bilgisayar konularında uzman olmamalarından dolayı çıkabilecek herhangi bir teknik sorun eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksamasına neden olacaktır.

İnternet destekli eğitimde bilgisayar ve İnternet'in aktif olarak kullanılması eğitimcilerin ve destek elemanlarının birlikte işe koşulmasıyla mümkün olacaktır. Bu birliktelik konusunda günümüzde büyük sıkıntılar yaşanmaktadır. Tüm bu dezavantajlarına rağmen İnternet destekli eğitim giderek etkinliğini artırmakta ve kullanım alanlarını genişletmektedir [62].

Ancak, uzaktan eğitimin sınırlılıkları aşağıdaki gibi özetlenebilir;

1. Öğrenme ortamlarında önemli görülen yüz yüze etkileşim ortam ve olanakları,
2. Öğrenme sürecinde karşılaşılan öğrenme güçlüklerinin anında çözülememesi ve bu durumun ardından gelişebilecek sıkıntılar,
3. Anında yardım görememe ve sorunun giderilmemesinden kaynaklanan davranışların gelişimi,
4. Kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan ve bu yeteneğini geliştirmemiş

bireyler için planlama zorluğu,

5. Çalışan bireylerin kendine ayıracakları vakitte ders çalışma zorunluluğu,
6. Laboratuvar, atölye gibi uygulama ağırlıklı konuların işlenmesindeki sınırlılıklar,
7. Öğrenci sayısındaki fazlalık nedeni ile iletişimdeki sınırlılıklar.

3.7.1. Uzaklık sorunu

Eğitim sürecini içerisinde, öğrencinin öğrenme konusunda, eğitmenin de eğitim konusunda sorumluluk almasını belirli bir sisteme oturtan programda üzerinde durulan nokta 'eğitimde uzaklık' kavramıdır. Eğitimcilerle göre eğitim ne kadar yapılanırsa eğitimciler ile öğrenciler arasına o oranda mesafe girer. Yada öğrenci kendi eğitimi üzerinde ne kadar çok kontrol ve söz hakkı sahibi olursa öğrenci ile eğitim arasındaki mesafe o oranda azalır.

Bu açıklamadan yola çıkarak denebilir ki eğitimde uzaklık kavramı eğitimciler ve öğrenciler arasındaki fiziksel uzaklıklarla alakalı değildir. Burada önemli olan öğrenci ile öğretmen arasındaki karşılıklı etkileşimdir. Örneğin, öğrenci eğitimiyle ilgili değilse ve öğretmeniyle arasında diyalog kopukluğu varsa işte o zaman asıl uzaklık kavramı ortaya çıkmaktadır. Eğitim programında öğrenci ve öğretmen arasında etkili bir diyalog ve etkileşim kurma göz önünde bulunduruluyorsa mesafe ya da uzaklık bir o kadar azalır.

Eğitimciler, eğitimin kalitesini artırmak, öğrencilerin eğitim sürecinde ihtiyaçlarına tam anlamıyla cevap verebilmek için belirli bir yapı geliştirmektedirler. Oluşturulan bu yapının eğitimde uygulanmasıyla elde edilen sonuç ve öğrenci ile öğretmen arasındaki mevcut diyalog uzaklıkla ilgili önemli ip uçları verecektir. Uzaktan eğitim programına yeni adım atmış olan öğrenciler genelde sistematize edilmiş bir programa, diğer bir ifadeyle disipline, ihtiyaç duyabilirler. Daha sonraları öğrencinin tecrübesi ve bilgi seviyesi arttıkça öğrenci ile öğretmen arasında diyalog kurma ihtiyacı da artacak böylelikle aralarındaki mesafe ne olursa olsun 'uzaklık' kavramı anlamını yitirecektir.

Öğrenci ile öğretmeni arasındaki iletişim öğrencinin geçmişine, konu ile alakalı ön bilgisine, motivasyonuna, öğrenme isteğine bağlı olduğu gibi konunun yapısına ve fazlalığına (kapasitesine) da bağlıdır. Uzaktan eğitimde uzaklık kavramı sadece belirli bir akademik yıl içerisinde değil belirli bir dönem içerisinde de farklılık göstermektedir. Belirli bir dönem içerisindeki değişiklikler öğrencinin eğitimdeki ihtiyacı ve öğretmenin öğretimdeki ihtiyacına göre değişmektedir.

Öğrenci ile öğretmen arasında fiziksel olarak mesafe olduğu durumlarda radyo, televizyon, bilgisayar, yazılı materyaller ile kolaylıkla bağlantı kurulabilmektedir. Öğrenci ile öğretmeni arasında kilometrelerce mesafe olabileceği gibi yine her ikisi de aynı oda içerisinde bulunabilir. Buradaki 'uzaklık' kelimesine anlam yükleyecek olan öğrenci ve öğretmenin ta kendisidir. Eğitimde uzaklığı belirleyen öğrenci ve öğretmenin karşılıklı ilişkilerinin yoğunluğu ve boyutudur [52].

3.8. Uzaktan Eğitim Sisteminin Özellikleri

Uzaktan eğitimin tipik özellikleri şu şekilde özetlenebilir [43].

Küreselleşme: Uzaktan eğitim hizmeti veren kurumlar genel olarak küresel düzeyde eğitim verebilecek niteliğe sahiptirler. 100 yılı aşkın bir süredir, Avrupa'da (özellikle İngiltere ve Fransa) bu tür faaliyetlerde bulunan eğitim kurumları, deniz aşırı ülkelerde çalışan resmi görevli ya da ticaretle uğraşan vatandaşlarına düzenli olarak uzaktan eğitim hizmeti vermektedir. Uzaktan eğitim kurumlarının hizmetlerinden dünyanın her yerinden katılabilmek mümkün olmalıdır.

Kişiselleştirme: Doğu ve batıdaki geleneksel eğitim sisteminin en belirgin özelliği eğitmen ve öğrencinin yüz yüze iletişim kurmasıdır. Bu tip eğitim genel olarak öğrencilerin değişik zekâ ve öğrenme yetenekleri yerine grubun genel seviyesine göre düzenlenmektedir. Ancak ideal olan, her öğrencinin kişisel özellikleri dikkate alınarak hazırlanmış ders içerikli eğitim sistemidir. Geleneksel Eğitim anlayışı ile gerçekleştirilmesi çok zor olan bu sistem, uzaktan eğitim sayesinde hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Özelleştirme: Uzaktan eğitim sistemi, öğrenciyi sınıf ortamından alarak bireysel olarak eğitilebileceği bir konuma taşır. Bu sistemde, kurumsal öğrenmenin yerini bireylere göre özelleştirilmiş öğrenme alır

Endüstrileşme: Büyük bir kitlenin bir ürüne olan artan ihtiyacını karşılayabilmek için ilgili endüstrilerin kurulmasına benzer bir şekilde, insanların artan eğitim taleplerine hızlı ve etkin bir şekilde cevap verebilmek için uzaktan eğitim kurumlarının açılması kaçınılmaz duruma gelmiştir.

Geleneksel Eğitime uygun olmayan öğrencilere hizmet verme: Uzaktan eğitim, dünya çapında her yıl milyonlarca kişi tarafından *tercih edilen* bir eğitim sistemidir. Bununla beraber ilgili eğitim kurumundaki ders saatlerine yer / zaman açısından katılma imkânı olmayanlar (tam zamanlı olarak çalışanlar -memurlar, askerler - farklı şehir / ülkede yaşayanlar) için *beklenen* bir seçimdir. Bu eğitim sistemi hasta, özürlü ve suçlu insanlar için ise *tek* seçenektir.

Hareket kabiliyeti: 1980'li yıllarda, uzak mesafeler arasında iletişim kurmak amacıyla sabit bilgisayar konferans sistemleri ve iki yönlü video konferans sistemleri kullanılmakta iken, günümüzde bunlara ilave olarak portatif bilgisayarlar ve cep telefonları önemli düzeyde kullanılmaya başlanmıştır. Yer / zaman bağımsız uzaktan eğitim sistemi, kablosuz iletişim imkânları sayesinde kişilere eğitim esnasında hareket özgürlüğü de sağlamıştır.

Hızlı geri besleme: Günümüzde uzaktan eğitim sayesinde öğrenciler, e-posta yolu ile dünyanın herhangi bir yerinden günün herhangi bir saatinde ödevlerini gönderebilmekte ve bu çalışmalarının değerlendirme sonuçlarını hemen aynı şekilde web üzerinden alabilmektedirler.

Diğer eğitim sistemlerine göre ucuz olması: Altyapıya yönelik yatırımın çok yüksek düzeyde olması ya da öğrenci başına düşen ücretlendirmenin geleneksel eğitime göre daha yüksek olması veya yapılan yatırım maliyetini karşılayacak sayıda öğrencinin bulunamaması durumları hariç, genel anlamda uzaktan eğitim, eğitim sistemleri

arasında en ucuz olanıdır.

Teknoloji ve Eğitim: Sanal sınıflar uydu veya sıkıştırılmış video kodlama ya da tam bant genişliği kullanılarak birbirlerine bağlanabilmekte ve bu sayede kişiler uzak yerlerde olsalar bile yüz yüze eğitim alabilmektedirler.

Vergi yükümlülerini eğitim: Ulusal eğitim bütçeleri kullanılarak, ilköğretim, lise ve üniversite düzeyinde vatandaşların eğitim görmeleri sağlanmaktadır. Devlet bu bütçeyi çalışan kesimden topladığı vergiler ile oluşturmaktadır. Günümüzde profesyonel iş hayatı sürekli yenilenmeyi bir başka deyişle hayat boyu eğitimi gerektirdiğinden, uzaktan eğitim bu kişilerin işlerini devam ettirebilmeleri için vazgeçilmez olmaktadır. Bu sayede ulusal eğitim bütçesi için daima kaynak bulmak mümkün olacaktır.

3.9. Uzaktan Eğitim Nasıl Verilmesi

Uzaktan eğitimin verilmesinde çok farklı alternatiflerden bahsedilebilir. Bunlar dört ana başlık altında toplayacak olursak [41];

Ses: Etkileşimli teknoloji araçlarından telefon, video konferans ve kısa dalga radyo öğretimsel işitsel materyaller olarak sayılabilir. Pasif (tek yönlü) audio araçları ise teyp ve radyodur.

Görüntü: Öğretimsel video araçları olarak slayt, hareketli görüntüler ve ses ile birleştirilmiş gerçek zamanlı görüntüleri örnek verebiliriz.

Veri: Bilgisayarlar elektronik olarak bilgiyi taşırlar. Bu nedenle, veri kelimesi öğretimsel araç olarak yaygın bir kullanıma sahip bu grubu temsil eder. Uzaktan eğitim için kullanılan bilgisayar uygulamaları çok çeşitlilik gösterir, Bilgisayar Destekli Öğrenim, Bilgisayar Yönetimli Öğrenim, Bilgisayar Aracılığıyla İletişim, Bilgisayar Tabanlı Çokluortam olarak dört ana bölüme ayrılabilir.

Metin: Uzaktan eğitim programlarının bilgi içeren önemli parçalarıdır ve diğer araçlara temel oluşturur. Bir çok basılı kaynak türü mevcuttur. Bunlar ders kitapları, çalışma kitapları, ders planı, yardımcı kitaplar olarak sıralanabilir.

3.10. Uzaktan Eğitimde Teknoloji Seçimi

Etkili ve başarılı bir uzaktan eğitim yolu, hangi teknolojinin kullanılacağına karar verilmeden önce öğrencinin ihtiyaçları ve öğretilecek materyalin gerektirdiklerini göz önünde bulundurulmasından geçer. Bu sistematik yaklaşımın bir sonucu olarak, bir amaç için birçok teknolojik medyanın bir arada kullanılması gerekir. Örneğin;

- Ders kitapları, yardımcı kaynaklar ve ders planı güçlü birer yazılı kaynak olarak temel öğretimsel içeriği büyük ölçüde sağlanabilir.
- Etkileşimli ses veya video konferans ise yüz yüze iletişimi sağlamada kullanılabilir. Ayrıca bu yol konu uzmanları ve konuk katılımcılar bir araya getirmenin en etkili ve maddi olarak en uygun yoludur.
- Elektronik posta, sohbet yoluyla bir ya da bir çok sınıf üyesine mesaj gönderilebilir, ödevler verilebilir, geri bildirimler yapılabilir bunun yanında diğer türlü amaçlar için kullanılabilir. Ayrıca öğrenciler arasında etkileşimi, iletişimi sağlamak için kullanılabilir.
- Derslerin sunulmasında, daha önceden derslerin ve dersle ilgili yardımcı bilgilerin kaydedildiği videolar kullanılabilir.
- Eğitiminin görevi, bu bütünsel yaklaşım içinde, teknolojik olanaklar arasında en doğru seçimi yapabilmektir. Bu amaç doğrultusunda birden çok medyanın bir arada kullanıldığı, öğrencinin ihtiyaçlarını karşılayan, öğretimsel olarak etkili ve ekonomik bir sistem kurmak gerekir.

3.11. Uzaktan Eğitimde Kullanılan Materyaller ve Öğretim Ortamları

Uzaktan eğitimde kullanılan öğretim materyalleri ve ortamlar,

- Basılı materyaller

- Radyo ve ses kaset/CD
- Televizyon ve video kaset/DVD
- Telefon
- Telekonferans ve Video konferans
- Bilgisayar
- İnternet ve e-posta olarak sıralanabilir.

Bilişim ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeye paralel olarak uzaktan eğitimde kullanılan materyal ve ortamlar da gelişmekte ve çeşitlenmektedir. Bu değişik ortamlar öğrenmeyi giderek öğrenci merkezli hale getirmektedir.

Uzaktan eğitimin ilk dönemlerinde kullanılan tek ileti yolu postadır. Bu yolla basılı ve yazılı iletişim sağlanmıştır. Bugün de uzaktan eğitimde geçmişte olduğu gibi en temel materyal basılı materyaldir. Basılı materyaller, ders kitapları, okuma kitapları, kullanım kılavuzları, kurs notları ve bültenler olarak çok çeşitli formda kullanılmaktadır. Basit materyaller diğerlerine göre düşük maliyetle üretilen ve ulusal posta sistemi ve kuryeyle kolayca dağıtılabilen materyaller olduğu için birçok uzaktan eğitim kurumu tarafından büyük önem ve öncelik verilerek tercih edilmektedir. Maliyetinin düşük olmasının yanında, öğrenciye istediği hızda ve istediği zamanda çalışma olanağı verdiği için özellikle yetişkinler tarafından tercih edilmektedir. Posta aracılığı ile uzaktan eğitim çalışmaları halen Açıköğretim Fakültesi tarafından sürdürülmektedir.

Basılı materyal kullanmayan uzaktan eğitim kurumları, okur-yazarlığı düşük olan öğrencilere ulaşmak için radyo ve ses kaseti, televizyon ve videokaseti kullanmaktadır. Basılı materyal üstün yanlarına karşın dönüt almada yavaştır ve etkileşimi en düşük düzeydedir. Bu eksiklikler, telefon kullanımıyla giderilmektedir. Basılı materyalle verilemeyenler, ses ve görüntü kullanarak verilmektedir. Bu yollarla dikkati çekmek ve çok miktardaki bilgiyi kısa sürede aktarmak olanaklıdır. Ses ve görüntü, özellikle diğer materyallerin yapamadığı, objenin duyuşsal ve davranışsal yanlarını göstermede etkilidir. Bütün bu üstünlüklerine rağmen etkileşim düzeylerinin düşüklüğü uzaktan eğitimcileri arayışa itmiştir. İletişim

teknolojilerindeki gelişmeler de bu arayışa yanıt verecek nitelikte olmuş ve birçok eksiği kapatabilecek iki yönlü iletişimi sağlayacak öğrenme ortamlarının doğmasını sağlamıştır. Telekonferans ve video konferans gibi yöntemler pahalı olmasına karşın, uzaklık sorununu ortadan kaldırmış ve etkileşimi artırmıştır. Bu özellikleri nedeniyle yalnızca uzaktan eğitim kurumları tarafından değil, özel şirketler, örgün öğretim kurumları ve meslek kuruluşları tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Giderek de yaygınlaşmaktadır.

Bilgisayarın ortaya çıkışı ve yaygınlaşması uzaktan eğitimde yeni ufuklar açmış, eğitim ortamlarını zenginleştirmiştir. Video disk, CD ve DVD'ler etkileşimli olmalarının yanında bireysel ve kendi hızında öğrenme olanağı da sağlamışlardır. En son teknolojiler bilgisayarın ve iletişim teknolojilerinin bileşimine dayalıdır. Bilgisayar konferans ve iki yönlü video konferans buna örneklerdir.

Gelenen en son nokta ise İnternet'in kullanılmasıdır. İnternet, dünyada en çok kullanılan ve en yaygın iletişim aracıdır ve değişik iletişim yollarını ve yazılımlarını desteklediği için oldukça esnek bir yapıya sahiptir.

İnternet ile uzaktan eğitim, uzaktan eğitimin tüm faydalarını koruyup dezavantajlarını azalttığı için tercih edilmektedir. Ayrıca internet, hem senkron hem de asenkron uzaktan eğitimi destekleyecek yazılım ve donanımsal altyapıyı sağlamaktadır. İnternet ile uzaktan eğitim verilirken, bu ağın çok yaygın olmasından ve günümüzde artık pek çok ülkenin İnternet'e bağlı olduğu gerçeğinden çok geniş bir alana hitap edilebilir. Artık hemen hemen bütün eğitim kuruluşları, uluslararası büyük işletmeler ve hatta evdeki kullanıcılar İnternet'e bağlıdır. Uzman eğitimci çalıştığı kuruluştan hiç ayrılmadan bir video konferans sistemi ile İnternet üzerinden öğrencilerine ulaşabilmektedir. Bu tür sistemler çok yaygınlaşmıştır ve hatta bazılarının yazılımlarını ücretsiz elde etmek mümkündür. İnternet'in bir diğer kolaylığı da e-posta ile kişilerin karşılıklı olarak mesaj atma ve alma işlemlerini gerçekleştirebilmesidir. Bazı uzaktan eğitim kurumları sadece e-posta yöntemi kullanarak eğitim vermektedirler.

Bugüne değin uzaktan eğitim uygulamasına girmemiş birçok üniversite, yalnızca İnternet'i kullanarak sistemlerine uzaktan eğitimi katmışlardır. Ülkemizde de internet diğer teknolojilere kıyasla etkin bir uzaktan eğitim aracı haline çok kısa sürede gelmiş ve öncelikle tercih edilen bir uzaktan eğitim modeli oluşturulmuştur.

3.11.1. Basılı malzeme

Basılı materyaller uzaktan eğitimin başladığı zamandan beri kullanılmaktadır ve uzaktan eğitimde kullanılan diğer iletim yöntemleri için de temel oluşturmaktadır. Tarihteki ilk uzaktan verilen dersler basılı malzemenin öğrenciye posta yoluyla gönderilmesi sayesinde yapılmıştı. Teknolojik gelişmeler uzaktan ders veren eğitimciye ders iletiminde kullanabileceği çeşitli araçlar sağlamış olsa da, basılı materyal kullanımı tüm uzaktan eğitim programlarında devam etmektedir.

3.11.2. İşitsel kaynaklar

Eğitimciler; etkileşimli işitsel öğretim araçları grubuna ip-telefon, telefon, sesli konferans ve kısa dalga radyoyu dahil ediyorlar. Sesli konferansta sadece ses olabilir ya da görüntü veya veri transferiyle desteklenebilir. Sadece sesli konferansta, farklı yerlerde bulunan iki ya da daha fazla kişiyi bir araya getirmek için genel telefon hattı kullanılır. Geniş kitleler için ise gürültü ve karışıklığı önlemek için ilave araçlar kullanılır.

İşitsel-grafik konferans ise ses iletimini görüntü veya veri transferiyle birlikte kullanır. Ses temel iletişim ortamı olarak kalırken işitsel-grafik araçlar görsel yardım sağlarlar. İşitsel-grafik aygıtlar olarak; elektronik tahta, video teknolojisi ve bilgisayarlar sayılabilir.

Pasif (tek-yön) işitsel araçlar ses kayıtları ve radyodur. Öğretimsel olarak, bu araçlar basılı materyal gibi kullanılır, öğrenci okumak yerine dinler. Etkileşimin olmaması bazen problem yaratmasına rağmen, ses kayıtları ve radyolar daha etkileşimli işitsel iletişim sağlamada yardımcı olurlar.

İşitsel öğretimin avantajları:

- Sesli konferansın kurulumu, çalıştırılması ve bakımının sağlanması diğerlerine göre daha ucuzdur.
- Öğrenci ve öğretmenin doğrudan katılımını sağlayan etkileşimli bir ortamdır.
- Öğrenciler, diğer öğrencilere ve öğretmene bir şey verip alabilme olanağına sahiptir.
- Öğrenci ve öğretmenin alışık olduğu bir teknolojidir ve kullanımı diğerlerine göre daha kolaydır.
- Diğer ortamlarla birlikte kullanıldığında oldukça etkili ve başarılı sonuçlar verir.

İşitsel öğretimin kısıtlamaları:

- Kullanıcılar araçlara alışana ve nasıl kullanılacağını öğrenene kadar bir zorlukla karşılaşılabilir.
- Öğretilecek olan bilginin tipine sınırlamalar getirebilir.
- Yüz yüze eğitimde var olan vücut dilinden ve el kol işaretlerinden yoksun olduğu için mekanik sayılabilir.

Sesli konferans için öğretim materyali tasarlanması: Sesli ders hazırlarken karşılaşılan sorun; ortamın getirdiği kısıtlamaları en alt düzeyde tutmaya çalışırken, kullanılabilir olanaklarından en üst düzeyde yararlanmaya çalışmaktır. Sesli konferansın en önemli avantajı, iki yönlü iletişimi sağlayabilmesidir. En büyük dezavantajı ise, görsellikten yoksun olmasıdır.

Sesli konferansla yapılan derslerin iletimi: Öğrencilerle öğretmen ister aynı ortamda olsun ister kilometrelerce uzakta olsun, iyi bir öğretim tekniği her durumda aynıdır. Yine de görsel iletişimin eksikliği göz önünde bulundurulunca bazı teknikler diğerlerinden daha başarılı sonuçlar verir.

Kişiler arası uzaklığı azaltmak: Görsel iletişim olmadığından ses destekli sistemi

kullanan öğretmen, sınıf içinde uyumu ve öğrenme için uygun atmosferi yaratmak için alternatif yöntemler bulmalıdır.

Dönütün arttırılması: Görsel bir geri bildirim olmadan öğretmenin öğrencilerin konuya dikkat verip vermediğini ve konuyu anlayıp anlamadıklarına karar vermesi oldukça zordur.

Öğrenmenin geliştirilmesi ve mesaj iletimi: Uzaktan eğitim daha çok bağımsız öğrenmeyi gerektirdiği için öğretmen öğrencileri motive etmelidir ve anlamalarını kolaylaştıracak yapılar sunmalıdır.

3.11.3. Görsel kaynaklar

Öğretimsel video yayınları uzaktan eğitim yöntemiyle verilen dersler içinde başarılı bir yöntemdir ve öğretim programında üç hedef için kullanılır.

- *Tek bir konu:* Ders içerisinde anlatılmak istenen bir konu ile ilgili videolardır. Bunlar haber, belgesel, çizgi film, film pasajları şeklinde olabilirler.
- *Tek bir ders:* Program belirli tek bir konu ya da kavramı anlatır. Derse giriş ve özet sağlar.
- *Seçilmiş bir ünite:* Dersin öğretim programında bulunan bir üniteyi bir dizi program ile anlatır.
- *Tüm ders:* Bir ya da daha fazla öğretimsel video dizisinde yer alan dersler yazılı öğretim malzemeleriyle birlikte kullanılarak bir dönemlik tüm bir ders olarak verilir.

Öğretimsel video ya pasif ya da etkileşimli olabilir. Pasif öğretimsel video önceden hazırlanmış programlardan oluşur. Bunun tam aksine, etkileşimli öğretimsel video canlı bir öğretmen veya canlı bir katılımcı öğrenci grubu kullanılarak izleyicinin de katılımını sağlamak için olanaklar sağlar. Örneğin; çift yönlü videonun çift yönlü sesle beraber kullanılması tüm öğrencilerin dersi veren öğretmeni görmesini ve onunla etkileşmesini sağlar.

Öğretimsel videonun avantajları:

- Hareket ve görsel malzeme birlikte kullanılabilir. Böylece karışık veya soyut kavramla görsel olarak taklit edilebilir.
- Öğretimsel video öğrencileri başka ortamlara (ay, yabancı bir ülke, mikroskobun lensi,...) götürmek için çok başarılı bir yöntemdir.
- Yer ve zaman sınırları aşılarak olaylar oldukları gibi gösterilirler.
- Kavramları tanıtmak, özetlemek, ve tekrarlamak için çok başarılı bir yöntemdir.
- Motivasyon sağlamak için de kullanılabilir.
- Öğretimsel amaçlı kullanılabilecek, çok miktarda hazır video mevcuttur.

Öğretimsel videonun kısıtlamaları:

- Videonun sıfırdan hazırlanması çok zaman ve teknik olarak çok özen gerektirir.
- Hazırlayan ekipte profesyonel kişiler olmadıkça amatör bir çalışma olduğu belli olur.
- Tamamlanmasından sonra tekrar düzenleme ve güncelleme sorunu yaşanır.
- Önceden hazırlanmış öğretimsel video dersi ortalama bir öğrenci için hazırlanmıştır ve özel ihtiyacı olan öğrencilere adaptasyonunda zorluk yaşanır.
- Pasif şekliyle (etkileşimsiz) kullanıldığında öğretimsel başarı sınırlıdır.

Öğretimsel video için öğretim tasarımı:

Öğretimsel video için öğretim tasarımı yaparken en önemli nokta görsel olarak düşünmektir. Görsel benzetmeler sayesinde klasik ders vermeye bağlılığı aşabilir. Söyleme yerine *gösterme* kullanılarak öğretimsel etki artırılır.

Ana hatlar, anahtar noktalar, ilişkileri hafızaya alınması ve geri çağırılması gereken bilgi görsel olarak belirtilirse öğrenime yardımcı olabilir. Hazırlanan malzemede

Resimler - Nesnelerin neye benzediklerini göstermek için,

Şekiller - Kavramsal ilişki, düzenleme ve içeriğin yapısını göstermek için,

Haritalar - Soyut ilişkileri göstermek için,

Grafik, tablo ve haritalar - Bilgiyi özetlemek için kullanılabilir.

Videonun hareket gösterebilme yeteneğinden yararlanılmasıyla araç ve ekipmanların çalışmasının gösterilmesi, öğrencilerden beklenen davranışların gösterilmesi, deneylerin izlenebilmesi, canlandırma, yavaşlatma ve hızlandırma olanaklarıyla zamanla oluşan değişikliklerin görülebilmesi, nesnelerin üç boyutlu özelliklerinin gösterilmesi, öğrencilerin başka türlü hiç bulunamayacakları yer ve durumları izleyebilmeleri, tarih ya da doğa olaylarına dair filmler kullanılarak konunun ilk kaynaktan incelenmesi mümkün olur.

3.11.4. Uzaktan eğitimde telekonferans (video-konferans)

Son derece ihtisas sahibi birçok profesyonel iş adamı günlük işlerini gerçekleştirmek için diğerlerinin yardımlarına muhtaçtırlar. Araştırmalar, mesleğe bağlı olarak, profesyonel iş adamlarının mesailerinin % 30 ile 75'ini toplantılarda sarf ettiklerini göstermektedir. Bugünün yöneticileri zaman ve mesafenin getirdiği sınırlamalara karşı güç yetirilebilir bir çözüm arama problemi ile karşı karşıyadırlar. İşte bu ve benzeri problemlerin çözümü modern haberleşme tekniklerini ofis ortamına getirmektir. Modern haberleşme sistemleri, bir telefon konuşmasını paylaşmak için birçok tarafın bir araya gelmesine imkan veren ses bağlantısı sistemleri, tam ve doğru olarak anında iletilmesini sağlayan elektronik saklama ve mesaj iletme sistemleri ve gerçek zamanda karşı-karşıya gelerek gruplar halinde projeler üzerinde çalışma imkanı veren yüz-yüze tam-hareketli (full-motion) video telekonferans sistemlerini kapsar.

Telekonferans sistemi, yüz yüze gelinerek katılınan toplantılar için mesafe ve seyahat güçlüklerinin getireceği problemlerin üstesinden gelmenin bir yolu olarak giderek artmaktadır. Bu sistem maliyetleri düşürdüğü, iş uygulamalarını geliştirdiği ve karar almayı hızlandırdığı için her tür kuruluş tarafından kullanılmaktadır. Telekonferansta insangücü kaynaklarının daha iyi kullanılması da işletme verimini artırmaktadır.

Bilgi transferinin sadece sözle yapılamayacağı düşünülürse, görüntünün de iletilmesiyle telekonferans sistemi sayesinde daha verimli toplantılar hatta eğitim yapılabilir.

Telekonferans, önemli bilgileri çok sayıda insana iletmenin esnek, hızlı ve verimli bir yoludur. Alternatif bir imkan olarak değil de yüz-yüze toplantıları ve eğitimi tamamlayıcı veya onun yerine ikame edilebilecek bir yol olarak kullanılmalıdır. Yapılan bir araştırmaya göre telekonferans sistemini kullanan firmaların yaklaşık % 40'ı esas olarak “daha çabuk karar vermeyi sağladığı”, % 25'i “karar vermeye iştirak edenlerin sayısını artırdığı” ve % 18'i de "zamandan tasarruf sağladığı" için kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Video-konferans sistemlerinin, zamanın çok değerli olduğu çağımızda, günlük işleri aksatmadan dünyanın çok uzak bir yerindeki toplantıya katılmayı sağlamasının büyük bir avantaj olduğu unutulmamalıdır.

Ayrıca bir verinin iletilmesinde kullanılan bütün cihazlar (kişisel bilgisayarlar, kameralar, faks makineleri, video-kayıt cihazları vs.) video-konferans sistemiyle kombine olarak kullanılabilir. Sadece telefon kullanılarak yapılan konferans görüşmelerinde açıklayıcı diyagram ve görsel bilginin kesinlikle sunulamayacağı düşünülürse, video-konferansın toplantıların şartlarına ve katılımcı sayısına ne kadar geniş imkanlar sağlayacağı daha açık olarak görülecektir.

Bir telekonferans sisteminin tanımlanması:

Genel olarak bir telekonferans sistemi iki veya daha fazla yer arasında çift yönlü grup haberleşmesini elektronik araçlar kullanarak sağlayan haberleşme vasıtaları olarak tanımlanır [49]. Bir bilgisayar konferansı da bu tanım alanına girer. Bilgisayar konferans sisteminin karakteristik özelliklerinden biri, aynı anda katılan kişilerden hiçbirini sınırlamamasıdır. Kısaca telekonferans sistemi iki veya daha fazla yerdeki katılımcının haberleşmesini sağlayan, bunu da elektriksel haberleşme araçları ile ses ve görüntü uzayını aynı anda çift yönlü taşıyarak gerçekleştiren haberleşme araçları

olarak tanımlanabilir.

Telekonferans sistemlerinin sınıflandırılması:

Telekonferans şekilleri genel olarak beş gruba ayrılır. Bunlar sadece ses konferansı (audio conferencing), ses-grafik konferansı, tam-bant genişlikli analog (tek-yönlü) video konferans, dijital (iki-yönlü) video konferans ve bilgisayar konferansıdır [50]. Klasik bir telekonferans sistemi için esas olarak üç ana elemandan gerekmekteydi, bunlar stüdyo, video kodlayıcı-çözücü ve haberleşme linkleriydi. Günümüzde ise bilgisayar aracılığı ile yapılan telekonferansın sağladığı imkânlar ile sadece bir gerekli birkaç programın yüklü olduğu bir bilgisayar, bir web kamerası ve internet hattı yeterli olmaktadır.

Klasik teknikler ile yüz-yüze video sisteminden aynı olarak haberleşmeye yardımcı olması için renkli monitörler, kamera, bölünmüş ekran imkânları ve çeşitli audio işlem devreleri gibi birçok cihaz daha stüdyoya ilave edilmeliydi [65]. Grafikler display ve elektronik yazı tahtası gibi cihazlar da kullanılmaktaydı. Tam hareketli bir video konferans gerçekleştirmek için 7 MHz'den daha büyük bir bant genişliği gerekiyordu. Bu kadar büyük bir bant genişliğinin sistemin maliyetini de arttırmaktaydı. Bilgisayar teknolojileri ile artık çok ucuz ve kaliteli çözümler geliştirilebilmektedir.

Eğitimde telekonferans:

Eğitimin misyonu tüm toplumun bilgi ve kültürünü artırmak ve buna ilaveten özel olarak herhangi bir konuda isteklilerin bilgi ve tecrübe kazanmalarını sağlamaktır. Belirlenen misyonun amaçlarına ulaşmada başvuran adaylara hizmet sunmak için stratejik bir yaklaşım uygulanmalıdır. Eğitimi etkin kılmak için programlara başvuranlar kadar katılmayanların da ilgisini çekecek şekilde uygulanmalıdır.

Eğitim programları milli müfredat ve standartlara uygun olmalı ve önceliğin kar etmek olmadığı bir anlayışla eğitimin stratejisi oluşturulmalıdır [51].

Bu misyon ve stratejiler belirlendikten sonra telekonferans (özellikle video konferans) gerek ilk, orta, lise eğitiminde özel sınıflarda ve üniversite, Açık Öğretim Fakültesi veya Meslek Okullarının belirli konulardaki eğitimlerinde, meslek kazandırıcı kurslarda ve özel eğitim kurumlarında hiç de lüks sayılmayacak bir şekilde kullanılabilir. Telekonferans bu şekilde eğitimde kaliteyi artıncı ve standartları sağlamada önemli bir rol oynayabilir.

3.11.5. Bilgisayarlı kaynaklar

Son yıllarda, eğitimciler bilgisayar ağlarındaki hızlı gelişmeler, kişisel bilgisayarların işlem hızlarındaki artışlar ve manyetik depolama teknolojisindeki ilerlemelere şahit olmuşlardır. Bu ilerlemeler, bilgisayarların uzaktan eğitim alanında öğrencilere ulaşmak için yeni, etkileyici ve etkin bir araç haline getirmiştir.

Bilgisayar uygulamaları dört ana gruba ayrılabilir:

- *Bilgisayar Destekli Öğrenim (BDÖ)* BDÖ'de bilgisayar belirli dersleri özel ama sınırlı amaçlar dahilinde öğrenciye öğretmek için kullanılır. Birkaç BDÖ modeli vardır, bunlar: alıştırma ve uygulama, eğitmen program, simülasyon ve oyunlar ile problem çözmedir.
- *Bilgisayar Yönetimli Öğrenim (BYÖ)* BYÖ'de bilgisayarın dallandırma, saklama ve geri çağırma özellikleri öğretimi düzenleme ve öğrenci kayıt ve başarısını saklamak için kullanılır. Bu sistemde öğretim bilgisayar üzerinden verilmek zorunda değildir, ama genellikle BDÖ (öğretimsel bileşen) BYÖ ile birlikte kullanılır.
- *Bilgisayar Aracılığıyla İletişim (BAİ)* Bilgisayar uygulamalarının iletişimi kolaylaştırmasında kullanılmasıdır. Elektronik posta, bilgisayar konferans, ve elektronik ilan tahtaları örnek olarak verilebilir.
- *Bilgisayar Tabanlı Çokluortam (BTÇ)* Hiper medya ve halen gelişmekte olan güçlü, kullanımı rahat bilgisayar araçları uzaktan eğitim verenlerin ilgisini çekmektedirler. Bilgisayar tabanlı çoklu ortamın amacı çeşitli ses, görüntü, ve

bilgisayar teknolojilerini tek ve kolay ulaşılabilir birlikteliğe getirmektir.

Bilgisayarların avantajları:

- Öğrenme ve ilerleme hızı kişiye bağlıdır. BDÖ'de derhal uyarı ve dönütler verilerek öğrenimin kişiselleştirilmesi sağlanır.
- Bilgisayarlar birer çoklu ortam aracıdır. Birlikte kullanılan yazı, ses, görüntü özellikleriyle bilgisayarlar birçok teknolojiyi etkili biçimde birleştirebilirler. Etkileşimli video ve CD-ROM teknolojileri bilgisayar tabanlı öğretim üniteleri, dersleri ve öğrenme ortamlarını birleştirebilirler.
- Bilgisayarlar etkileşimli araçlardır. Birçok paket program çalıştırılabilen mikro bilgisayarlar kullanım kolaylığı ve azami öğrenci kontrolü sağlar.
- Bilgisayar teknolojisi sürekli ilerlemektedir. Her geçen gün yenilikler olmakta bununla beraber fiyatlar da düşmektedir. İhtiyaçların doğru anlaşılması ve gelecek gereksinimlerin doğru tahmin edilmesi, öğretmenin bilgisayar donanım ve yazılım konularıyla etkili biçimde başa çıkmasını sağlar.
- Bilgisayarlarla ulaşılabilirlik artar. Yerel, bölgesel ve ulusal ağlar kaynakları ve bireyleri, nerede olurlarsa olsunlar, birbirine bağlar. Aslında, birçok kurum ve kuruluş bilgisayar tabanlı kaynaklar sunmaktadır.

Bilgisayarların kısıtlamaları:

- Teknolojinin sürekli gelişiyor olması öğretmenin en son gelişmelere ayak uydurabilmek için bir yarışa girmesine neden olabilir.
- Bilgisayar okuryazarlığı halen yeterli derecede yaygın olmadığı iddia edilebilir. Özellikle kırsal kesimde bilgisayarlara erişimi olamayan öğrenciler bulunabilmektedir.
- Öğrencilerin bilgisayar tabanlı bir uzaktan eğitim ortamında başarıyla çalışabilmeleri için öğrencilerin ilgi ve bilgisayar yeterliliği sağlanmalıdır.

3.11.6. İnternet'in kullanımı

İnternet dünyadaki en güçlü ve en büyük ağıdır. Gerek kar amacı olan şirketler gerekse kar amacı olmayan dernekler ve çok çeşitli yollar üzerinden her geçen gün daha fazla okul, üniversite, şirket ve bireysel kullanıcı İnternet'e bağlanmaktadır. Böylece öğretmenlerin öğrencilere ulaşım için zaman ve uzaklık zorlukları kolayca aşılmaktadır. İnternet'e erişim sayesinde öğretmen ve öğrenciler aşağıdaki olanaklardan yararlanabilirler:

- *Elektronik mektup (E-posta)* : Normal mektup gibi elektronik mektuplar da insanlar arasında bilgi ve mesaj iletiminde kullanılır. Elektronik mektuplar bir posta adresine normal posta servisiyle ulaştırılmaktansa internet üzerinden bir bilgisayara iletilir.
- *İlan tahtaları* : Bir çok ilan tahtasına internet üzerinden ulaşılabilir. İnternet üzerindeki en yaygın iki ilan tahtası USENET ve LISTSERV'dir.
- *World-Wide Web (WWW)* : WWW, İnternet'in heyecanlı ve yeniliklere açık yüzüdür. WWW kullanıcılara İnternet'te bulunan çeşitli kaynaklara (resim, yazı, veri, ses, video, ...) erişim için uygun yöntemler sunar. WWW'den faydalanmak için Mozilla veya İnternet Explorer türünde bir internet tarayıcınız olması gerekir. Her kurum ve her kullanıcı kendi ev sayfasını yaratıp istediği bilgiyi sunabilir. Ayrıca ev sayfanızdan kendi sayfalarınız ve diğer sayfalara bağlantılar verilebilir.

İnternet'in öğretimsel olanakları:

- Uzaktan eğitim veren öğretmenler İnternet'i ve WWW'yi öğrencilerine mezun olduktan sonra nasıl şartlarda çalışacaklarını göstermek için kullanabilirler.
- Birebir çalışmalar için e-posta mesajları kullanılabilir. Öğrenciler e-postalarını istedikleri zaman okuyabilir ve sonradan tekrar başvurmak için saklayabilirler.
- Sınıf için bir ilan tahtası veya e-posta grupları oluşturulabilir. Uzaktan ders alan öğrenciler genellikle arkadaşlarından yardım ve destek alamazlar. Sınıf için oluşturulacak bir ilan tahtası öğrenciler arasındaki etkileşimi artırır. Her öğrenci

kendi yorum ya da sorularım ilan tahtasına bırakır, diğer tüm öğrenciler de ona yanıt verebilirler.

- Sınıf için bir web sayfası oluşturulabilir. Bu web sayfasında ders program, alıştırmalar, kaynaklar, ve öğretmenin öz geçmişi gibi ders hakkında bilinmesi gereken herşey bulunabilir. Öğretmen ayrıca dersle ilgili İnternet'te bulunan diğer ev sayfalarına da bağlantılar verebilir. Bu bağlantılar kütüphane katalogları ve her öğrencinin kişisel ev sayfası da olabilir.

Öğretimde dikkat edilmesi gereken noktalar:

İnternet'i uzaktan verilen bir derse eklerken, şu noktaların dikkate alınması gerekir:

- Sınıftaki tüm öğrencilerin İnternet'e erişiminin olduğu bilgisayar çalışması için eşit şartlar sağlanması açısından kontrol edilmelidir.
- Öğrenciler tesadüfen de olsa bilgisayarlarla ilgili sorunlar yaşayabilirler. Bu sorunların çözümü de öğretimsel sorumluluklardan biridir. Donanım ve yazılımlarla ilgili sınıf toplantıları düzenlemek öğrencilerin sorunlarla başa çıkabilmelerini sağlayabilir.
- Bazı öğrenciler bilgisayardaki toplantılara katılmak veya elektronik mektup göndermekten çekinebilir. Bu sorun çözülerek öğrencileri desteklemek gerekir. Her hafta belli bir adet elektronik posta gönderme kuralı öğrencilerin aktif katılımcı olmalarını sağlayabilir.
- E-posta kullanımı öğretmenin hızlı bir şekilde yanıt vermesini sağlar. Anında alınan yanıtlar öğrenci ilgi ve başarısını artırır.
- Anında yanıtlar her zaman mümkün olamayabilir. Bilgisayar toplantıları öğrenciler arası etkileşimi artırır. Bu etkileşimin sürdürmek için, öğretmenin vermesi gereken bazı yanıtları vermeyip diğer öğrencilerden toplantılar sırasında beklemesi daha uygun olabilir.

3.12. Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Tasarlanması

Öğretim tasarımı nesnelci ve yapısalcı (objectivist and constructivist) olmak üzere iki yaklaşım vardır.

Nesnelci yaklaşımda gerçekleştirilen öğretim tasarımları yönlendirici plana sahip olduğundan içerik alanına bağlı olmaksızın her alana uygulanabilir. Yapısalcılıkta ise, öğrenme ortamlarının nasıl tasarlanacağına ilişkin ilkeler sağlanması gerekir. Ancak bu ilkeler öğretimin nasıl olması gerektiğine değil, öğrenme ortamının nasıl olması gerektiğine ilişkin ipuçları içerir. Yapısalcı yaklaşım, öğrencinin etkin biçimde katılımını ve rastlantısal öğrenmeyi destekleyen etkileşimli ve esnek öğrenme ortamlarının tasarımını önermektedir [41].

İnternet’te uzaktan eğitim tasarımı nesnelci ve yapısalcı öğrenim paradigmalarının karması bir gelişim modeli izler. Bu gelişim modeli iki değişik şekilde elde edilebilir. Ders içeriğini öğrenci gereksinimleri ve özelliklerine göre ayarlayarak, ya da başka öğrenme temaları ve konuları dâhil ederek ders hedeflerine öğrencilerin katkıda bulunmasını teşvik edip bunu sınıfla paylaşarak. Bu hedeflere de uzaktan eğitim platformunda paylaşılan dosyalar alanı, tartışma alanları ya da sohbet alanlarının geniş çaplı kullanımı sayesinde ulaşılabilir.

Bu geliştirme modelinin altı evresi vardır:

- Çözümleme (Analiz) / Tasarım
- Geliştirme
- Değerlendirme
- Düzeltme
- Dağıtım (Yayınlama) [41,57]

3.13. Uzaktan Eğitimde Çoklu Ortam Uygulamalarının Kullanılması

Çoklu ortam en genel anlamda, bir bilgisayar tabanlı uygulamada, normal yazı, ses, görüntü, grafik, video ve animasyon gibi görsel araçlar ile desteklenen bir kullanıcı ara yüzüdür [44].

Geleneksel eğitimde son yıllarda tepegöz, projektör, video, vb. araçlar kullanılmaktaydı. Günümüzde bilişim teknolojisinin en çarpıcı gelişmelerinden birisi WWW; normal yazı, grafik, görüntü ve sesin İnternet üzerinden iletildiği çoklu ortam ağıdır. Çeşitli ortamlardan, değişik formatlarda alınan malzemeleri bütünleştirme yeteneğine sahip olan web, eğitimcilerin etkin ve verimli bir ders hazırlamalarına olanak sağlamaktadır [44].

Uzaktan eğitimde çoklu ortam uygulamalarının yararları

- Öğrenme zamanının kısalması: Yapılan araştırmalar göstermektedir ki ilgili konunun öğrenilme süresini önemli düzeyde azaltmaktadır.
- "Akılda Tutma" seviyesinin artması: Etkileşimli çoklu ortam uygulamaları öğrencinin öğrenme sürecine aktif katılım olanağı vermektedir.
- Etkin iletişim imkanı vermesi: E-posta, tartışma listesi ve hatta video konferans sistemi sayesinde eğitimci-öğrenci ve öğrenci-öğrenci iletişimi mekandan bağımsız olarak yüz yüze gerçekleştirilmektedir.
- Öğrencilerin etkileşimli eğitimden hoşlanması: Etkileşimli çoklu ortam uygulamaları, bilginin aydınlatıcı ve eğlenceli bir şekilde ifade edilmesine yardım etmektedir [44].

Bilgisayar destekli uzaktan eğitimde çoklu ortam erişim metotları

- Bağımsız Sunucu (Stand Alone): Dersle ilgili malzeme (yazılımlar, ders içeriği, vb.) tek bir bilgisayar üzerinde çalışmaktadır.
- CD-ROM: Dersle ilgili malzemenin bir bölümü harddisk, video, ses, ve animasyon dosyalarını içeren diğer bölümü kompakt disk üzerinde

çalışmaktadır.

- Omurga Ağı (Ana Frame): Ders malzemesi bir ana frame ağı üzerinden öğrencilere ulaştırılmaktadır. Ancak eğitim metin tabanlı ve tek renkli görüntü üzerinden yürütülmektedir.
- Yerel İletişim Ağı (Local Area Network - LAN) / Geniş Alan Ağı (Wide Area Network - WAN): Bir ağ sunucusunda depolanan ders malzemesi, çok sayıda kullanıcının erişimine imkan sağlamaktadır. Bu yaklaşım sayesinde, sadece ağ sunucusundaki ders malzemesinin güncellenmesiyle tüm öğrenciler zaman kaybetmeksizin ders notlarının son şekline erişebilmektedirler. Ayrıca, güncellenmiş malzemenin tüm öğrencilere gönderilmesine gerek olmaması genel maliyeti düşürmektedir.
- İnternet: Bu özellikle küçük ya da büyük dağınık yapılanmış organizasyonlar için uygun bir çözümdür. Bu metot LAN / WAN erişim metodunun geniş kitlelere, daha uzun erişim süresiyle hitap eden şekli gibi düşünülebilir [44].

Sonuç olarak, bilişim teknolojilerinin eğitimde her geçen gün daha fazla yer alacağı yadsınamayacak bir gerçektir. Teknoloji ile yeni eğitim araçları üretilmeye devam edilecektir. Günümüzde mevcut sistemlerde istenilen fonksiyonların eksikliğinden söz edilebilirse de bu eksiklerin programların her yeni sürümü ile giderildiği gözlenmektedir. Yakın bir gelecekte hayal edilen ideal eğitim sistemleri teknolojinin baş döndürücü gelişim hızı ile gerçeğe dönüşecektir. Uzaktan eğitimin aksayan yönlerinden yola çıkılarak hazırlanan bu tez ile uzaktan eğitimde gerçek sınıf ortamında yapılabilecek bütün faaliyetlere ve fazlasına imkân tanıyan bir sanal sınıf uygulaması gerçekleştirilmiştir.

4. MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİMDE GELENEKSEL EĞİTİM İLE UZAKTAN EĞİTİMİN KARŞILAŞTIRILASI

4.1. Yöntem

Mesleki ve Teknik eğitim alan öğrencilerin meslek hayatlarında bir mesleğe ait bilgi ve becerileri öğrencilere tam olarak kazandırma konusunda bazı güçlükler beklemektedir. Bu güçlükleri aşmak için öğrencilerimizin başvuracakları yollardan biri de uzaktan eğitimle desteklenmiş bir eğitim olacaktır. Buna göre öğrencilerimize uzaktan eğitimle ilgili bilgiler verilip, öğrencilerin uzaktan eğitimin hangi durumlarda kendilerine nasıl faydalı olabileceğini, uzaktan eğitimle nelerin amacına ulaşabileceğini araştırıp çözüm yolları bulmaktır. İşte bu soruların cevaplanması öğrencilerimizin yetiştirilmesi sırasında uzaktan eğitim ile ilgili programlara da değinilmesinin önemini ortaya çıkaracaktır.

4.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada meslek yüksek okulu öğrencilerinin uzaktan eğitimle ilgili mevcut bilgileriyle uzaktan eğitimden beklentilerini ve uygulamalarla ilgili görüşlerini tespit etme amacı güdülmüştür.

Bu amaca yönelik, Gazi Üniversitesi Atatürk Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin;

- Demografik özelliklerini,
- Bilgisayar ve internet kullanımını,
- Öğrenim görülen okula ilişkin görüşlerini,
- Uzaktan eğitim hakkındaki genel düşünceleri,
- Türkiye’deki uzaktan eğitim uygulamalarından haberdarlık dereceleri,
- Uzaktan eğitimin mesleki eğitimde uygulanması hakkındaki görüşleri,
- Uzaktan eğitimi etkileyen faktörler hakkındaki düşünceleri,
- Uzaktan eğitim uygulamaları hakkındaki görüş ve önerileri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada evren, Türkiye’deki mesleki ve teknik eğitim gören adaylar iken örneklemimiz Gazi Üniversitesi Atatürk Meslek Yüksek Okulu 2009/2010 Öğretim Yılı Bahar döneminde öğrenim gören 100 örgün eğitim, 40 uzaktan eğitim meslek yüksek okulundan toplam 140 öğrenci ile sınırlandırılmıştır. Araştırma kapsamına alınan grup, Makine Resim Konstrüksiyon, Elektrik, Elektronik Teknolojisi, Endüstriyel Elektronik bölümlerinden oluşmaktadır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde kullanılmıştır.

4.3. Bulgular

Anketin örgün eğitim alan öğrencilerinin kişisel bilgiler ile ilgili verdikleri cevaplarda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

- Öğrencilerin %85 lik dilimini erkek öğrenciler, %15 lik dilimini kız öğrenciler oluşturmaktadır.
- Öğrencilerin Makine Resim Konstrüksiyon Bölümü %30'luk dilimini, Elektrik bölümü %39'luk dilimini, Elektronik Teknolojisi Bölümü %26 'lık dilimini, Endüstriyel Elektronik Bölümü %5!lik dilimini oluşturmaktadır.
- Öğrencilerin %85 i 1.sınıfta , %15 i 2.sınıfta öğrenim görmektedir.
- Öğrencilerin %25 'i bir işte çalışıyor, %75 'i bir işte çalışmıyor.

Araştırma dâhilinde örgün eğitim gören öğrencilere uygulanan anketteki yirmi sekiz soruda araştırılması istenen demografik özellikleri bulmaya yönelik sorular Çizelge 4.1 de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Demografik özellikleri ölçmeye yönelik sorular

1. Cinsiyet
2.Eğitim
3.Bölüm
4.Sınıf
5.Bir işte çalışıyor musunuz?

Çizelge 4.1. (Devam) Demografik özellikleri ölçmeye yönelik sorular

6.Ortalama aylık harcama
7.Yer
8.Ortalama aylık gelir
9.Ikamet edilen yer

Örgün eğitim gören öğrencilere yapılan aynı ankette bilgisayar kullanımına yönelik sorulan sorular Çizelge 4.2 de verilmiştir.

Çizelge 4.2. Bilgisayar ve internet kullanımına yönelik sorular

1. Bilgisayar kullanmayı biliyor musunuz?
2.Kişisel bilgisayarınız var mı?
3.Bilgisayar kullanmayı nereden öğrendiniz?
4.Windows kullanım düzeyi
5.Ofis yazılımlarını kullanım seviyesi
6.İnternete bağımlı mısınız?
7.Oyun oynama amaçlı
8.Müzik dinleme amaçlı
9.Film seyretme amaçlı
10.Sohbet etmek (chat) amaçlı
11.Haberleşme amaçlı
12.Program yükleme amaçlı
13.Güncel konuları takip etmek amaçlı
14.Alış veriş amaçlı
15.Eğitim amaçlı
16.Internet hizmetlerine ulaşmak ne derece sorun olmaktadır?

Örgün eğitim alan öğrencilere aldıkları eğitim türünü belirleyici olan sorular Çizelge 4.3 de verilmiştir.

Çizelge 4.3. Eğitim çeşidini ölçmeye yönelik sorular.

1. Uzaktan eğitim kavramını biliyor musunuz?
2. Sizce uzaktan eğitim yüzyüze eğitime göre ne derece üstündür?
3. Verilen eğitim programını öğrencileri yaşama hazırlamaya katkısı olduğuna inanıyor musunuz?
4. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sistemini yeterli buluyor musunuz?
5. Dersleri teorik yönden yeterli buluyor musunuz?
6. Derslerin işlenme biçimini uygun buluyor musunuz?
7. Derslerin işlenme staj/uygulama/labaratuar yönünden yeterli buluyor musunuz?
8. Derslerde teknolojik olanakları kullanabiliyor musunuz?
9. Ders kitaplarındaki şekil, grafik, şema ve fotoğraflar öğrenmenizi ne derece kolaylaştırmaktadır?

Örgün eğitim alan öğrencilerin öğrenim gördükleri okula ilişkin görüşleri belirlemeye yönelik sorular ise Çizelge 4.4 de verilmiştir.

Çizelge 4.4. Öğrenim görülen okula ilişkin görüşleri belirlemeye yönelik sorular.

1. Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?
2. Öğrenci işleri biriminin hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?
3. Okulun fiziksel alt yapısı yeterli buluyor musunuz?
4. Kütüphane olanaklarını yeterli buluyor musunuz?
5. Kulüp, spor, sanatsal, sosyal etkinliklerinden yararlanabiliyor musunuz?
6. Beslenme olanaklarını yeterli buluyor musunuz?
7. Burs olanaklarından yararlanabiliyor musunuz?
8. Burs sağlayan yer
9. Üniversitenizin öğrencisi olmanın geleceğinizi olumlu etkileyeceğine inanıyor musunuz?

Araştırmaya yönelik öğrencilerin demografik özelliklerine yönelik bulgular aşağıda verilmiştir.

Çizelge 4.5. Öğrencilerin aylık ortalama harcamaları

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
100-200TL	28	28,6
201-300TL	41	41,8
301-400TL	19	19,4
401TL ve üzeri	10	10,2
Toplam	98	100,0

Öğrencilerin ortalama aylık harcamaları Çizelge 4.5 de verildiği gibi aylık 100-200 TL olanlar %28.6, 201-300 TL olanlar %41.8 , 301-400 TL olanlar %19.4 ; 400TL 'den fazla olanlar %10.2 'lik kısmı oluşturmaktadır.

Çizelge 4.6. Öğrencilerin ikamet ettikleri yerlere göre

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Köy	2	2,0
İlçe	36	36,0
İl	23	23,0
Büyükşehir	39	39,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin ikamet ettikleri yerlere göre dağılımı Çizelge 4.6 da verildiği üzere %2'si köyde, %36'sı ilçede, %23 'ü ilde ,%39 'u büyükşehirde yaşamaktadır.

Çizelge 4.7. Öğrencilerin ortalama aylık gelirleri

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
200-400TL	2	2,0
401-600TL	6	6,1
601-800TL	30	30,6
801TL ve üzeri	60	61,2
Toplam	98	100,0

Öğrencilerin ortalama aylık gelirleri Çizelge 4.7 'de görüldüğü gibi 200TL ile 400 TL arasında %2, 401 TL ile 600TL arasında %6.1, 601 TL ile 800TL arasında %30.6 , 801 TL den fazla olanlar %61.2 'lik dilimi oluşturmaktadır.

Çizelge 4.8. Öğrencilerin kaldıkları yerler

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Aile	68	68,0
Yurt	6	6,0
Ev	26	26,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin % 68'i aileleriyle beraber, % 6 'sı yurttta, % 26 'sı evde kalmaktadır.

Yapılan araştırmada örgün eğitim alan öğrencilerin hepsinin bilgisayar kullanmayı bildiği, %86 'sının kişisel bilgisayarı olduğu,%14 nün dışarıdan faydalandığı sonucu bulunmuştur.

Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımlarına ilişkin bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

Çizelge 4.9. Öğrenciler bilgisayar kullanmayı nereden öğrenmiştir?

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
İlköğretim	14	15,2
Ortaöğretim	29	31,5
Üniversite	4	4,3
Bilgisayar kursu	10	10,9
Kendi imkanlarımla	35	38,0
Toplam	92	100,0

Görüldüğü gibi öğrencilerin bilgisayarı %15.2 si ilköğretimde , %31.5 i ortaöğretimde, %4.3 'ü üniversitede , %10.9 'u bilgisayar kursları aracılığıyla, %38 'i

ise kendi imkanlarıyla öğrenmiştir.

Çizelge 4.10. Öğrencilerin Windows işletim sistemi kullanma düzeyleri

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Kötü	2	2,0
Orta	16	16,0
İyi	59	59,0
Çok iyi	23	23,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %2 'si kötü seviyede, %16 'sı orta seviyede, %59'u iyi seviyede,%23'ü çok iyi seviyede Windows işletim sistemini kullanabilmektedir.

Çizelge 4.11. Öğrencilerin Ofis yazılımlarını kullanım düzeyleri

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Çok kötü	2	2,0
Kötü	8	8,0
Orta	45	45,0
İyi	32	32,0
Çok iyi	13	13,0
Toplam	100	100,0

Öğrencilerin %2'si çok kötü seviyede, %8'i kötü seviyede, %45 'i orta seviyede,%32 'si orta seviyede, %13'ü çok iyi seviyede ofis yazılımlarını kullanabilmektedir.

Çizelge 4.12. Öğrencilerin İnternet kullanma amaçları

İnternete bağımlı mısınız?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	27	27,0
Evet	73	73,0
Oyun oynama amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)

Çizelge 4.12.(Devam) Öğrencilerin İnternet kullanma amaçları

Evet	30	41,1
Hayır	43	58,9
Müzik dinleme amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	59	80,8
Hayır	14	19,2
Film seyretme amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	41	54,7
Hayır	34	45,3
Sohbet etmek (chat) amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	44	58,7
Hayır	31	41,3
Haberleşme amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	50	68,5
Hayır	23	31,5
Program yükleme amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	45	61,6
Hayır	28	38,4
Güncel konuları takip etmek amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	38	52,1
Hayır	35	47,9
Alış veriş amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	22	30,1
Hayır	51	69,9
Eğitim amaçlı	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	47	64,4
Hayır	26	35,6

Örgün eğitim alan öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanmalarına ilişkin elde ettiğimiz sonuçlarda %27'sinin internet bağımlısı olmadığı, %73'ünün internet

bağımlısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlardan %41'i oyun oynama amaçlı, %80.8 müzik dinleme amaçlı, %54.7'si film seyretme amaçlı, %58.7'si sohbet amaçlı, %68.5'i haberleşme amaçlı, %61.6'sı program indirme amaçlı, %52.1'i güncel konuları takip etme amaçlı, %30.1'i alışveriş yapma amaçlı, %64.4'ü ise eğitim amaçlı kullanmaktadır.

Çizelge 4.13. İnternet hizmetlerine ulaşma sorunu

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Kötü	6	7,0
Orta	56	65,1
İyi	18	20,9
Çok iyi	6	7,0

Öğrencilerden internet hizmetlerine ulaşmanın sorun olmadığı sorulduğunda ise %7'sinin çok iyi derecede, %20.9'unun iyi derecede, %65.1'inin orta derecede, %7'sinin kötü derecede sorun olduğu cevabı alınmıştır.

Örgün eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili görüş ve düşünceleri ise aşağıda belirtildiği üzeredir.

Çizelge 4.14. Örgün eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili düşünceleri

Uzaktan eğitim kavramını biliyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	67	67,0
Hayır	33	33,0
Sizce uzaktan eğitim yüzyüze eğitime göre ne derece üstündür?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hiç	35	35,0
Az	27	27,0
Orta	26	26,0
Çok	6	6,0
Pek çok	6	6,0

Çizelge 4.14.(Devam) Örgün eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili düşünceleri

Verilen eğitim programını öğrencileri yaşama hazırlamaya katkısı olduğuna inanıyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	25	25,0
Kısmen	69	69,0
Evet	6	6,0
Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sistemini yeterli buluyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	33	33,0
Kısmen	63	63,0
Evet	4	4,0
Dersleri teorik yönden yeterli buluyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	34	34,0
Hayır	66	66,0
Derslerin işlenme biçimini uygun buluyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	38	38,0
Hayır	62	62,0
Derslerin işlenme staj/uygulama/labaratuvar yönünden yeterli buluyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	18	18,0
Hayır	82	82,0
Derslerde teknolojik olanakları kullanabiliyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	28	28,0
Hayır	72	72,0
Ders kitaplarındaki şekil, grafik, şema ve fotoğraflar öğrenmenizi ne derece kolaylaştırmaktadır?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hiç	2	2,0
Az	17	17,0

Çizelge 4.14.(Devam) Örgün eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili düşünceleri

Orta	51	51,0
Çok	26	26,0
Pek çok	4	4,0

Örgün eğitim alan öğrencilerin %67 'si uzaktan eğitim kavramını bilmekte,%33'ü uzaktan eğitim kavramını bilmemektedir. Bu öğrencilerin %35'i uzaktan eğitimin üstün olmadığını,%27'si az üstün olduğunu,%26'sı orta derecede üstün olduğunu,%6'sı çok üstün olduğunu ve yine %6'sı pek çok üstün olduğunu belirtmektedir. Verilen eğitim programının yaşama hazırlamaya katkısı olup olmadığına öğrencilerin %25'i olmadığına,% 69'u kısmen katkısı olduğuna , %6'sı da katkısı olduğuna inanıyor. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin yeterli olup olmadığına %33'ü yeterli bulmamakta, %66'sı kısmen yeterli bulmakta,%1 'i ise tamamen yeterli bulmaktadır. Öğrencilerin %34'ü teorik yönden yeterli bulurken, %66'sı teorik yönden yerli bulmamaktadır.Dersleri teorik yönden %64'ü yeterli bulurken, %36'sı yeterli bulmamaktadır. Öğrenciler derslerin işlenme biçimini %38'i yeterli bulurken, %62'si yeterli bulmamaktadır. Yine öğrenciler derslerin işlenme biçimi olarak staj/uygulama/laboratuvar yönünden %18'i yeterli bulurken, %82'si yeterli bulmamaktadır. Derslerin teknolojik olanaklarını %28'i kullanabilirken, %72'si kullanamamaktadır. Öğrencilerin %2'si ders kitaplarındaki şekil/grafik/fotoğraflar öğrenmelerini hiç kolaylaştırmadığını belirtirken, %17'si az belirtmekte, %51'i az belirtmekte, %26'si çok belirtmekte, %4'ü de pek çok belirtmekte olduğunu bildirmiştir.

Çizelge 4.15. Örgün eğitim öğrencilerinin öğrenim gördükleri okula olan düşünceleri

Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Çok kötü	4	4,0
Kötü	18	18,0
Orta	34	34,0

Çizelge 4.15.(Devam) Örgün eğitim öğrencilerin öğrenim gördükleri okula olan düşünceleri

İyi	36	36,0
Çok iyi	8	8,0
Öğrenci işleri biriminin hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Çok kötü	8	8,0
Kötü	20	20,0
Orta	46	46,0
İyi	26	26,0
Okulun fiziksel alt yapısı yeterli buluyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	78	78,0
Kısmen	16	16,0
Evet	6	6,0
Kütüphane olanaklarını yeterli buluyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	72	75,0
Kısmen	14	14,6
Evet	10	10,4
Kulüp,spor,sanatsal,sosyal etkinliklerinden yararlanabiliyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	68	70,8
Kısmen	24	25,0
Evet	4	4,2
Beslenme olanaklarını yeterli buluyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	34	35,4
Kısmen	40	41,7
Evet	22	22,9
Burs olanaklarından yararlanabiliyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	71	75,5
Evet	23	24,5
Burs sağlayan yer	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Devlet	23	92,0
Özel	2	8,0
Üniversitenizin öğrencisi olmanın geleceğinizi olumlu etkileyeceğine inanıyor musunuz?	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Hayır	21	21,9
Kısmen	42	43,8
Evet	33	34,4

Örgün eğitim gören öğrencilerin okuldaki yöneticilerinin tutum ve davranışlarına %4'ü çok kötü olduğunu, %18'i kötü olduğunu, %34'ü orta derecede olduğunu %36'sı iyi derecede olduğunu, %34 'ü ise çok iyi derecede olduğunu belirtmişlerdir. Okulun öğrenci hizmetleri işlerini % 26'sı iyi olduğunu belirtmekte, %46'sı orta derecede olduğunu belirtmekte, %20'si kötü olduğunu belirtmekte, %8'i çok kötü olduğunu belirtmektedir. Öğrenciler okulun fiziksel alt yapısını %6'sı yeterli bulmakta, %78'si yeterli bulmamakta, %16'sı kısmen yeterli bulmaktadır. Okulun kütüphanesini %75'i olanaklarını yeterli bulmakta, %14.6 'sı kısmen yeterli bulmakta, %10.4'ü de yeterli bulmamaktadır. Öğrencilerin kulüp, sosyal, sanatsal, spor etkinliklerinden %70.8'si yararlanmamakta, %4.2'si yararlanmakta, %25'i kısmen yararlanmaktadır. Öğrenciler beslenme olanaklarını % 35.4 'ü yeterli bulmamakta, %22.9 'u yeterli bulmakta, %41.7'si kısmen yeterli bulmaktadırlar. Okulun burs olanaklarından %75.5 'i yararlanabilmekte, %24.5'i yararlanabilmektedir ve bursları %92'si devletten, %8'i özel yerlerden sağlamaktadır.

Dersleri teorik yönden yeterli gören ve görmeyen grupların, uzaktan eğitim teknikleri ve yüz yüze eğitimin karşılaştırmasına yönelik düşünceleri arasındaki farklılıklar.

Çizelge 4.16. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimin karşılaştırılması

		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference		
									Lower	Upper
Sizce uzaktan eğitim yüz yüze eğitime göre ne derece üstündür	Equal variances assumed	1,536	,218	,516	98	,607	,1275	,2471	-,3628	,6177
	Equal variances not assumed			,534	73,339	,595	,1275	,2387	-,3483	,6032

F, varyansların eşitliği testi için hesaplanan F değeri; Sig., varyansların eşitliği testi için hesaplanan anlamlılık değeri; t, bağımsız örneklem testine ilişkin t değeri df, serbestlik derecesi; Sig.(2-tailed), bağımsız örneklem t testi için hesaplanan anlamlılık değeri; Mean difference, memnuniyet düzeyleri ortalamaları arasındaki fark; Std.error difference, farkın standart hatası; Lower, %95 güven aralığı alt limiti; Upper, %95 güven aralığı üst limiti; Equal variances assumed, varyanslar eşit ise; Equal variances not assumed, varyanslar eşit değil ise anlamına gelmektedir.

Çizelge 4.16 incelendiğinde p(Sig.) değerinin 0,05 ten büyük olduğu görülmektedir.(Karşılaştırma p sig. değerine göre yapılmaktadır.) Dersleri teorik yönden yeterli gören ve görmeyen grupların, uzaktan eğitim teknikleri ve yüz yüze eğitim tekniğinin karşılaştırmasına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

İnterneti eğitim amaçlı kullanan ve kullanmayan grupların, uzaktan eğitim teknikleri ve yüz yüze eğitim tekniğinin karşılaştırmasına yönelik düşünceleri arasında anlamlı fark olup olmasının sonuçları aşağıda verilmiştir.

Independent Samples Test(Bağımsız örneklem t testi)

F	Sig.
,385	,537

Independent Samples Test ; bağımsız örneklem t testi –İki ortalama arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için kullanılır.

Sig. değerine bakıldığında 0,05 ten büyük olduğu görülmektedir. Analiz sonucunda ortaya çıkan F değeri t testi sonucunda ortaya çıkan sonuçtur, sig. değeri ise olasılık değeridir. Sig. değerinin karşılaştırma sayısı 0,005' dir. İnterneti eğitim amaçlı kullanan ve kullanmayan grupların, uzaktan eğitim teknikleri ve yüz yüze eğitim tekniğinin karşılaştırmasına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Yani interneti eğitim amaçlı kullanan öğrenciler, uzaktan eğitimini yüz yüze eğitimden üstün görmemektedir. Eğitime ilişkin İnternette edindikleri bilgileri yüz

yüze eğitime sadece yardımcı bir unsur olarak görmektedirler.

Çizelge 4.17.Öğrencilerin okulda görmüş oldukları eğitim türüne ilişkin memnuniyet düzeyleri

	N	Mean	Std. Deviation
Dersleri teorik yönden yeterli buluyor musunuz?	100	1,3400	,4761
Derslerin işlenme biçimini uygun buluyor musunuz?	100	1,3800	,4878
Derslerin işlenme staj/uygulama/labaratuvaryönünden yeterli buluyor musunuz?	100	1,1800	,3861
Derslerde teknolojik olanakları kullanabiliyor musunuz?	100	1,2800	,4513

n: Frekans (sıklık)

mean: Ortalama

std. Deviation: Standart sapma

Çizelge 4.17. de verilen konulara ilişkin toplam memnuniyet düzeyi ortalaması 1,2950 olarak bulunmuştur.

Çizelge 4.18. Öğrencilerin okulda görmüş oldukları eğitim türüne ilişkin elde edilen değerler

	t	df	Sig. (2-tailed)
Dersleri teorik yönden yeterli buluyor musunuz	,945	99	,347
Derslerin işlenme biçimini uygun buluyor musunuz	1,742	99	,085
Derslerin işlenme staj/uygulama/labaratuvaryönünden yeterli buluyor musunuz?	-2,978	99	,004
Derslerde teknolojik olanakları kullanabiliyor musunuz?	-,332	99	,740

t: Tek örneklem t testi için hesaplanan t değeri

df: Serbestlik derecesi

sig.(2-tailed): Anlamlılık değeri

Mean sütunundaki rakamlar öğrencilerin ilgili konuya ilişkin memnuniyet düzeyleridir. Bu rakam 1'e yaklaştıkça daha az memnun, 3'e yaklaştıkça daha çok

memnun anlamına gelmektedir. Ortaya çıkan sonuçların tüm konulara ilişkin yanıtların genel ortalaması 1,2950 bulunmuştur. Her konudaki memnuniyet düzeyleri 1,2950 ile karşılaştırdığımızda, bu sayının altındakiler memnun değil, bu sayının üzerindeki memnun olarak kabul edilir.(Tek örneklem t testi)

Derslerin işlenme staj/uygulama/labaratuar yönünden yeterlilik konusundaki memnuniyet puanı genel memnuniyet düzeyinden düşük bulunmuştur. (0,004<0,05)

Çizelge 4.19.Öğrencilerin öğrenim gördükleri okullarına ilişkin memnuniyet düzeyleri

	N	Mean	Std. Deviation
Verilen eğitim programını öğrencileri yaşama hazırlamaya katkısı olduğuna inanıyor musunuz?	100	1,8100	,5260
öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sistemini yeterli buluyor musunuz?	100	1,7100	,5374
Okulun fiziksel alt yapısı yeterli buluyor musunuz?	100	1,2800	,5700
Kütüphane olanaklarını yeterli buluyor musunuz?	96	1,3542	,6646
Kulüp, spor, sanatsal, sosyal etkinliklerinden yararlanabiliyor musunuz?	96	1,3333	,5557
Beslenme olanaklarını yeterli buluyor musunuz?	96	1,8750	,7574
Üniversite öğrencisi olmanın geleceğinizi olumlu etkileyeceğine inanıyor musunuz?	96	2,1250	,7434
MEMORT2	100	1,6524	,3724

n: Frekans (sıklık)

mean: Ortalama

std. Deviation: Standart sapma

Memort: Memnuniyet ortalaması (Genel)

Yukarıdaki 4 konuya ilişkin toplam memnuniyet düzeyi ortalaması 1,6524 olarak bulunmuştur.

Çizelge 4.20. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin yeterliliği konusundaki memnuniyet düzeyi ile genel memnuniyet düzeyi

	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference
Verilen eğitim programını öğrencileri yaşama hazırlamaya katkısı olduğuna inanıyor musunuz?	2,996	99	,003	,1576
Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sistemini yeterli buluyor musunuz?	1,072	99	,286	5,760E-02
Okulun fiziksel alt yapısı yeterli buluyor musunuz?	-6,534	99	,000	-,3724
Kütüphane olanaklarını yeterli buluyor musunuz?	-4,397	95	,000	-,2982
Kulüp,spor,sanatsal,sosyal etkinliklerinden yararlanabiliyor musunuz?	-5,626	95	,000	-,3191
Beslenme olanaklarını yeterli buluyor musunuz?	2,880	95	,005	,2226
Üniversite öğrencisi olmanın geleceğinizi olumlu etkileyeceğine inanıyor musunuz?	6,229	95	,000	,4726

t: Tek örneklem t testi için hesaplanan t değeri

df: Serbestlik derecesi

sig.(2-tailed): Anlamlılık değeri

Mean difference: Memnuniyet düzeyleri ortalamaları arasındaki fark

Tabloda görüldüğü gibi öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin yeterliliği konusundaki memnuniyet düzeyi ile genel memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Okulun fiziksel alt yapısı yeterliliği konusundaki memnuniyet düzeyi, Kütüphane olanaklarının yeterliliği konusundaki memnuniyet düzeyi ve Kulüp, spor, sanatsal, sosyal etkinliklerinden yararlanma konusundaki memnuniyet düzeyi genel memnuniyet düzeyinin altında bulunmuştur.

Verilen eğitim programını öğrencileri yaşama hazırlamaya katkısı, Beslenme olanaklarını yeterliliği ve Üniversitenin öğrencisi olmanın geleceğinizi olumlu etkileyeceği konusundaki memnuniyet düzeyleri genel memnuniyet düzeyinin üzerinde bulunmuştur.

Çizelge 4.21. Uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim türleri hakkındaki memnuniyet düzeyleri

	N	Mean	Std. Deviation
Ders kitaplarındaki şekil, grafik, şema ve fotoğraflar öğrenmenizi ne derece kolaylaştırmaktadır?	100	3,1300	,8122
Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?	100	3,2600	,9808
Öğrenci işleri biriminin hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?	100	2,9000	,8819
Sizce uzaktan eğitim yüzyüze eğitime göre ne derece üstündür?	100	2,2100	1,1660
MEMORT	100	2,8750	,6108

n: Frekans (sıklık)

mean: Ortalama

std. Deviation: Standart sapma

Memort: Memnuniyet ortalaması (Genel)

Çizelge 4.21 de sorulara 4 konuya ilişkin toplam memnuniyet düzeyi ortalaması 2,8750 olarak bulunmuştur.

Çizelge 4.22. Öğrenci işleri biriminin hizmetleri konusundaki memnuniyet düzeyi ile genel memnuniyet düzeyi

	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference
Ders kitaplarındaki şekil, grafik, şema ve fotoğraflar öğrenmenizi ne derece kolaylaştırmaktadır?	3,140	99	,002	,2550

Çizelge 4.22.(Devam) Öğrenci işleri biriminin hizmetleri konusundaki memnuniyet düzeyi ile genel memnuniyet düzeyi

Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?	3,925	99	,000	,3850
Öğrenci işleri biriminin hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?	,283	99	,777	2,500E-02
Sizce uzaktan eğitim yüzyüze eğitime göre ne derece üstündür?	-5,703	99	,000	-,6650

t: Tek örneklem t testi için hesaplanan t değeri

df: Serbestlik derecesi

sig.(2-tailed): Anlamlılık değeri

Mean difference: Memnuniyet düzeyleri ortalamaları arasındaki fark

Öğrenci işleri biriminin hizmetleri konusundaki memnuniyet düzeyi ile genel memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir fark yoktur. Ders kitaplarındaki şekil, grafik, şema ve fotoğrafların öğrenmeyi kolaylaştırması ile ilgili ortalama ise genel ortalamadan yüksek bulunmuştur, yani öğrenciler, kitaplardaki şekil, grafik, şema ve fotoğrafların öğrenmeyi kolaylaştırdığını düşünmektedirler. Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve yaklaşımlarına ilişkin ortalama, genel ortalamanın üzerindedir, yani söz konusu durum hakkında öğrenciler memnundur denilebilir. Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitim sorusuna ilişkin ortalama ise, genel ortalamanın oldukça altındadır. Yani örgün öğretim öğrencileri uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime göre daha üstün olduğunu düşünmemektedir. Araştırma dahilinde örgün eğitim gören öğrencilere uygulanan anketin öğrencilerinin 21'i kız, 19'u erkek öğrenciden oluşmaktadır. Bunlardan 2 kişi 1.sınıfta okurken 38 kişi 2.sınıfta okumaktadır. Öğrencilerin 23'ü bir işte çalışmakta olup 17'si bir işte çalışmamaktadır.

Araştırma dahilinde uzaktan eğitim ve örgün eğitim gören öğrencilere uygulanan anketteki elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Çizelge 4.23. Ortalama aylık harcama karşılaştırılması

		Ortalama aylık harcamanız								Toplam
		100-200		201-300		301-400		401 ve üzeri		
Eğitim türü	Örgün	28	%28,5	41	%41,8	19	%19,3	10	%10,2	98
	Uzaktan	12	%31,5	9	%23,6	2	%5,2	15	%39,4	38
Toplam		40	%29,4	50	%36,7	21	%15,4	25	%18,3	136

Görüldüğü gibi uzaktan eğitim öğrencilerinin 100TL ile 200TL arasında harcaması olan %31,5, 201TL ile 300TL arasında harcaması olan %23,6, 301TL ile 400TL arasında harcaması olan %5,2 ,401TL den fazla harcaması olan %18,3 olduğu saptanmıştır.

Çizelge 4.24. Yaşadığı yer karşılaştırılması

		Yer								Toplam
		Köy		İlçe		İl		Büyükşehir		
Eğitim türü	Örgün	2	%2	36	%36	23	%23	39	%39	100
	Uzaktan	-	-	6	%15	8	%20	26	%65	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %65'i büyükşehirde yaşarken, %20'i ilde, %15'i ilçede, yaşamaktadır.

Çizelge 4.25. Ortalama aylık gelir karşılaştırılması

		Ortalama aylık gelir								Toplam
		200-400		401-600		601-800		801 ve üzeri		
Eğitim türü	Örgün	2	%2	6	%6,1	30	%30,6	60	%61,2	98
	Uzaktan	-	-	2	%5	4	%10	34	%85	40

Öğrencilerin %85'i 801TL'den fazla aylık gelirleri bulunmaktadır.

Çizelge 4.26. İkamet ettikleri yer karşılaştırılması

		İkamet						Toplam
		aile		yurt		ev		
Eğitim türü	Örgün	68	%68	6	%6	26	%26	100
	Uzaktan	31	%77,5	-	-	9	%22,5	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %77,5'i aileleriyle yaşamakta olup %22,5'i ayrı evde yaşamaktadırlar.

Çizelge 4.27. Kişisel bilgisayar olmasının karşılaştırılması

Eğitim türü	Kişisel bilgisayarınız var mı?				Toplam
	Evet		Hayır		
Örgün	86	%86	14	%14	100
Uzaktan	40	%100			40

Örgün eğitim alan öğrencilerin %86'sının kişisel bilgisayarı olurken uzaktan eğitim alan öğrencilerin tamamının kişisel bilgisayarı bulunmaktadır.

Çizelge 4.28. Windows kullanım düzeyleri karşılaştırılması

		Windows kullanım düzeyiniz								Toplam
		Kötü		Orta		İyi		Çok iyi		
Eğitim türü	Örgün	2	%2	16	%16	59	%59	23	%23	100
	Uzaktan	-	-	-	-	20	%50	20	%50	40
Toplam		2	%1,4	16	%11,4	79	%56,4	43	%30,7	140

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %50'si iyi derecede, %50'si çok iyi derecede Windows kullanabilmektedir.

Çizelge 4.29. Ofis kullanım düzeyleri karşılaştırılması

		Ofis yazılımlarını kullanım seviyeniz										Toplam
		Çok kötü		Kötü		Orta		İyi		Çok iyi		
Eğitim türü	Örgün	2	%2	8	%8	45	%45	32	%32	13	%13	100
	Uzaktan	-	-	-	-	2	%5	26	%65	12	%30	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %5'i orta seviyede, %65'i iyi seviyede,%30'u çok iyi seviyede ofis programlarını kullanabilmektedir.

Çizelge 4.30. İnternet bağımlılığı karşılaştırılması

		İnternete bağımlı mısınız?				Toplam
		Hayır		Evet		
Eğitim türü	Örgün	27	%27	73	%73	100
	Uzaktan	2	%5	38	%95	40

Örgün eğitim öğrencilerinin %73'ü, internet bağımlısı; %27'si internet bağımlısı olmazken; uzaktan eğitim öğrencilerinin %95'i internet bağımlısı, %5'i internet bağımlısı değildir.

Çizelge 4.31. İnterneti kullanma amacı karşılaştırılması

		Oyun				Toplam
		Evet		Hayır		
Eğitim türü	Örgün	59	%80,8	14	%10,2	73
	Uzaktan	17	%44,7	21	%55,3	38
		Film				Toplam
		Evet		Hayır		
Eğitim türü	Örgün	41	%54,6	34	%45,4	75
	Uzaktan	8	%21,1	30	%78,9	38
		Sohbet etmek				Toplam
		Evet		Hayır		
Eğitim türü	Örgün	44	%58,6	31	%41,3	75
	Uzaktan	25	%65,7	13	%34,3	38

Çizelge 4.31.(Devam) İnterneti kullanma amacı karşılaştırılması

		Haberleşme				Toplam
		Evet		Hayır		
Eğitim türü	Örgün	50	%68,5	23	%31,5	73
	Uzaktan	24	%63,1	14	%36,9	38
		Program yüklemek				Toplam
		Evet		Hayır		
Eğitim türü	Örgün	45	%61,6	28	%38,4	73
	Uzaktan	17	%44,7	21	%55,3	38
		Güncel konuları takip				Toplam
		Evet		Hayır		
Eğitim türü	Örgün	38	%52,1	35	%47,9	73
	Uzaktan	26	%68,4	12	%31,6	38
		Alışveriş				Toplam
		Evet		Hayır		
Eğitim türü	Örgün	22	%30,1	51	%69,9	73
	Uzaktan	11	%28,9	27	%71,1	38
		Eğitim				Toplam
		Evet		Hayır		
Eğitim türü	Örgün	47	64,3	26	%35,7	73
	Uzaktan	38	%100	-	-	38

Uzaktan eğitim öğrencilerinin %80,8'i oyun, %21,1'i film, %58,6'i sohbet, %63,1 'i haberleşme, %44,7'si program yükleme, %68,4'ü güncel konuları takip etme, %28,9'i alışveriş amaçları, ayrıca hepsi eğitim içinde kullanmaktadırlar.

Çizelge 4.32. İnternet hizmetlerine ulaşılması karşılaştırılması

		İnternet hizmetlerine ulaşmak ne derece sorun olmaktadır?								Toplam
		Az		Orta		Çok		Pek Çok		
Eğitim türü	Örgün	6	%6,9	56	%65,1	18	%20,9	6	%6,9	86
	Uzaktan	10	%26,3	26	%68,4	2	%5,2	-	-	38

Uzaktan eğitim öğrencilerinin internete ulaşmada %26,3'ü az, %68,4'ü orta, %5,2'si çok sorun yaşamaktadır.

Çizelge 4.33. Örgün eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitimi hakkındaki bilgileri

	N (kişi sayısı)	% (Yüzde)
Evet	67	67,0
Hayır	33	33,0

Örgün eğitim alan öğrencilerinin %33'ü uzaktan eğitim kavramını bilmemekte, %67'si uzaktan eğitim kavramını bilmektedir.

Çizelge 4.34. Uzaktan eğitimin örgün eğitime göre üstünlüğü

		Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok		Toplam
Eğitim türü	Örgün	35	%35	27	%27	26	%26	6	%6	6	%6	100
	Uzaktan	21	%58,3	8	%22,2	7	%19,4	-	-	-	-	36

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %58,3'ü örgün eğitimin hiç üstün olmadığını, %22,2 öğrenci az üstün olduğunu, %19,4'ü öğrenci orta derecede üstün olduğunu belirtmektedir.

Çizelge 4.35. Verilen eğitimin yaşama katkısı olup olmadığının karşılaştırılması

		Hayır		Kısmen		Evet		Toplam
Eğitim türü	Örgün	25	%25	69	%69	6	%6	100
	Uzaktan	17	%42,5	8	%20	15	%37,5	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin verilen eğitimin yaşama katkısının %42,5 'i olmayacağını, %20'si kısmen olacağını, % 37,5'si ise tamamen olacağı düşüncesinde olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 4.36. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme sisteminin karşılaştırılması

		Hayır		Kısmen		Evet		Toplam
Eğitim türü	Örgün	33	%33	63	%63	4	%4	100
	Uzaktan	15	%37,5	6	%15	19	%47,5	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %47,5 'i başarısını ölçme ve değerlendirmenin

yeterli olduğunu düşünürken, %15 ‘i kısmen yeterli, %37,5 ‘i yetersiz bulduğunu belirtmektedirler.

Çizelge 4.37. Uzaktan eğitimi seçme sebepleri

Bir üniversite diploması almak		Çalıştığım işte terfi etmek		Askerliği ertelemek		Genel kültürümü artırmak		Puanımın yetmemesi		
12	%30	6	%15	3	%7,5	6	%15	13	%32,5	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin bu eğitim sistemini seçme sebepleri olarak, %30 ‘u bir üniversite diploması almak, %15 ‘i çalıştığı işte terfi etmek, % 7,5 ‘i askerliğini ertelemek, % 15 ‘i genel kültürünü artırmak,%32,5 ‘i ise puanın diğer okullara yetmemesini sebep olarak belirtmişlerdir.

Çizelge 4.38. Verilen eğitimin yaşama katkısının olup olmamasının karşılaştırılması

		Hayır		Kısmen		Evet		Toplam
Eğitim türü	Örgün	25	%25	69	%69	6	%6	100
	Uzaktan	17	%42,5	8	%20	15	%37,5	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %42,5 ‘i verilen eğitimin katkısının olmadığına inanmakta,%20 ‘si kısmen yaşama katkısı olduğuna inanmakta, %37,5 ‘i ise tamamen yaşama katkısı olduğuna inanmaktadır.

Çizelge 4.39. Dersleri teorik yönden yeterli bulmalarının karşılaştırılması

		Hayır		Evet		Kısmen		Toplam
Eğitim türü	Örgün	66	%66	34	%34	-	-	100
	Uzaktan	13	%32,5	13	%32,5	14	%35	40

Öğrenciler aldıkları eğitimin teorik yönden %32,5 ‘i yeterli bulmakta,%32,5 ‘i öğrenci yeterli bulmamakta,%35 ‘i kısmen yeterli bulmaktadırlar.

Çizelge 4.40. Derslerin işlenme biçimi(öğretim yöntemi bakımından) doğru olduğunun karşılaştırılması

		Hayır		Evet		Kısmen		Toplam
Eğitim türü	Örgün	62	%62	38	%38	-	-	100
	Uzaktan	13	%32,5	14	%35	13	%32,5	40

Yapılan ankette uzaktan eğitim öğrencilerinin öğretim yöntemini %32,5 ‘i doğru bulmamakta, %35 ‘i eğitim yöntemini doğru bulmakta, %32,5 ‘i eğitim yöntemini kısmen doğru bulmaktadır.

Çizelge 4.41. Derslerin işlenmesi laboratuvar/staj/uygulama yönünden yeterliliği

		Hayır		Evet		Kısmen		Toplam
Eğitim türü	Örgün	82	%82	18	%18	-	-	100
	Uzaktan	24	%60	4	%10	12	%30	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %60 ‘ı derslerin işlenmesi staj/laboratuvar/uygulama yönünden yeterli bulmazken, %10 ‘u yeterli bulmakta, %30 ‘u yetersiz bulmaktadır.

Çizelge 4.42. Derslerde yararlandığınız teknolojik olanakların yeterliliği

		Hayır		Evet		Kısmen		Toplam
Eğitim türü	Örgün	72	%72	28	%28	-	-	100
	Uzaktan	12	%30	22	%55	6	%15	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %55 ‘i derslerde alınan teknolojik olanaklardan memnun olurken, %30 ‘u memnun olmamakta,%15 ‘i kısmen memnun olmakta olduğunu belirtmektedirler.

Çizelge 4.43. Ders kitaplarındaki şekil, grafik, şema fotoğraf gibi görsel öğelerin öğrenmelerine etkisi

		Hiç		Az		Orta		Çok		Pek çok		Toplam
Eğitim türü	Örgün	2	%2	17	%17	51	%51	26	%26	4	%4	100
	Uzaktan	-	-	-	-	-	-	30	%75	10	%25	40

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin aldıkları eğitimde ders kitaplarındaki şekil, grafik, fotoğraf, şema gibi görsel öğelerin , %75 ‘i öğrenmelerine çok etkin olduğunu, %25

'i öğrenci pek çok etkin olduğunu belirtmektedirler.

Çizelge 4.44. Öğrencilerin(Uzaktan eğitim ve örgün eğitim) öğrenim gördükleri okula ilişkin düşünceleri

Yöneticilerle rahatlıkla görüşebiliyor musunuz?		Hayır		Kısmen		Evet		Toplam				
Eğitim türü	Uzaktan	25	%62,5	6	%15	9	%22,5	40				
Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve yaklaşımlarını nasıl buluyorsunuz?		Çok kötü	Kötü		Orta		İyi	Çok iyi	Toplam			
Eğitim türü	Örgün	4	%4	18	%18	34	%38	36	%36	8	%8	100
	Uzaktan	-	-	9	%22,5	15	%37,5	14	%35	2	%5	40
Öğrenci işleri biriminin hizmetlerini yeterli buluyor musunuz?		Çok kötü	Kötü		Orta		İyi		Toplam			
Eğitim türü	Örgün	8	%8	20	%20	46	%46	26	%26	100		
	Uzaktan	-	-	6	%15	18	%45	16	%40	40		
Kütüphane olanaklarını yeterli buluyor musunuz?		Hayır			Kısmen		Evet		Toplam			
Eğitim türü	Örgün	72		%75		14	%14,5	10	%10,5	96		
	Uzaktan	12		%30		7	%17,5	21	%52,5	40		
Kulüp,spor,sanatsal,sosyal etkinliklerinden yararlanabiliyor musunuz?		Hayır			Kısmen		Evet					
Eğitim türü	Örgün	68		%70,8		24	%25	4	%4,2	96		
	Uzaktan	28		%70		6	%15	6	%15	40		

Çizelge 4.44 yorumlandığında uzaktan eğitim alan öğrencilerin yöneticilerle %62,5'i rahatlıkla görüşemediğini, %22,5'i rahatlıkla görüşebildiğini, %15 'i ise kısmen görüşebildiğini belirtmektedirler. Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve davranışlarının %22,5 'i kötü olduğunu, %37,5'i öğrenci orta derecede olduğunu, %35'i öğrenci iyi derecede olduğunu, %5'i ise pek çok iyi olduğunu belirtmektedirler. Öğrenci işleri biriminin hizmetini %15 'i kötü bulmakta, %45 'i öğrenci orta seviyede bulmakta, %40 'ı iyi bulmaktadır. Kütüphane hizmetlerinden

%30'u yararlanamadığını, %17,5'i kısmen yararlandığını, %52,5'i tamamen yararlandığını belirtmektedir. Kulüp, spor, sanatsal, sosyal etkinliklerden %70'i yararlanmadığını, %15'i kısmen , %15'i yararlandığı belirtmektedir.

Çizelge 4.45. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin memnuniyet düzeylerine ilişkin bilgiler

Uzaktan eğitim derslerine ne derece katılmaktasınız ?		Az		Orta		Çok		Pek çok		Toplam
Eğitim türü	Uzaktan	12	%30	16	%40	6	%15	6	%15	40
Uzaktan eğitim çalışma saatleri ihtiyacınıza ne derece hizmet veriyor?		Az				Orta				Toplam
Eğitim türü	Uzaktan	28		%70		12		%30		40
Uzaktan öğretim tatmin düzeyi		Hiç		Az		Orta		Çok		Toplam
Eğitim türü	Uzaktan	2	%5	19	%47,5	16	%40	3	%7,5	40
Bütçenize ne derece uygun düşüyor?		Hiç		Az		Orta		Pek çok		
Eğitim türü	Uzaktan	14	%35	14	%35	3	%7,5	9	%22,5	40
Uzaktan öğretim yüzyüze eğitime göre ne derece üstünlük sağlıyor		Hiç		Az		Orta				
Eğitim türü	Uzaktan	21	%58,3	8	%22,2	7	%19,5			36

Çizelge 4.45 yorumlandığında öğrenciler uzaktan eğitim derslerine %30 'u az katılmakta, %40 'ı orta seviyede katılmakta, %15 'i çok katılmakta, %15 'i pek çok katılmakta olduğunu belirtmektedir.

Uzaktan eğitim çalışma saatleri ihtiyaçlarına az hizmet verdiğini % 70'i belirtmekte olup, %30 'u orta seviyede hizmet verdiğini belirtmektedir. Aldığı eğitimin hiç tatmin olmadığını %5 'i belirtirken, %47,5 'i az, %40'ı orta, %7,5 'i çok tatmin

olduğunu belirtmektedir. Öğrencilerin %35'i bütçesine uygun olmadığını,%35'i az uygun olduğunu, %7,5'i orta seviyede uygun olduğunu, %22,5 'i uygun olduğunu belirtmektedir. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin aldıkları eğitim ile yüz yüze eğitimin üstün olmadığını %58,3 'ü belirtirken, %22,2 'si az üstün olduğunu, %19,5 'i orta seviyede üstün olmuştur.

Çizelge 4.46. Uzaktan eğitimi seçme öncelikleri

1. derece önemli	Kişi sayısı	
Zaman mekân sınırlamasının olmaması	26	%70,2
Yaşam boyu eğitim olanağı sağlaması	4	%10,8
Uygulamaya dayalı etkinliklerin olması	2	%5,4
Sosyo – Ekonomik statü engellerini ortadan kaldırması	1	%2,7
Öğrenmede bireysel sorumluluğu geliştirme ve günün her saatinde öğrencilik yapabilme	4	%10,8

Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %70, 2' si e-eğitimin yararları konusunda “zaman mekan sınırlandırmasının olmaması” konusuna 1. derecede önem vermişlerdir. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %10, 8', e-eğitimin yararları konusunda “yaşam boyu eğitim olanağı sağlanması” konusuna 1. derecede önem vermişlerdir. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %5,4' ü e-eğitimin yararları konusunda “Uygulamaya dayalı etkinliklerin olması” konusuna 1. derecede önem vermişlerdir .Uzaktan eğitim alan öğrencilerin%2,1'i e-eğitimin yararları konusunda “Sosyo-ekonomik statü engellerini ortadan kaldırma” konusuna 1. derecede önem vermişlerdir. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin %10,8'i e-eğitimin yararları konusunda “Öğrenmede bireysel sorumluluğu geliştirme ve günün her saatinde öğrencilik yapabilme ” konusuna 1. derecede önem vermişlerdir.

Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin e-Eğitimde karşılaşılan sorunlar konusundaki düşüncelerine ilişkin frekans tabloları (Önem sırası 1.düzeyde olanlar):

Çizelge 4.47. Uzaktan eğitimdeki sınırlılıklar

1.derecede olanlar	Kişi sayısı	
Teknolojinin maliyeti	12	%30
Öğrencilerin sosyal paylaşıma ve etkileşime imkan vermemesi	1	%2,5
Yardımsız ve Kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan ve bu yeteneğinin geliştirmemiş öğrenciler için sınırlılık oluşturması	6	%15
Geleneksel öğrenmede olduğu gibi bir kontrol mekanizmasının olmaması	3	%7,5
İletişim teknolojilerine bağımlı kalması	7	17,5
Belirli düzeyde bilgisayar bilgisi gerektirmesi	4	%10

E-eğitimde karşılaşılan en sık sorun ise %30 ‘luk oranla teknolojinin maliyeti konusundadır.

Sonuç olarak uzaktan eğitim öğrencileri en çok zaman ve mekan sınırının olmaması konusunda memnuniyet gösterirken, en çok teknolojinin maliyeti konusunda memnuniyetsizliklerini belirtmişlerdir.

Farklı türde eğitim gören grupların(örgün-uzaktan), uzaktan eğitim teknikleri ve yüz yüze eğitim tekniğinin karşılaştırmasına yönelik düşünceler:

Çizelge 4.48. Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin üstünlük değerleri

	E_TÜRÜ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Sizce uzaktan eğitim yüzyüze eğitime göre ne derece üstündür?	Örgün	100	2,2100	1,1660	,1166
	Uzaktan	36	1,6111	,8028	,1338

Çizelge 4.48.(Devam) Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin üstünlük değerleri

	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	4,659	,033	2,845	134	,005	,5989	,2105	,1826	1,0152
Equal variances not assumed			3,375	89,997	,001	,5989	,1775	,2463	,9515

E_turu: Eğitim türü

n: Frekans (sıklık)

mean: Ortalama

std. Deviation: Standart sapma

Memort: Memnuniyet ortalaması (Genel)

Std.error mean= Standart hata ortalaması

F: Varyansların eşitliği testi için hesaplanan F değeri

Sig.: Varyansların eşitliği testi için hesaplanan anlamlılık değeri

t : Bağımsız örneklem testine ilişkin t değeri

df: serbestlik derecesi

Sig.(2-tailed): Bağımsız örneklem t testi için hesaplanan anlamlılık değeri

Mean difference: Memnuniyet düzeyleri ortalamaları arasındaki fark

Std.error difference: Farkın standart hatası

Lower: %95 Güven aralığı alt limiti - Upper: %95 güven aralığı üst limiti

Equal variances assumed: Varyanslar eşit ise

Equal variances not assumed: Varyanslar eşit değil ise

95% Confidence Interval of the Difference=Farkın %95 güven aralığı

Çizelge 4.48 de verildiği üzere T testi tablosu incelendiğinde p değerinin (0,033), 0,05 ten küçük olduğu görülmektedir.Yani farklı türde eğitim gören grupların(örgün-uzaktan), uzaktan eğitim teknikleri ve yüz yüze eğitim tekniğinin karşılaştırmasına yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Ortalamalara bakıldığı zaman örgün öğretim öğrencilerinin (2,2100) karşılaştırma konusunda daha ılımcıl olduğu fakat uzaktan eğitim öğrencilerinin (1,6111) ortalamasının daha düşük olduğu görülmektedir.Yani özellikle uzaktan eğitim

öğrencileri,uzaktan eğitim tekniklerinin yüzyüze eğitimden daha üstün olmadığını düşünmektedirler.Örgün öğretim öğrencilerinin puan ortalaması da (2,2100) söz konusu karşılaştırmada uzaktan eğitim tekniklerinin daha üstün olmadığı yönündedir.

Farklı türde eğitim gören grupların(örgün-uzaktan), verilen eğitim programının geleceklerini nasıl etkileyeceğine yönelik düşünceleri :

Çizelge 4.49. Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimin yaşama hazırlayıcı etkisi karşılaştırma değerleri

Independent Samples Test(Bağımsız örneklem t testi)	F	Sig.
Verilen eğitim programını öğrencileri yaşama hazırlamaya katkısı olduğuna inanıyor musunuz?	38,010	,000

F: Varyansların eşitliği testi için hesaplanan F değeri

Sig.: Varyansların eşitliği testi için hesaplanan anlamlılık değeri

Sig. değeri 0,05 ten küçüktür,yani farklı türde eğitim gören grupların(örgün-uzaktan), verilen eğitim programının geleceklerini nasıl etkileyeceğine yönelik düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır. Örgün eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitim alan öğrencilere göre görüş farklılığı vardır.Örgün eğitim alan öğrencilerin ortalaması , uzaktan eğitim alan öğrencilere göre daha yüksektir.Yani örgün eğitim alan öğrenciler, verilen eğitimin kendilerini yaşama hazırlamaya katkısı olması konusunda daha iyimserdir.

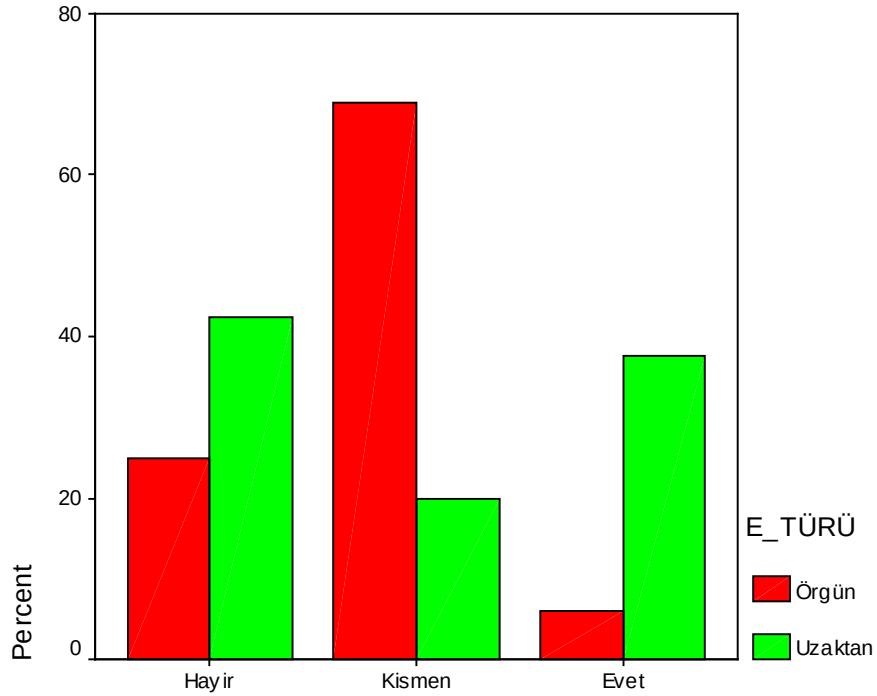
Önceki bölümde örgün öğretim öğrencilerinin eğitim türleri hakkındaki görüşleri ve memnuniyet düzeyleri test edilmişti.

Uzaktan öğretim öğrencilerinin görüşleri de incelenecek olursa:

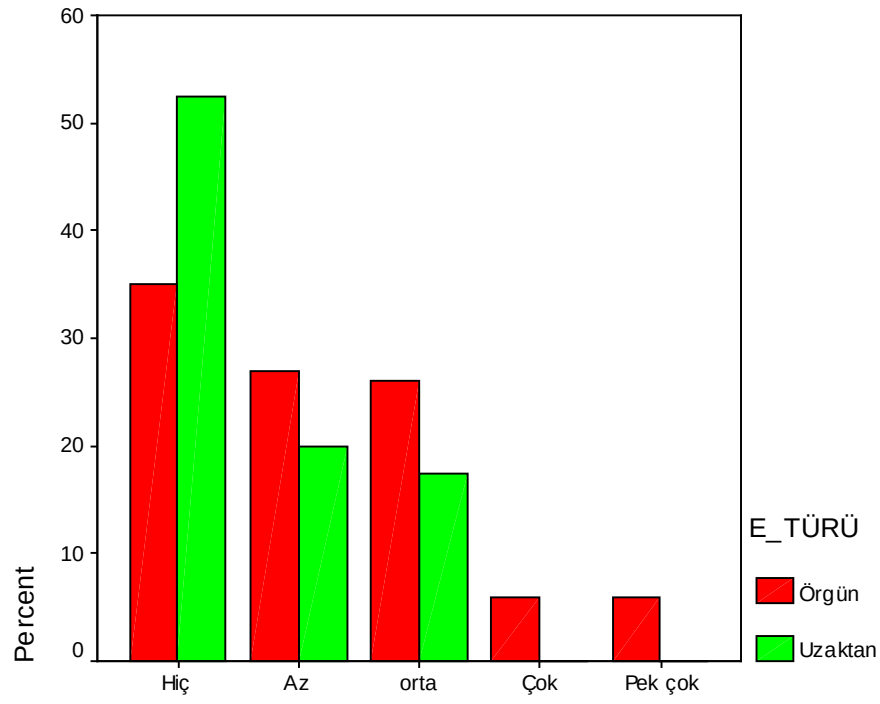
Çizelge 4.50. Uzaktan eğitimin öğretim tatmin düzeyi ve üstünlük değerleri

Uzaktan öğretim tatmin düzeyi		Hiç	Az	Orta	Çok	Toplam
Eğitim türü	Uzaktan	2	19	16	3	40
Uzaktan öğretim yüzyüze eğitime göre ne derece üstünlük sağlıyor?		Hiç	Az	Orta		
Eğitim türü	Uzaktan	21	8	7	36	

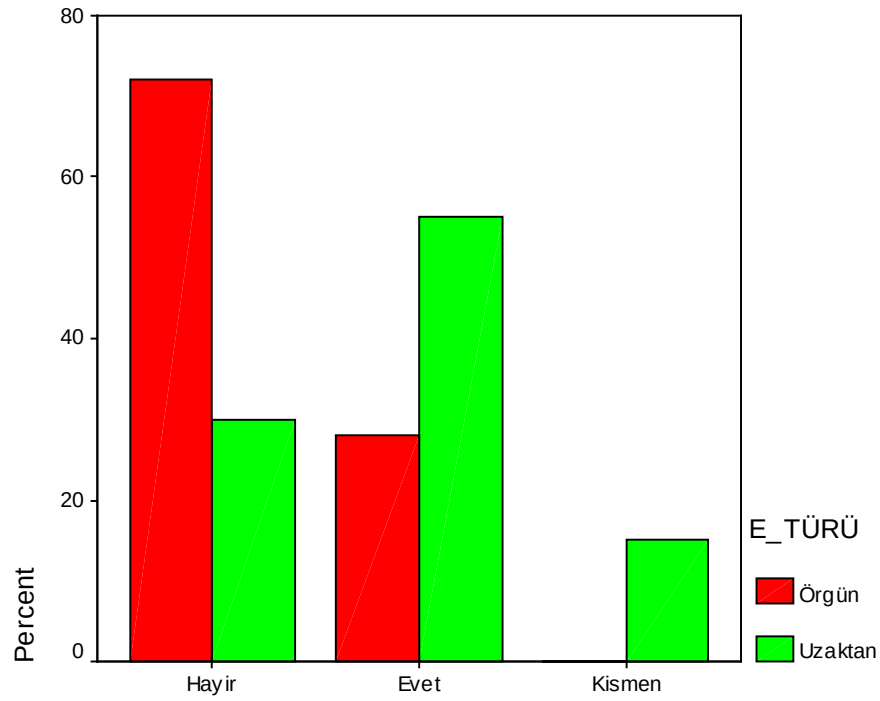
İlgili frekans tablolarına bakıldığında uzaktan öğretim öğrencilerinin,uzaktan öğretim tekniklerine ilişkin memnuniyet düzeylerinin oldukça düşük olduğu görülmektedir.

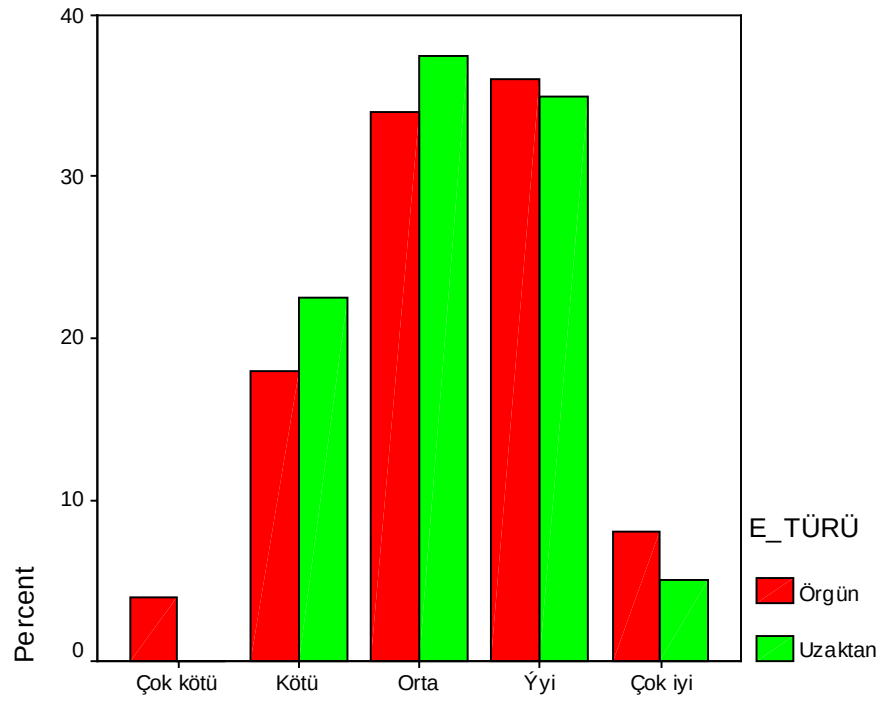
Şekil 4.1. Verilen eğitim programını öğrencileri yaşama hazırlamaya katkısı

Şekil 4.2. Uzaktan eğitim teknikleri ile yüz yüze öğretime göre üstünlüğü

Şekil 4.3. Derslerde yararlandığınız teknolojik olanaklardan memnuniyetleri

Şekil 4.4. Yöneticilerin öğrencilere karşı tutum ve yaklaşımları

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitimi en çok etkileyen teknolojilerden biri de sürekli olarak artan ve bilgi okyanusu ya da uzayı haline gelen internet'tir. Dolayısıyla bilgiye ulaşabilen, ulaştığı bilgiyi kendi yapısına uydurabilen, buna yenilerini katabilen ve bilgileri yayan toplum ya da kişiler güçlü olarak kabul edilmektedir. Bu durum günümüz toplumlarının gereksinimi olan insan profilini de değiştirmiştir ve farklılaşmıştır. Bu nedenle günümüzde, eğitimin, birikmiş olan bilginin aktarılmasından çok bilgiye ulaşma ve onu kullanma becerilerini kazandırma boyutu vurgulanmaya başlamıştır. Buna bağlı olarak eğitim ortamları artık dört duvar arasında olmaktan çıkmış ve sınıflar tüm dünya ile iletişime açılmıştır.

Teknolojinin ve bireylerin hızlı gelişimine yönelik olarak eğitim sisteminin de değişmesi kaçınılmaz olmuştur. Çünkü bireyler bilgi toplumu olma yoluna giren dünyada, bilgiye olan ihtiyaçlarını her geçen gün daha da hissetmekte ve çok daha fazla üretken ve verimli olma yollarını aramaktadırlar. Böyle bir ortamda özellikle Türkiye gibi eğitime ayrılan kaynakların nüfus artış hızının çok altında kaldığı ülkelerde gelişen teknolojilere de uyum sağlanamaması, ülkenin eğitim geleceği için çok önemli riskler içermektedir.

Bu yaklaşım öğretme yerine öğrenme, yani eğitici yerine öğrenci merkezli eğitim sistemini kolaylaştırmakta, ayrıca internet'in sağladığı etkileşimli ortam ve sınırsız bilgiye ulaşabilme gibi özellikleri nedeniyle, özellikle üniversite eğitiminde yeni bir çığır açmaktadır. Gelişmiş ülkelerde üniversite derslerinin internet ortamına taşınması, gerek kampus içi gerekse kampus ötesi eğitimde yeniden yapılanmayı ve bu yeni eğitim yönteminin gerektirdiği değişimlere ayak uydurabilecek, üniversite çapında ve hatta üniversitelerarası organizasyonların tartışılması gereğini ortaya koymaktadır. Üniversitelerin 21. yüzyılda rollerini belirlerken geleneksel yerleşkelerine ek olarak sanal yerleşkelerini de planlamalar gerekmektedir.

Üniversitelerimizde kısıtlı öğretim üyesi kaynağının etkin ve verimli kullanımının yanı sıra, daha geniş ve farklı öğrenci kitlelerine hitap edebilme özelliğinden dolayı

iletişim ve bilgi teknolojilerine dayalı uzaktan yükseköğretim dünyadaki gelişmelere paralel ve eş zamanlı olarak ülkemizde de hızla yaygınlaşacağı beklenmektedir.

Türkiye’de pek çok üniversite internet üzerinden eğitim vermektedir. Üniversiteler internet’i bazı lisans ve yüksek lisans derslerine destek olarak kullanmaktadırlar. Ayrıca, pek çok üniversitede tamamıyla internet üzerinden yürütölen yüksek lisans ve önlisans programları da bulunmaktadır. Başta yüksek öğretim seviyesinde olmak üzere birçok kamu ve özel öğretim kurumu, E – eğitim uygulamalarını gerçekleştirmenin yanında bu alanda ciddi anlamda araştırma ve geliştirme çalışmalarına devam etmektedirler. Yapmış olduğumuz bu çalışmada da, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin e-eğitim konusundaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Gazi Üniversitesi öğrencilerinin mesleki ve teknik eğitimde aldıkları eğitim konusundaki memnuniyetlerini saptamak için anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışma ile öncelikle öğrencilerin bilgisayar ve internet bilgi düzeyleri daha sonra elektronik eğitim uygulaması hakkındaki düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %41,8’lik büyük bir kısmı 201 – 300 TL arasında aylık harcama yapmaktadır. Ayrıca öğrenci ailelerinin % 61,2’i 801 TL üzeri gelire sahip olup tespit edilmiştir.

Çalışmada değişkenler arasındaki, ilişki düzeyi açısından, ilk olarak araştırmaya katılan öğrencilerin bilgisayar bilgileri ve bilgisayar kullanmayı öğrendikleri yer ile okulları arasında ilişki düzeyi incelenmiş ve bir ilişkinin olmadığı görölmüştür. Bunun nedeni bütün bölümlerde bilgisayar kullanmayı bilenlerin oranının yüksek çıkmasıdır. Öğrencilerin bilgisayar kullanmayı kendi imkânlarıyla öğrendikleri ortaya çıkmıştır. İlişki uzaktan eğitim öğrencilerinin kendilerine ait kişisel bilgisayarlarının olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Örgün eğitim alan öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun bilgisayar kullanmayı Ortaöğretim kurumlarında öğrenmelerinden, diğeri uzaktan eğitim alan öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun

ise kendi kendilerine öğrenmelerinden kaynaklanmaktadır. Bu farklılık ise Örgün eğitim alan öğrencilerinin uzaktan eğitim alan öğrencilere göre bilgisayar sahiplik oranının düşüklüğünden ve büyük bir çoğunluğunun bilgisayar programları ağırlıklı olan meslek liselerinden mezun olmalarından kaynaklanmaktadır.

Öğrencilerin Bilgisayar ve Ofis programları kullanım düzeyleri ve Windows işletim sistemi kullanım düzeyleri arasında ki ilişkiye bakıldığında ise; öğrencilerinin kullanım ve beceri düzeylerinin iyi derecede olduğu belirlenmiştir. Bu da farklılığın olmadığı sonucunu çıkarmaktadır.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu okullarında mevcut internet bağlantısının yetersiz olduğunu; ayrıca mevcut laboratuarlarda internetten kısmen yararlandıklarını belirtmişlerdir. Bir an önce fakültelerde bulunan bilgisayar laboratuvarı ve bilgisayar sayılarının artırılarak, laboratuvar internet bağlantısının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca fakültelerde bilgisayar dersi haftalık yükünün artırılarak öğrencilerin bilgisayar ve internet bilgilerinin artması sağlanmalı ve uygulama yapabilmeleri için bilgisayar laboratuvarlarının öğrencilerin kullanımına açılması gerekmektedir.

Araştırma da; öğrencilerin kişisel bilgisayar sahibi olmalarıyla aldıkları eğitim türü arasında da ilişki testiyle incelenmiş ve anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık örgün eğitim alan öğrencilerden bilgisayar sahibi olan öğrencilerinin sayısı, uzaktan eğitim alan öğrencilerine göre düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Bunun nedeni ise öğrenci ailelerinin ortalama aylık gelirlerinin örgün eğitim alan öğrencilerde düşük olmasıdır. Bilgisayar sahiplik oranının yükseltilmesi için devletin bilişim teknolojileri araçları satış ve hizmetlerinden vergi oranlarını indirmesi yararlı olacaktır. Ülkemizde internet'e erişim daha hızlı olmasına yönelik alt yapı çalışmaları tamamlanmalıdır. Sahip olduğumuz iletişim altyapısı hızla iyileştirilmeli ve eksiklikleri giderilmelidir. Böylelikle sınırlı kalan internet kullanımı, ucuzlayan hizmet fiyatları ve etkileşen hizmet kalitesiyle artacaktır. ADSL bağlantı biçiminin tabana yayılması için, bağlantı ücretlerinin daha da düşürülmesi gerekmektedir. Ayrıca Türk Telekom gibi internet alt yapı sağlayıcılarının, elektronik eğitim almak isteyen bireyleri ve bu eğitimi sunmak isteyen kurumları desteklemesi ve bu konuda

gerekirse hükümetin yasal düzenlemeler yapması gerekmektedir.

Öğrencilerin internet kullanım düzeylerini belirlemek için Oyun, Film izlemek, Sohbet Etme, Haberleşme (E-Mail), Program yüklemek, Güncel konuları takip etmek, Alışveriş ve Eğitim uygulamaları ayrı ayrı sorulmuştur. Örgün eğitim alan öğrencilerin; Oyun, Film izlemek, Haberleşmek, Program yüklemek ve Eğitim için internet uygulamaları kullanım düzeyleri yüksek, Güncel konuları takip etmek ve Eğitim amaçlı kullanım düzeyleri düşük çıkmıştır. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin; Haberleşmek, Güncel konuları takip etmek, Sohbet etmek ve Eğitim amaçlı kullanım düzeyleri yüksek çıkarken; Oyun, Film izlemek, Program yüklemek, Alışveriş yapmak amaçlı kullanım düzeyleri düşük görünmektedir. Buradan örgün eğitim alan öğrencilerin daha çok internet ve bilgisayar eğitim amacı ile kullanmalarını sağlamak gerekmektedir. Derslerin işlenişinde öğrencilere ödev - proje vererek internet ve bilgisayar kullanımları desteklenebilir. Böylece araştırmaya yönelik çalışmalar yapmaları sağlanabilir.

Öğrencilerden örgün eğitim alanlardan okul, idare ve eğitim sistemindeki memnuniyet düzeyleri orta seviyede olduğu sonucunda okul-idare ve öğrenci ilişkileri yüz yüze görüşmeleri açısından olumlu sonuçlar ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitim alan öğrencilerin okul-idare ve öğrenci ilişkileri açısından kısmen yeterli bulmaları açısından ilişkileri açısından belirli miktar ve sürelerde iş birliği ile çalışmalar yapılarak daha iyi hale getirebilir.

Araştırmaya katılan öğrenciler elektronik eğitimin yararlarına inanmaktadır ve öncelikli olarak “Zaman ve mekân sınırlamasının olmaması” , “Yaşam boyu eğitim olanağı sağlaması” , "Sosyo-Ekonomik statü engellerini ortadan kaldırılması " , " Öğrenmede bireysel sorumluluğu geliştirme ve günün her saatinde öğrencilik yapabilme " ve “Uygulamaya dayalı etkinliklerin olması” gibi yararlarından dolayı E – eğitimi benimsediklerini söylemişlerdir. Elektronik eğitimin en önemli yararlarından olan “Zaman ve mekân sınırlamasının olmaması” ve “Yaşam boyu eğitim olanağı sağlaması” seçeneklerinin ilk iki sırada olması öğrencilerin elektronik eğitimin yararlarından haberdar olduklarının göstergesidir. “Öğrenmede bireysel

sorumluluğu geliştirme ve günün her saatinde öğrencilik yapabilme” maddesinin üçüncü sırada yer alması ise dikkat çekicidir. Bu, öğrencilerin geleneksel sınıf ortamında öğretmen – öğrenci, öğrenci – öğrenci arasında yaşadıkları sorunların E – eğitim uygulamaları ile ortadan kalkacağına inandıkları görülmektedir.

Öğrencilerin elektronik eğitimin sorunlarını sıraladıklarında ilk sırayı “teknolojinin maliyeti” ikinci sırayı “iletişim teknolojilerine bağımlı kalması” ve üçüncü sırayı “yardımsız ve kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan ve bu yeteneğini geliştirmemiş öğrenciler için sınırlılık oluşturmaları” maddeleri oluşturmaktadır. “Teknolojinin maliyeti” seçeneğinin ilk sırada yer alması, E – eğitim uygulamalarının olmazsa olmazı olan bilgisayar ve internet erişim ücretlerinin günümüzde halen çok pahalı olmasından kaynaklanmaktadır.

Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım düzeylerinin orta ve iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Ancak elektronik eğitimin sorunlarının ikinci sırasında “iletişim teknolojilerine bağımlı kalması” maddesinin yer alması öğrencilerin böyle bir uygulamada ne derece bilgi düzeyine sahip olunması gerektiğini bilmemelerinden kaynaklanmaktadır.

“Yardımsız ve kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan ve bu yeteneğini geliştirmemiş öğrenciler için sınırlılık oluşturmaları” maddesini üçüncü sırada olması öğrencilerin kendi kendine çalışma alışkanlığına sahip olmadıkları ve E – eğitim esnasında motivasyon eksikliği yaşayacakları sonucunu çıkarmaktadır.

E – eğitim, özellikle ülkemiz eğitim sisteminin sorunlarından olan fırsat eşitliği sağlama, kaynakları etkili ve verimli kullanma, eğitim arz ve talebini dengeleme, eğitimi yaygınlaştırma ve eğitim kalitesini iyileştirme konularında çözüm getirici bir yöntem olarak görülebilir.

Sonuç olarak, öğrencilerin bilgisayar ve internet konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Araştırmada öğrencilerin elektronik eğitim yapılmasına taraf oldukları belirlenmiştir. Gazi Üniversitesi öğrencilerine sınıf içi

uygulamaların yanı sıra elektronik eğitim uygulamalarına da başlanması uygun olacaktır.

Elde edilen bulgular öğrencilerin uzaktan eğitimle ilgili genel bilgilere nispeten sahip olduklarını gösteriyor, ancak bazı önemli noktaları kaçırmaktadırlar. Mezun olduklarında uzaktan eğitimin nimetlerinden faydalanabileceklerine inanan bu öğrencilerimizin öğrenimleri boyunca bir derslerinin, geleceğin eğitim tarzı olarak kabul edilen, uzaktan eğitim ve e-eğitim konusuna ayrılması gerekmektedir.

Şu anda mevcut uzaktan eğitim faaliyetlerine baktığımızda, her faaliyet sadece kendi öğrencileri için hizmet sunmakta ve örgün öğretim öğrencilerine hiçbir fayda sağlamamaktadır. Hem tüm öğrencilerin uzaktan eğitim faaliyetlerinden haberdar olabilmeleri, hem de uzaktan eğitimin bizzat hayatlarında faydalı olabileceğini görebilmeleri için örgün öğretim gören öğrencilere yardımcı nitelikte uzaktan eğitim faaliyetlerine de girilmelidir.

Ülkemizin mesleki kalkınma kaynağı olan Meslek Yüksekokullarının kendi bünyesinde veya bölgesel olarak uzaktan eğitim faaliyetleri yapmalarına imkân ve destek sağlanarak hem bölge halkının ve öğrencilerinin böyle bir nimetten faydalanması sağlanmalı hem de teknik öğretmen adaylarının öğrenimleri sırasında uzaktan eğitimi uygulamalı olarak öğrenmesi sağlanmalıdır.

Geleceğin eğitim tarzı olarak kabul edilen uzaktan eğitim ve e-öğrenme olgularına ülke yönetimi, eğitim bilimciler ve halk tarafından gerekli ilginin gösterilmesi halinde, hayata geçirilecek uzaktan eğitim projeleriyle ülkemiz eğitim düzeyi ve buna bağlı olarak ülkemizin gelişmişlik seviyesi arzu edilen noktalara gelecektir.

KAYNAKLAR

1. Sert, Ö., "Mesleki Ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında Modüler Öğretim Sisteminin Bilişim Teknolojileri Alanında Uygulaması Ve Öğretmen, Öğrenci Açısından Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi, **Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 12(2007) .
2. Ertürk, "S.,Eğitimde Program Geliştirme", **A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları** , Ankara, 12(1979).
3. Ünal, L., "İşbaşında Yetiştirmenin Verimlilik ve İstihdam Açısından Değerlendirilmesi", **Milli Produktivite Merkezi (MPM)**, İstanbul, 97(1996).
4. Ünsür, A., "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi", **Sakarya Üniversitesi Yayınları**, Sakarya, 98(1998).
5. Unsür, A., "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi", **Sakarya Üniversitesi Yayınları**, Sakarya, 23(1998).
6. METARGEM, "İş Gücünde Aranan Çekirdek Beceriler", **XVI.Milli Eğitim Şurası** ", Ankara, 1(1997).
7. Alkan, C., Doğan, H.,Sezgin, S. İ.," Mesleki Teknik Eğitimin Esasları Kavramlar, Gelişmeler, Uygulamalar, Yönelmeler", **Pegama Yayıncılık**, Ankara, 3(1996).
8. Doğan, H., Ulusoy, A., Hacıoğlu, F., "Okul Sanayi İlişkileri", **Önder Matbaacılık** Ankara, 3(1997).
9. MEB, İşletmelerde Meslek Eğitimi Ders Notları, **"MEB Yayınları"**, Ankara, 1(1988).
10. METARGEM, "Meslek Lisesi Mezunlarının İzlenmesi Projesi. Yayımlanmamış Araştırma Raporu", **XI.Milli Eğitim Şurası**, Ankara, 24(1992).
11. Sezgin, İ.," Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirmek", **Gazi Büro Kitabevi**, Ankara, 1(1994).
12. TİSK, "Mesleki Eğitim Sistemimiz Ve İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Raporu", **TİSK Yayınları** , Ankara, 65(2005).
13. Doğan, H., Ulusoy, A., Hacıoğlu, F., "Okul Sanayi İlişkileri", **Önder Yayıncılık**, Ankara, 10(1997).
14. İnternet: "Hareketlilik İşletim Planı"
www.ua.gov.tr/leonardo/docs/tur/2005HareketlilikIsletimPlani.doc (16.06.2007)

15. Şahinkesen, A., "Mesleki ve Teknik Eğitimde Çağdaş Gelişmeler", **Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi**, Ankara, 60(1993).
16. Şahinkesen, A., "Mesleki ve Teknik Eğitimde Çağdaş Gelişmeler", **Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi**, Ankara, 65(1993)
17. Ünsür, A., "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi", **Sakarya Üniversitesi Yayınları** Sakarya, 25(1998).
18. Karauçak, O. Ş., "Avrupa Topluluğunda ve Türkiye 'de Mesleki Eğitim", **İktisadi Kalkınma Vakfı Yayını**, İstanbul, 1(1998).
19. UNESCO, "İletişim ve Teknoloji", **Türkiye Millî Komisyonu Yayınları**, Ankara, 3(1999).
20. Woodhall, M., "Education", **Work and Employment In Developing Countries A Synthesis of Recent Researc** (Çev. Dr. L. Işıl ÜNAL), Ottawa, 34(1979).
21. Hesapçıoğlu, M., **Eğitim Planlamasında Yeni Gelişmeler**, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Ankara, 13(1992).
22. Yeğen, E., "Türkiye'de Eğitim ve Sosyo-Ekonomik Gelişmeye Etkileri", Yüksek Lisans Tezi , **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 65(1992).
23. İKV, "Ulusal Eğitim Politikamız", **Milli Eğitim Basımevi**, İstanbul, 1(1992).
24. Tuna O., Yalçıntaş N., "Sosyal Siyaset", **Filiz Kitabevi**, İstanbul, 65(1988).
25. BİRCAN, İsmail , "İstihdam ve ara İnsan Gücünün Temel Sorunları", **TEK-SAV 2000 Yılına Doğru Meslekî Teknik Eğitim Sempozyumu'na sunulan Bildiri**, Ankara, 81(1993).
26. Serter N., "Mesleki-Teknik Eğitim ve Ekonomik Gelişme", Doktora Tezi, **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, İstanbul, 10(1974).
27. İnternet: "Eğitim İstatistikleri"
http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=14&ust_id=5 (01.06.2010)
28. Ekin, N., "Küreselleşme ve Gümrük Birliği", **İTO Yayını**, İstanbul, 122(1996).
29. Adem, M., "İnsangücü Planlaması", **Eğitim ve Bilim Yayını**, İstanbul, 17(1978).
30. TİSK, "Mesleki Eğitim Sistemimiz Ve İşletmelerdeki Beceri Eğitimi Sorunlar Ve Çözüm Önerileri Raporu", **TİSK Yayınları** , Ankara, 22(2005).
31. TİSK, "Türkiye'de Mesleki Eğitim", **TİSK Yayınları**, Ankara, 10(1991).

32. Baloğlu, Z., "Türkiye’de Eğitim: Sorunlar ve Değişime Yapısal Uyum Önerileri", **TÜSİAD Yayını**, İstanbul, 1990(37).
33. Unsür, A., "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi", **Sakarya Üniversitesi Yayınları**, Sakarya, 49(1998).
34. Unsür, A., "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi", **Sakarya Üniversitesi Yayınları**, Sakarya, 50(1998).
35. Akyüz, Y. , "Türk Eğitim Tarihi" , **Kültür Yayınları**, Ankara, 47(1985).
36. Çağatay, N., " Bir Türk Kurumu Olan Ahilik", **TTK Yayınevi**, Ankara, 3(1974).
37. Akyüz, Y. , "Türk Eğitim Tarihi" , **Kültür Yayınları**, Ankara, 50(1985).
38. Unsür, A., "İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi", **Sakarya Üniversitesi Yayınları**, Sakarya, 52(1998).
39. İnternet: " Mesleki Eğitim Tarihçesi"
http://etogm.meb.gov.tr/?sayfa_id=300&sayfa=tarihce_mesleki
40. Doğan, H., Cevat A., S. İlhan S., "Mesleki ve Teknik Eğitim Prensipleri", **TBMM Kütüphanesi**, Ankara, 21(1980).
41. Koçer, H. E. “Web tabanlı uzaktan eğitim”, Yüksek Lisans Tezi, **Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Konya, 1-100 (2001)
42. Başkömürçü, G., Öztürk, Y., “Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Tasarımı”, **1.Türkiye Uluslar arası Uzaktan Eğitim Sempozyumu**, Ankara, 55 (1996).
43. Keegan, D., “The Foundation of Distance Education”, **Croom Helm**, London, 37 (1986).
44. İnternet: Çetiner, M. H., Gencel, Ç., Erten, Y. M., “İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim ve Çoklu Ortam Uygulamaları”, <http://inet.org.tr/inetconf5/tammetin/gencel-egit.doc>, 4-6 (05.05.2010).
45. İnternet: Çetiner, G. B., "Uzaktan Eğitim Sunusu", **KAÜ Gartner (Araştırma ve Analiz Şirketi)** , <http://www.drcetiner.org> (2010).
46. Altıkardeş, A., Hayriye K., Yılmaz Ç., “Web Tabanlı Eğitimde planlama ve Organizasyon”, **1. International Educational Technology Conference –IETC 2001 Proceedings**, Sakarya, 1-300 (2001).
47. Gürbüz, A., Kaptan H., Buldu A., "Yeni Bir Eğitim Olgusu Olarak Web Tabanlı Eğitime Kısa Bir Bakış", **Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sakarya, 3:202-207 (2001).

48. Wolcott, L.L., "Audio Tools for Distance Education. Barry Willis (Ed.), Distance Education: Strategies and tools", *Educational Technology Publications, Englewood Cliffs*, 10-200 (1990).
49. Eeckhout, V., Gerald, D., " Electronic controls ", *The Electronic Meeting Comm. Int.*, 15:9 (1988).
50. Andrew, F. I., "Electronic communications Handbook", *McGraw-Hill Education*, 18:10-100 (1988).
51. Purton, P., Marriner, G., "International Telecommunications Update Ed.", *London*, 15-50 (1993).
52. İnternet: "Uzaktan Öğrenim"
<http://www uluslararasi egitim.com/uzak/makale.asp> (2009).
53. İnternet: " Uzaktan Eğitim Merkezi Kuruluş ve Amacı"
<http://egitek.meb.gov.tr/KapakLink/UzaktanEgitim/UzaktanEgitim.html>
(12.03.2010).
54. Yılmaz E.N., Karataş S. ve Yiğit T., "Gazi Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programı: Sistem Entegrasyonu", *7th International Educational Technology Conference*, Girne, KKTC, (1-3 Mayıs 2007).
55. İnternet: Neden Uzaktan Eğitim
<http://www uluslararasi egitim.com/uzak/warum.asp> (10.02.2009).
56. İnternet: Geleneksel Eğitim - Uzaktan Eğitim
<http://www uluslararasi egitim.com/uzak/karsilas.asp> (10.02.2009).
57. Karakuzu, M., "Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Dersi Tasarımında Öğrenci/Katılımcı Nitelikleri", Yüksek Lisans tezi, *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi*, Erzurum, 10-50 (2003).
58. İnternet: Özmen, Ş., "Eğitimde Sanal Sınıf Uygulamaları ve Sonuçları", *7.Türkiye'de İnternet Konferansı*, İstanbul, (01.05.2010).
59. İnternet: "Kimler Uzaktan Öğrenir?"
<http://www.uzaktanegitim.com.tr/sss.aspx> (2010).
60. TBKD, "Türkiye'de Bilişim Hizmetleri", *Türkiye Bilişim Derneği Bilişim Kültür Dergisi*, 77 (Mart 2001)
61. Çetiner, M. H., Gencel Ç., Erten Y. M., "İnternete Dayalı Uzaktan Eğitimve Çoklu Ortam Uygulamaları", *V. Türkiye'de İnternet Konferansı*, Ankara, 5-100 (2009).

62. Çokçetin, B., "Php, Mysql Tabanlı Uzaktan Eğitim Modülü Tasarımı", Yüksek Lisans Tezi, **Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Kütahya, 5-75 (2006).
63. Sevindik, G., Sevindik, M., Sevindik, T., "İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitim Uygulamaları", **7. Türkiye'de İnternet Konferansı**, Ankara, 5-50 (2002).
64. Akpınar, Y., Erkunt H., "İnternet Tabanlı ve İnternet Destekli Eğitim:Kurumsal Bir Eğitim Yönetim Sistemi Örneği", **Bilişim Teknolojileri Işığında Eğitim Konferansı ve Sergisi**, Ankara, 39-43. (2002).
65. Ackroyd, B.R., "Teleconferencing", **Comm. And Broadcasting**, 29:15-19 (1988).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ÖZSOY İLHAN, Fatma
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri: 19.06.1982 Ankara
 Medeni hali : Evli
 Telefon (iş) : 0 (312) 2969400
 Telefon (cep) : 0 505 8275170
 e-mail : fatoz03@yahoo.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Lisans	Gazi Ün. Bilgisayar Sis. Öğr.	2005
Lise	Dikmen N.Ayaz And.Mes.Lisesi	1996

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2005-2006	Salih Alptekin İÖO	Öğretmen
2006-2008	Şereflikoçhisar Tic.Mes.Lisesi	Öğretmen
2008-...	EĞİTEK Ankara	Yazılım Uzmanı

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Bilgisayar teknolojileri ,Televizyon, Sinema